

7904

శ్రీ రస్తు.

సహస్రకంఠరామాయణము

అను నామాంతరముగల

శ్రీరామవిజయము

ఇది

శ్రీరామావధుల కొండయ్యశాస్త్రిచే

విరచితము

చెన్నపురి:

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్

వారిచేఁ బ్రకటితము.

1954

All Rights Reserved.

విషయసూచిక

పూర్వభాగము

విషయము.	పుట.
గురుభ్యాసము	3
సుకవిస్తుతి	4
నిజవంశక్రమము	6
కృతినమర్పణము	7
సూతుఁడు శౌనకాదులకు రామజయంబు చెప్పట	9
ఈశ్వరుఁడు పార్వతికి రామవిజయంబు జెప్పట	11
పూర్వసంగ్రహరామాయణము	12
శ్రీరాములు అశ్వమేధహయమువెంట భరతుని పంపుట	33
సూర్యాస్తమయ సూర్యోదయవర్ణనము	34
భరతుఁడు తురగమువెడకి గానక ఇంద్రునిని ధికి } సలేఖ్యభాణము నేయుడ	37
బృహస్పతి భరతునకు సవనాశ్వము తెఱఁగెఱిగించుట	38
భరతుఁడు శ్రీరాములకు యాగాశ్వముగతి నెఱిగించుట...	39
శ్రీరాములు పిలిపింప మును లరు దెంచుట	40
అగస్త్యుఁడు రాములను నుతించుట	41
అగస్త్యుఁడు శ్రీరామునకు సహస్రకంతునివృత్తాంతంబు జెప్పట	43
సహస్రకంతుఁడు హరిం గూర్చి తపంబుచేయుట	44
సహస్రకంతుఁడు హరిని నుతించుట	45
హరి సహస్రకంతునికిఁ గోరినవరంబు లిచ్చుట	48

ఉత్తరభాగము.

వానరరాక్షసులు శ్రీరాములకడ కోరు దెంచుట	52
హనుమదాయభారము	54

- సీ. నిజభర్తృవరచిత్ర సీరజాకరమాన సావాస యాకలహంసగమన
శతకంఠదై త్యేక సంహారసంజాత సంఘోషభరిత యా జనకతనయ
చారుతనుప్రభా సాభాగ్యజితరతి భామాలలామ యా భాసురాంగి
కరుణాకటాక్షవీక్షణభక్తజనచక్ర రక్షణదీక్షయా రమ్యనేత్ర
- తే. నత్యజనపాల జనసుతిజాల పూర్ణచంద్రనిభఫాల సంతత చారుశీల
వసుమతీబాల పరమకృపావికాల, భద్రవిజ్ఞానముల నిచ్చి పరంగఁబ్రోచు. 5
- మ. ధరణీపాలునిపార్శ్వభాగముల నుద్యద్దీప్తికోదండభి
కరశస్త్రాన్వితహస్తలై గురుసుతు ల్లావించి నేవించుచున్
సురపై ద్యోతములట్ల మెల్లి గదురన్ శోభిల్లుసామిల్లి సో
దరకై కాత్మజాలన్ భజింతుఁ గరుణాత్తస్వాంతులన్ భక్తితోన్. 6
- మ. కరుణాలోకనలాలితాత్మఁ డగుచుం గళ్యాణరాముం బరన్
స్థిరచిత్తంబున నిల్చి చాపకరముల్ చేచోయి సంధించి భూ
వరు వెన్క నివసించి కార్యకరణప్రారంభుడై వేడ్కనోఁ
గరమొప్పారెడిలక్షణుం డెపుడు న న్నాపాడుతం బ్రేమతోన్. 7
- ఉ. శ్రీరఘురాముకాసనము శీర్షమునం దొగిఁ దాల్చి ముందటన్
సారసుభక్తితో నిలిచి సన్నుతి చేసెడికార్యవంతు వి
స్తారయశోవిలాసగుణసాహసవంతు సురారి పేటికా
మారణవంతు శాంతు హనుమంతునిఁ గొల్చెద నిష్ప్రసిద్ధికై. 8
- మ. స్థిరచిత్తంబుల భక్తియుక్తి గదురన్ దిక్ష్ణాభాగంబులన్
సరసానూనవిశేషభాషణములన్ సర్వేశ్వరుం జిన్నయన్
ధరణీనాథుని వేడుచున్నఘుళులన్ దారేశదైత్యేకభా
సురభల్లూకగణేశులం గొలుతు నీ ఊణిన్ శుభావాప్తికై. 9
- తే. మూఁడుమూర్తుల కవ్వలిమూర్తిఁ గలిగి, యాదిమధ్యాంతకూన్యుడై యలరుచున్న
నిర్గుణబ్రహ్మమును మది నియతితోడఁ, దలఁతుఁ గామ్యార్థసంసిద్ధి యలరుటకును. 10
- సీ. తలఁపుకేశాకూళి పులుగు నెక్కెడురౌతు నిక్కపు జగమేలు నేర్పుకాఁడు
మాటలజవరాలి మగఁడు ప్రాజదువుల మన్నఁడు వలరేని మిన్నియన్న
తెలిదమ్మిగద్దియఁ గొలుపున్నదిట్టరి దీపంచమోములఁ దివురుకాణ
విదువక యే ప్రాద్దు వేగనున్నదురాకు లెక్కన్రాయువలంబి పక్కిదాలు
- అ. వేల్పుబొడ్డుకమ్మి వేడ్కనాడెడు పట్టి, జన్నిగట్టుమేటి భగమెఱుంగ
పేరుగల్గుతాత పెంపురుఖంబుల, నిచ్చి మనుచు నన్ను ఘచ్చి కలర. 11

- ఉ. నాణి సురాసురప్రముఖ వర్ణ్యపవిత్రచరిత్ర సద్గుణ
శ్రేణి సుమాక్షదామసరసీరుహసుందరకీరయుక్త స
త్యాణిమదద్విరేఖగణపత్రనిలసమానకాంతిభృ
ద్వేణి మహత్వసుందరకవిత్వచటుత్వ మొసంగి ప్రాపుతన్. 12
- ఉ. ఉల్లమునందు నక్కటిక ముండదుబోయకొలంబువారి కం
చల్లన గేలిచేయు సతి నాత్మను మెచ్చుచు జామదగ్నికిం
గొల్లగ మేటికొలలను గోరినకొర్కల నిచ్చుపార్వతీ
వల్లభుఁ డేలు న న్నెల్లదు వాంఛితసిద్ధినుండై ముదగబునన్. 13
- చ. తనతనుకాంతు లెల్లెడలఁ దద్దయుఁ బర్వ శివార్థదేహియై
మన మలరార లోకముల మాటికిఁ బుట్టఁగఁజేసి ప్రాచి వా
నిని మడియించి మించుఘనసీలమధు ప్రతపక్షవేణి యా
మనసిజవైరిరాణి మహి మంజుళవాక్తరిఁ గూర్చి కాపుతన్. 14
- క. ఊరార్ణవమధ్యస్థిత, సారసపీఠమున వెలయుశతధృతి శస్త్ర
శ్రీరమ్యదేవతయు నేఁ, గోరిన కోరికల నెల్లఁ గూర్చి నొసంగున్. 15
- సీ. సురవిరోధులఁ జంపి శోభిల్లె నేదేని రణముచే వీర్యకారణముచేతఁ
దసభక్తవరులను దయచేత నేదేని రసముచే నేత్రసారసముచేత
నిఖిలజగంబుల నిర్మించె నేదేని క్రియలచే బహుతమ క్రియలచేత
నన్నదానప్రీతి నలరారు నేదేని కరముచే సత్సలకరముచేత
- తే. నిత్యభవతోషసంకీర్ణ సత్యపూర్ణ, భవ్యనవరత్నమండితాభరణకర్ణ
అన్నపూర్ణ మదంబ హృద్యసుకవిత్వ, సిద్ధిఁ జేకురునట్టులు చేయుఁగాత. 16
- మ. తనయా రమ్మని శంకరుండు పిలువం దా వచ్చి పార్శ్వంబునన్
విసయం బొప్పుగఁ జేరి కంఠరమునన్ ప్రేలాడుసర్వావళిం
గని దానిన్ బిసకాండ మంచు మదిలోఁ గాంక్షించి తొండంబుచే
తను బట్టం గమకించువిఘ్నపతిఁ జిత్తంబందు భావించెదన్. 17

— గురుధ్యానము —

- సీ. కందాళ్లకులసింధు కమలవైరిని గావ్య రచనాప్రశస్తతి రమ్యగుణుని
కాంతభూయిష్ఠుని జారుతత్త్వజ్ఞుని ఛాత్రసమేతుని నత్యరతుని
మాధవపదపద్మమధురసాస్వాదనమత్రేందిరాయితమంజుబిత్త
వరుని దాసాచార్య భాసురనాముని విమతచారితుని విమలయతుని
- తే. వ్యాకరణకాస్త్రవేత్తను భవ్యశీల, సంతతానందనిర్మలసౌఖ్యయుతుని
విద్య గణపిసగురుని నేవినుతిఁ గూర్తు, యత్నుకార్యార్థసిద్ధికై యాత్మలోన. 18

మ. అని నిశ్చింతగ నిర్ణయించుకొని నిత్యంబీశ్వరున్ రామునిన్
మనసారం దలపోసి తద్విజయము న్నందాత్ముడౌ నేను జే
యను యత్నించుట చూడ నందనిఫలంబందంగఁ గాంక్షించువా
మనురీతిం బరిహాస మొందుదుఁ దుది స్తర్యాద లే కిద్దరన్. 38

లే. ఐన నానేర్పినట్టు లోయనఘులార, యవని బద్ధపురాణస్థమా సహస్ర
వదనరామాయణము సాంధ్యపదవి గృతినొనర్పఁబూనితి నిర్వచనముగ నేను. 39

లే. సంతసంబున రాముని జీంత చేసి, యనుదినంబును బెద్దల నభినవించి
తొలుత మద్వంశసరణిని లలితరీతి, జెప్పెదను వేడ్క నెట్లన ఊరితలమున. 40

— నిజవంశ క్రమము —

ఉ. నాకనదీనిధం బగుపినాకిని కుత్తరతీరమందుఁ బు
ణ్యాకరమై సమస్తకలుషాఘవనోజ్వలపావకంబు నై
ప్రాకటదవ్యచిత్రవర భక్తమనఃప్రియదంబునై తగ్గ
శ్రీకరమైనసోమశిలవేద్యతటం బొకటొప్పు నుర్విపై. 41

క. నక్షత్రనాథుచే మున్నీతీతి నిర్మింపఁబడియె నీక్షేత్రమునా
దక్షిణకాశి యటం చని, దక్షులు వల్కుదురు మోక్షదంబగుచుంటన్. 42

క. అరమ్యస్థలి కామడ, మారం బగుధనదుదిశను ద్యుతితతియంతమై
భూరిశుభోన్నతమానవ, వారంబున కెపుడు రమ్యవాసం బగుచున్. 43

అ. వరఁగి చాపురాళ్ల పల్లె యొక్కటి కల. దదియు సకలజనుల కధికశర్మ
దాయకంబు నగుచుఁ దనగారునద్దాని, యంద గాపురంబుఁ జెందువారు. 44

సీ. శ్రీపతిచరణాబ్జనీవాపరాయణ న్యస్తచిత్తులు ముల్కినాడువారు
పౌరాణికోత్తములృచ్ఛాత్మ లాధ్యులు నయకోవిదులు ముల్కినాడువారు
సంగీతసాహిత్య సారసంపన్నులు నాకభోగులు ముల్కినాడువారు
వ్యవహారవిజ్ఞాన బలజితకార్యులు నగధైర్యులును ముల్కినాడువారు

అ. అట్టి ముల్కినాడునందు విశ్రుతకీర్తి, శౌర్యధైర్యసాహసములఁ దనరి
రామవజ్ఞులనెడి రమ్యపౌరుషనామ, భేయు లవని గలరు ధీరు లెన్న. 45

క. శ్రీకరరామావజ్ఞుల, ప్రాకటనద్వంశదుగ్ధవనరాళికి న
తోకనదవైరిఁ బోలి ప్రభాకరుడై కొండయూర్యుఁ డవనిఁ జెలంగెన్. 46

కా. కారుణ్యంబుధి యైనకొండయ మహాకళ్యాణి సావిత్రియన్
పేరం బేర్కొనుకామినీమణిని సంప్రీతిం దగం బెండ్లియై
యారామామణిఁ గూడి సౌఖ్యముల నిత్యానందమున్ బొందుచున్
దారాధీశుని మాడ్చి దా తెలిగె నిద్దాల్రిన్ బుధు లైచ్చుగన్. 47

- సీ. పుణ్యకార్యములు పాలుపొందఁ జేయుచు నలికినత్కారము లాచరించి
పెద్దలఁ బొడఁగన్నఁ బ్రియమునఁ బూజించి దేవతార్థక్రిచేఁ దేజరిల్లి
నంతవారికిఁ బుట్టి రసఘటంబు కొండయ నుబ్బయ పోలయన్ నురులు మువ్వ
రం దగ్రజుఁడు కొండయాఖ్యుఁడు కాంతుఁడు పౌరాణికుఁడు భూరివైద్యవేది
తే. యగుచు జను లెల్ల వినులంప నధికశీల, పరమగుణపేటి యన్నమాంబావధూటిఁ
బెండ్లియై సౌఖ్యములఁ దేలఁ బ్రేమ మీఱి, రలిని గూడినయా వలరాజుపడి. 48
- క. శ్రీమహితులు నగువారికి, ప్రేమను నుతు లుద్భవించి పెరిగిరి లేజః
కాములు కొండయ నుబ్బయ, నాములు వ్యవహారకార్య నయతంత్రాత్మత్. 49
- క. అం దగ్రజుఁడు కొండయ, పొందికతోఁ బెండ్లి యయ్యెఁ బోలఁచి నమందా
నందిని లక్ష్మీనామ బురందరలలనాసమానరాజితమూర్తిన్. 50
- చ. వినయవివేకశీలముల విశ్రుతి కెక్కినభార్యఁ గూడి యా
ఘనుఁడు దయార్ద్రచిత్తమునఁ గాపుర మొప్పగఁ జేయుచుండ న
ద్వినుతగుణుండు కొండయ వివేకులునుబ్బయ నుబ్బరాము లన్
తనయులు పుట్టి రయ్యెడ సతర్కమనీషులువారి కిద్దరన్. 51
- తే. వారియం దగ్రజుడ నై వసుధ నుండు, కొండయాఖ్యుఁడ నగునే నఖండభక్తి
దివ్యసుమభూషితోన్నతధీయుతుండ, నై మనోహరహృత్కంజమందు నిపుడు. 52

— కృతిసమర్పణము —

- క. శ్రీనీలాభూవిమలా, మానసరమ్యాంబుజాత మార్తాండునకున్
మానవపతిమండనునకు, గోనాశ్రమముఖవిరుత కోదండునకున్. 53
- క. దోహకరభీషణభర, దూషణముఖహరణునకును దురితహరలన
ద్యావజనునకు భాషాధిప, భాషాపతిముఖ్య సేవ్య పరచరణునకున్. 54
- క. ధీరునకు సత్యరతునకు, వారిధిగంభీరునకును పసుధేశునకున్
నీరదనిధికాయునకును, సారసదళలోచనునకు సమభావునకున్. 55
- క. సత్రాశనముఖతోవిద, విత్రాసకదుష్టహరణ విధినిపుణునకున్
మిత్రకులపవిత్రునకు సుమిత్రాత్మజసేవితునకు మేటిగుణునకున్. 56
- క. శీతాచలజాతానిశ, గీతామలనామునకును ఘృణిధామునకున్
భీతాభిపాలనోద్యమ, చేతోయుతకామునకును శ్రీరామునకున్. 57
- క. ఘనభక్తిసమర్పితముగఁ, బనిగొని నాచేతఁ జేయఁబడుకృతివిధ మే
మన దివ్యవృక్షోభిత, మనిశము మునిసంఘసేవ్య మమలము నగుచున్. 58
- సీ. పాలుచునై మిశ మనుపుణ్యచదంబున శిష్యప్రశిష్యులు తెలఁగ భవ్య
లగుకౌనకాదిమహర్షులు ద్వాదశ హాయనగతసత్త్వయాగ మొకటి

- చేయుచుండఁగ నంతఁ జిరతపోనిష్ఠుఁడు సుగుణసంపన్నుఁడు సూరినుతుఁడు
సంతతానందుఁడు శాంతుఁడు వికసితవచనుఁడు పరమార్థ పరుఁడు ఘనుఁడు
లే. భస్మ ధూళితసర్వాంగభాసురుఁడు, వల్కులాజినపరజటాపరివృతుఁడు
దివ్యరుద్రాక్షభూషణదీప్తకుఁడు, సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వవిశారదుఁడు. 59
- లే. మఱి త్రిపుండ్రంకవిలసితమస్తకుఁడు, విజితసకలేంద్రియుఁడును వీతకోపుఁ
డపగతాఘూరుభవదూరుడమలభావుఁడన్నిలోకంబులను బాఙ్మండై నవాడు. 60
- క. వ్యాసానుగ్రహపాత్రుఁడు, వ్యాసునివలె విగతకాముఁడగువాఁడు ముదా
వాసుఁడు శ్రుతిగతమార్గో, ద్భాసితవర్తకుఁడు దివ్యపారాణికుఁడున్. 61
- లే. వినసూతుఁడు వచ్చిన నచటిముసులు, చిత్రకథలను వినఁగోరి చెంతఁ జేరి
బహువిధార్చనవందన పాద్యముఖ్య, ముల మనస్తుప్తి గావింప ముదితుఁడగుచు. 62
- క. వినయంబున నాముసులకు, ఘనభక్తిక్రొమైక్కి యాజ్ఞఁగైకొని యర్హా
సనమం దుపవిష్టుడై, మనమున హరిఁ దలఁచి యోగ మగును డయ్యెన్. 63
- ఉ. అప్పుడు శౌవకాదిముసు లాఘనయోగరతాత్ముఁ జూచి నీ
కొప్పెదునేకదా శివము లోలిని వ్యాసుని సత్ప్రసాధనం
బొప్పుగఁ జెంది సంతతము నుద్విలి వర్తిలుచుంట సంశయం
బెప్పుడు లేదు నీకు సరి యెవ్వఁడు చూడఁగఁ బండితోత్తమా. 64
- క. భవదీయాగమసంబున, భవములు తుది నుట్టై మాకుఁ బాపము వీడెన్
బ్రవిమలసౌఖ్యము లలరెను, భువనంబునఁ గీర్తి గలిగెఁ బుణ్యం బబ్బెన్. 65
- చ. సకలపురాణనేత జనసన్నతసత్కులజాత పూజన
త్ప్రకటితరాత్నతత్త్వయుత భాసురయోగసమేత సూత నూ
మకహృదయస్థసంశయసమాజముఁ బాపుట కీవె కాని వే
టొకఁడు సమర్థుఁడౌనె సుగుణోజ్జ్వలభూషణ దివ్యభాషణ 66
- క. మును సర్వపురాణంబులు, వినిలిమి నీవలన నవియు విస్తృతి నొండెన్
గనుక మనంబునఁ గ్రమ్మఱి, వినఁగోరితి మొకటి దాని వివరింపవగున్. 67
- ఆ. విదుషులమోడ నఱిపది గలవేల, సౌఖ్య నొప్పుల్లోక సమితిఁ గూడి
పాద్యసామమునను బరఁగుపురాణంబు, గలదు దానియందుఁ గాంక్షదీరి. 68
- క. రాముని విజయం బనుకథ, భూమానందదము నగుచుఁ బొలుపుగ నుండున్
బ్రేమం దాని నివ్వఁగను, మామనముల నిచ్చ గలిగె మహితవిచారా. 69
- ఆ. సకలపాపహరము సంపత్ప్రదంబు శ్రీ, కరము భవహరంబు కాంతికరము
మూఢదుష్కరంబు మోక్షప్రదంబు నై, రామచరిత మొప్పు రమ్యఫణితి. 70

క. నిరుపమమై గురుఋషివర, గరుడోరగసిద్ధసాధ్య గంధర్వమునీ
శ్వరసంఘసేవితము నై, వరరుచి నొప్పారు నిదియుఁ బరమంబగుచున్. 71

సూతుఁడు శౌనకాదులకు శ్రీరామజయంబుఁ జెప్పట

ఉ. కావున రామచంద్రు జయగాధను జెప్పుమటంచు వేడఁగా
భావము పొంగి వారిఁ గని పల్కెను సూతుఁడు మానులార యీ
పావనసత్కథామృతముఁ బానముఁ జేయుండి వేడ్కఁ జెప్పెదన్
భావదురంతకృష్ణములు పాయును మోక్షపదంబు గాంచ నొ. 72

క. రామునివిజయ మనంతము, నై మహి నొప్పారుచుండు నటు కావున నే
నేమని వచింతు నిక నో, భూమిసురులార సత్యభూషణులారా. 73

క. రామునినామము నెవ్వఁడు, ప్రేమను నిత్యంబుఁ దలఁచుఁ బృథ్వీస్థలిలో
నేమఱక వాని రాముఁడు, కామితఫలముల నొనంగి కడుఁ దమిఁ బ్రోచున్. 74

సీ. భవభయంబుల నెల్లఁబాఱుగఁ దోలును సర్వరోగంబుల సమయఁ జేయుఁ
బ్రతిపక్షనాశంబుఁ బాటింతు సతతంబు నొలయుదుర్దశలను నులిమి వైచు
బహుబంధనంబుల భగ్నంబు గావించు దుఃఖసంతతులను ద్రుంచి వైచు
సర్వకాలంబును సకలశుభంబుల సమకూర్పు సుప్రీతి సరణి మెఱయఁ

తే. బరమశోభనకరమునై పరఁగుఁ గాన, ధర్మకామార్థమోక్షప్రదమ్ము నగుచు
వెలయుచుండును శ్రీరామవిభునినామ, మహిమఁ బొగడంగఁదరమానె మానులార. 75

క. నను మీ రడిగినవిధమున, దనవిభుని గిరిజ తొల్లి తమిమై నడుగన్
మనసిజవైరి నిజప్రియ, కును రామజయంబుఁ జెప్పెఁ గూర్చి దలిర్పన్. 76

చ. అనవుడు వార లిట్లని రహస్యవిభుప్రియపుత్రి కయ్యెడన్
మన మలరార శంకరుఁడు మానుగఁ దద్విజయంబు కేవిధం
బున వచియించె దాని గుణపూత జగద్ధిత మాత నెప్పవే
యనుటయు నాతఁ డిట్లనియె నయ్యెడ వారికి మోద మొప్పుగన్. 77

మ. కరుణాసాగరుఁ డైనవ్యాసుఁడు మదిం గౌతూహలం బొప్పు శ్రీ
ధరణీపాలుజయంబు నాకు నుడివెన్ దక్ష్యంబుగన్ దానినే
గర మర్థి నివసించు వేడ్క విరుడి కళ్యాణమోక్షాప్తినం
భరితు ల్లాఁగలవారు నిక్కముగ నివ్యం బద్భుతంబై మహిన్. 78

క. శ్రీరమణికాటప ట్టయి, కోరికతో నభిము దాకు కూటంబులచే
భూనినవరత్నగణరుచి, వారముచే వెలయు విమల వసుధోజ్జ్వలమై. 79

అ. మీఁదనీలశిలలు మెఱయఁచుండఁగఁ గ్రింపఁ, గనకమేఖలంబు గలది యగుచు
నవ్యపీతపసన నారాయణునిమాడ్కి, భానమాన మగుచుఁ బరఁగి మృతీయు. 80

- క. క్రిందన్నీదను స్ఫటికము, లందంబుగ నుండి తెల్లనై నీలశిలన్
బొందిక నడుమును వెలయఁగ, నుందరశంకరునిరీతి శోభిల్లి తగన్. 81
- లే. ఇంద్రనీలశిలాఢ్యంబు సాంద్రహేమ, వామరేఖాంతరాంతరభాసమాన
మై తటిద్యుక్తవారివాహంబువగిది, సంతతంబును వెలుఁగుచు సరసభూమి. 82
- లే. కాంతకాసారకట్టల కమల కుముద, రాజిసంచారపక్షివిరావఘువ్వు
శోభిలోద్భావములచేత నురుచిరంబునగుచుఁ జెన్నొంది మఱియు నహర్నిశముల. 83
- నీ. హరికాతనఖభిన్న హస్తీకుంభస్థల నిర్గతమాక్తికనిచయకలిత
వనరాజితంబును వరశరభాకృష్యమాణకేశరజాల మహితసింహ
రవభూరితానేక రమ్యకందరమును గరిణులవెనువెంటఁ గదిసి తిరుగు
మదపుటేనుంగుల ప్రధితవాదంబులు వినువీధి నిండఁగ వెలయునదియు 84
- లే. పులులు పందులు చలమున బొబ్బలిడుచుఁగదనమొనరింపఁ దత్పాదఘట్టనమునఁ
బగులుతాలులచార్దంబువైకిశెగయ, మిగులశోభిల్లునదియు నై మెఱయునదియు. 84
- చ. కనులు సగంబు మూసి మదిఁ గంజవళాత్పుని వేడి భక్తితో
ననిశము సాక్షసూత్రయుత హస్తలు నిర్జితభావమార్దులున్
వినయతపోధనాన్నితులు విశ్రుతకీర్తులు నై గుహంతరం
బున నివసించుసిద్ధగణ పూర్ణము నై విలసిల్లి పొంపునన్. 85
- క. శ్రీసహితశుద్ధసత్త్వా, వాసంబై సకలవినుత భవహిమపుత్రీ
భాసురవాసము నై కైలాసము చెన్నొందు నొకఁ డిలాస్థలిలోనన్. 86
- క. ఆనగమందు వియస్థులి, మానుగఁ దాకుచును దివ్య మణికాంతులచే
భాసునికై వడి వెలుఁగుచుఁ, గానంబడునట్టి దగుచుఁ గడు నజ్జ్వలమై. 87
- లే. ప్రమథవిద్యాధరాపురః ప్రతలిచేత, విమలగంధర్వకిన్నర వితలిచేతఁ
గల్పితరుదివ్యసుమధలగణముచేతఁ, జెన్ను మీఱినకై లాసశిఖరి తనరు. 88
- క. ఆకూటోపరితలమున, శ్రీకరశుభమూర్తు లైన సిద్ధులు కొలువన్
బ్రాకటవైభవయుతుఁ డై, లోకేశుఁడు భవుఁడు భక్తలోలుఁడు పేర్చిన్. 89
- క. రతనంపుగఁజ్జెమీఁదను, సతతానందమాన నున్నశంకరు హరుఁ బా
ర్వతి చూచి ధర్మసంహిత, యతమగువాక్యంబు పలికె యుక్తి దలిర్పన్. 90
- తరల. ప్రమథనాయక నిన్నుఁ బాయక భక్తి వీడక నిత్యమున్
విమలభావముచేతఁబాళిని వేడ్క గొల్పుటకన్న నా
కు మణికార్యము లేదు చూడఁగఁ గోర్కి నొక్కరహస్యమున్
నుమహితయుగఁ జెప్పనొప్పును శోభనంబగుధారుణిన్. 91

- ఉ. వేలుపుకొండ విల్లుగను వేయివలలలపాము నారిగ్గ
మేలగు పెండికొండ తుది మిన్నగుటెక్కిముంగారగ పెన్నునిం
గాలనిధిప్రకాండముగఁ జైకొని యాత్రిపురంబుల న్నడిక్
గూలగఁ జేసి దేవతలఁ గూరిమి నేలినవాడ వీశ్వరా. 92
- క. సర్వజగద్ధితకరణా, సర్వామరమానిచక్రసన్నతచరణా
సర్వరిపువ్రజహరణా, సర్వేశ్వర చిత్ప్రకాశ సకలాధికా. 93
- ఉ. శంకర భక్తమానసవశంకర సజ్జనతాపకృద్విహ
శంకర సర్వహరబుధసంఘవిహర మృగాంకశీఖరా
శంకర మోక్షమందిర వికాలకృపారస దివ్యపాగరా
పాంకము మీఱి నేలు ననుఁ బూర్ణమతిక్ రజతాచలేశ్వరా. 94
- క. దశకంధరశతకంధర, దశశతపదనాఖ్యులలరు దనుజులు లోకా
లిశయధయంకరరూపులు, విశదోన్నతబలులు నగుచు వెలసిరి పుడమిన్. 95
- తే. వారియం దాదిరాక్షస ద్వయచరిత్ర, మలివిచిత్రకరంబు నై యమరునటులు
చెప్పితివి మున్నుయోచించి శివ తృతీయ, కథను చెప్పినవాడవు కావు నీవు. 96
- క. సకలాత్మఁడు ధర్మజ్ఞఁడు, సకలేశుఁ డైనరామచంద్రునివిజయం
దిక నైనఁ జెప్పి నామన, మకళంకము గాఁగఁ జేయనగు నీవేశన్. 97
- చ. అని నయధక్తితో నడుగు నంబికమాటల నాలకించి యా
మనసిజవైరి మెచ్చి బలుమాటులు రామనిపాదపద్మముల్
ఘనముగ సంప్రరించుచును గౌతుక మెప్పు దయార్ద్రచిత్తుఁ డై
విను గిరిరాజపుత్రి రఘువీరునిదౌవిజయంబు సర్వమున్. 98
- తే. లేట తెల్లంబుగాఁగను దెలిసి చెప్ప, నలవిగా దెన్నటికి నైన నతనితక్త
మెఱిగినంత ముదంబున నిపుడు నీకుఁ, జెప్పెదను భక్తితో విను చిత్త మలర. 99

— ఈశ్వరుఁడు పార్వతికి రామవిజయంబుఁ జెప్పుట —

- మానిని. భామిని రాముఁడు సద్గణధాముఁడు భక్తహృదుత్పలసోమఁడు శ్రీ
ధాముఁడు సజ్జనకాముఁడు దుర్జనదానభీముఁడు సంకతను
త్రామముఖామరవందితనాముఁడు రమ్యపమోధనస్నిగ్ధను
శ్యాముఁడు నుందరకాముఁడు భూవరసంఘులరాముఁడు సత్యముగన్. 100
- క. కాత్యాయనిబ్రహ్మాదులు, సత్యానందాత్మనందు సత్యము గాఁగఁ
నిత్యము రమించుచుంటను, నిత్యనకుఁ రామపదము నెగడె ధరిల్లిన్. 101
- క. మాయాగుణుడై నిత్యము, పాయక సర్వంబు నితఁడె ఛరమస్మృతిం
జేయు నని లోచు నేమియుం, జేయఁ డనంగుండు నగుటచే నెల్లప్పుడున్. 102

- ఆ. యనెడుపురము పుడమి నమరావలెనిఁబోలి, వెలయుచుండుదాని విబుధరాజ
విహితపీఠభాగ విలసితుఁ డౌపంతి, రఘుఁడు వేడ్క నేలుఁ బ్రథితకీర్తి. 113
- క. మేరునగధీరుఁ డమలుఁడు, సారసస్థనాకదంబసహితుఁడు దివ్యా
చారసుశీలుఁడు దీనోద్ధారుఁడు నై ఖ్యాతి నొండె దజ్ఞులు మెచ్చన్. 114
- సీ. హరిసూసు హరిసూసు హరిసూసు లనుమిఱు నేరాజు జయరూపసారములను
గోపతి గోపతి గోపతిసన్నిభుఁ డేరాజు మతిభోగ గౌరవములు
గమలాక్ష కమలారి కమలాప్తతుల్యుఁ డేదొర నేత్రశీతలద్యుతివితతుల
భవపుత్ర భవమిత్ర భవశత్రు సామ్యుఁ డేదొర రాద్రక్షణతోషణముల
- ఆ. ద్వాదశాబ్ధభీరిపక్షామవారణుఁ, డెవ్వఁ డట్టిదశరథేశభుఁడు
పెక్కువత్సరములు ప్రియభోగవారాళి, జేలి సుతులు లేక జాలి నొంద. 115
- ఉ. కాంచి నుమంత్రుఁ డోన్మపతి కల్గుదు రాత్నజాలింక నీవు నొ
క్కించుక సౌకయింప వల దీద్యతముం డగుఋత్యశృంగునిన్
వంచన చేసి నీపురికి బాగుగఁ జెచ్చి పసివ్వుచోదితో
దంచితపీఠమేధమును నందఱు మెచ్చంగఁ జేసి క్రవ్వుజన్. 116
- తే. పుత్రకామేష్టిఁ గావింపు పుత్రవరులు, నల్లు రొగిఁ గల్గుదురు జనవాధ యనఁగ
నట్ల భూపతి చేసినయజ్ఞ పురుషుఁ, డొక్కరుం డేగువెంచి మహోత్సవమున. 117
- ఉ. పాయస మిచ్చి పోవఁగను బాయనిప్రేమ దలిర్పుచుండ నా
పాయస మాత్ర పత్నులకు బంధురభక్తి నొసంగె వేడ్కతోఁ
డోయజనేత్రలందుకొని తోడ భుజించి తదీయశక్తిచే
నాయెడ గర్భధారణము నందఱు చెంది క్రమక్రమంబునన్. 118
- క. పరిపూర్ణచంద్రుఁ గేరెడి, వరముఖములు వేగుచంద్రువై ఖి దార్చెన్
అరుదుగ నడుములు కడువడి, గురుభాషము నొంద సాగె గువలయనేత్రా. 119
- తే. ఆలరువిల్లునిపూబాతు లనఁగ నొప్పు, చతులమొనలను నలుపెక్క సాగె మిగులఁ
దొండపండులరుచులను దొంగిలించు, పెనవులకుఁ గృష్ణభావంబు పెంపు నెంచె.
- క. మేనుల నెప్పుడు బడలిక, గానంబడె నాభివితతి కన్పడఁ జొచ్చెన్
నానాటికి మృద్భక్షణ, మానసముల కింపు డోచె మాసుగ నంతన్. 121
- ఉ. భామలచూపులందు హిమభాసురీరోచులు పర్యెనో యనం
గా మఱి గండభాగములు గ్రక్కునఁ బల్కునవాఱె మోములన్
సోములు గోమలై యమృతసోనలు చిల్కినరీతిఁ జిటెముల్
కోమలతావిషమునఁ గూర్చి జనించెను వారి కింపుగన్. 122

- క. వారక చీమలబారుల, మీఁజెడినూగారు లెలమి మిలమిల మెఱసెన్
ధీరక్ష్యసరణి యొదనెను, ధీరాత్ములు గర్భములను దిరముగ నుంటన్. 121
- లే. అంత నవమానములు పూర్ణమైనఁ జైత్ర, శుద్ధనవమిని బుధవార శుభదకర్కి
నవ్యలగ్నంబునందుఁ గౌసల్యకరియె, రాము గుణధాము మునికాము రమ్యసాము.
- చ. అదిలియఁ దొల్లి శత్రుఁ గనినట్టులు ప్రాకృతి చంద్రుగన్నరీ
తి దగ నుపువ్యతారకను దీపితవారిచరాలయంబునన్
విదితచరిత్ర కైక మది వేడుక లూరఁగఁ గాంచె జైత్రునిన్
వరధరతాఖ్యపుత్రుని బ్రభుజితశత్రుని దివ్యగాత్రునిన్. 125
- లే. ఆతులఫణితారహిపేతమైన కటక, రాశిలక్ష్మణశత్రుఘ్న రమ్యసుతుల
నత్యచారిత్ర సద్గుణ సంఘపాత్ర, యగుసుమిత్రయుఁ గాంచెను వార్ష మొదవ.
- సీ. కలనిస్వనంబుల ఘనతతి ఘోషించెఁ దెలివొందె దిక్కులు దీప్తి గుల్క
సూద్రంబు లేడును స్వచ్ఛాబులై పొంగెఁ జల్లనితెమ్మెర ల్పాల పీఠ
గ్రహతారకంబుల గగనంబు భాసిల్లె నెఱగొండ హోమాన్ని విపుల మగుచు
సారసకహ్లాఠ సారసకతులచేఁ గాసారములు చాలకాంతి నొండె
- లే. గురిసెఁ బుష్కరమున నుండి కుసుమవృష్టి, పక్షిరవములు వనముల బహుళమయ్యె
మాను లెల్లను సంతోషచున్నలైరి, రాముఁ డుదయించువేళ నో రమణి మున్ను.
- క. సన్నకచరితుని రామునిఁ, గన్నంతనె జగములకును గాంతి చెలంగెన్
గన్నీరు పగర చెలులకు, మన్నీరై పాఠిసాగె మోదముఁ దొలంగన్. 128
- లే. సరసగుణుఁడు వసిష్ఠుఁడు జాతకర్త, నామకరణంబులను జేసె నరకదంబ
నాథసుతులకు సంప్రీతి నాటవండి, నకలజనములు పొడఁగాంచి సంభ్రమింప.
- క. చెలఁగి హిమాంతునికై వడి, సలలితముగఁ బెరిగి జనక జననీహృదయం
బులు రంజిల్లఁగఁ జేయుచు, విలసిల్లుచు నుండి రపుడు విస్తయ మొప్పన్. 130
- మ. క్రతురత్కర్థము దండ్రీపంపగను వేడ్కన్ద్రానిలో నేగి దు
ర్వ్రాతభాషివరనాటక స్థటిలదివ్యతేటకం దాటకం
గ్రతునాశేచ్ఛు నుబాహుఁ బాపవహు నత్రవ్యాభృ మారీచునిన్
క్షీలివైఁ గూర్చె నుదగ్ర బాణతతి నక్షీణప్ర భాహోన్నతిన్. 131
- క. ధీరుండై కౌశికుమఖ, మారాముఁడు కాచి మరల నందఱుఁ జూడన్
సూరిమి నిజపదధూళి, న్నూరీమణిఁ జేసె తాతి నైజమహిమచేన్. 132
- క. కరి చెఱుగదను గోరిక, విఱిచెమకై వడిని బాహు విస్తృతశక్తిన్
హరువిల్లు విఱిచి నీతా, వరసలికై నృపులమానభంగం బొదవన్. 133

- ఉ. భూతలనాథుఁడైనరఘుపుంగవుఁ డార్యసమస్తసన్ధుని
వ్రాతను దివ్యభూషణనువస్త్రసమేతను భూరివైభవో
పేతను దారితాఖిలవిభీషణదుర్దదైత్యకోటిసం
భూతను సీతనుం దమిని గాంచియు బెడిలి నాడి త్రోవలాన్. 134
- క. రామున్ దీర్ఘకుతారో, ద్ధాము నిద్దదభీకృతాదిదర్శితభూభృ
ద్ధాము నాభర్తవరామున్, భీమాస్త్రహతాంగుఁ జేసి భీతుం జేసెన్. 135
- ఆ. జేవి పిదప రామదేవుఁడు పురిఁ జేర, రాజ్యమునకు నతనిరాజుఁ జేయ
రాజు తలఁచు బెఱిఁగి రామునిపైఁ బగఁ, దలఁచి పాపబుద్ధి తనరు చుండ. 136
- చ. మలయుచు మంథరాఖ్య గలమానిని చయ్యనఁ గైకఁ జేరి యో
లలనరొ నిన్ను నీసుతుని లక్ష్మము చేయక నీచునోహరుం
డిలకును రాజుఁ జేయ రఘువీరుఁ దలంచెను వేడ్క నింక నిం
జాలకన గాఁగ నీసవతిమాచును సీబ్రతు కేల కుంభినిన్. 137
- చ. అని పలుమాఱు దుష్టవిషయం బగుబోధన చేయఁ గైక తా
విని తలయూచి మంచి దని వేగమె జీర్ణపుఁగోకఁ దాల్చి చ
య్యన భువి వ్రాలి సొమ్ములఁ బ్రయత్నముతో నటఁ బాఱు వైచి భ
ర్తను గని రోష మొప్పుఁగను బల్కెను దోరపుయుక్తి మీఱఁగన్. 138
- క. దేవాసురయుద్ధంబున, భూవర నీవిచ్చినట్టి ముఖ్యవరంబుల్
గావలె నం దొకదానికి, నేవగవును లేక రాము నిందఱు చూడన్. 139
- క. వనములఁ దిరుగం బంపుము, మనసారగ భరతు నిపుడు మహి నేలుటకై
మనుజేశుఁ జేయు మీపని, మనుజేశులు పొగడుచుండ మహితవిచారా. 140
- క. నీరధిసమగంభీరా, ధీరా నీకీర్తి సకలదిక్కుల వెలుగం
గూరిమి నాఁగొరిక నీ, ధారుణి సఫలంబుఁ జేయఁ దగు నీవేళన్. 141
- చ. ఇనకులజన్తు లెల్ల మును లింపుగ నాడినమాట దప్పకే
భునులని పేర్కొనం బడుచుఁ గాశ్యపి నేలిరి నీవు తత్కులం
బున జనియించి సత్యమును బో విడనాడి నటింప మెత్తురే
జనము లటంచుఁ బల్కునతి సాహసవృత్తిని జూచి యాత్మలాన్. 142
- క. ఈనవల కేను లోఁబడఁగా నా కిటువంటిదుష్టకష్టము గలిగెన్
గానియెడ రాముఁ డేటికిఁ, గాననసీమకును బోవఁ గలుగునె చూడన్. 143
- క. అడవికి రాముఁడు పోయిన, నొడలిం బ్రాణమ్ము లెట్టులుండును నాకున్
బడమతిమాటల కే నిపు, డొడఁబడఁగా వలనె నీగి యొనఁగూడెనుదన్. 144

- లే. కాముకుని కెన్నటికి నైనఁగలదె సుఖము, మున్నుమహిళారతీచ్ఛాసముద్రమందు
మునిఁగి పెక్కుండు చెడిరిని బుధులుచెప్ప, పలుకునిజమయ్యెఁజూడ నీపడఁలికతన.
- క. వేమాటిటు చింతించుచు, భూమిశుండు గహనమనకుఁ బొమ్మని పనిచెన్
రామున్ సద్గుణధామున్, భీమాసురభీము లోకవృగుహితకామున్. 146
- చ. జనకుఁడు పంప మే లనుచు సాధ్వీయు లత్తజ్ఞుఁ డింపు మీఱఁగఁ
దనమెనువెంట రాఁ గదలి తాపసరూపమఁదాల్చి ధీరుడై
వనచరసింహముఖ్యుగపంక్తిరవాన్వితకాననాంతరం
బునకును బోయె మానికులముఖ్యుల దీనులఁ గావ నయ్యెడన్. 147
- క. మంగళగ్రాత్రుఁడు రాముఁడు, మంగళకరపార్వతీశమస్తకసంగ్
రంగత్తరంగ నఘచయ, భంగ్ ధవళాంతరంగ పావనగంగ్. 148
- క. కని సంతసించి భ క్తిగఁ, జని తజ్జలమందు దోఁగి సారోదకము
న్నససారఁ గ్రోలి తీరము, నను మెలఁగుచు నుండి ముందు నవ్యప్రీతిన్. 149
- క. ప్రకటితబలయుతబాహున్, సకలామరమోచికరణ సద్గుణనివహున్
జకితాత్మరక్షణోద్వహు, సకలంకమనోజ్ఞజేహు నాగుహుఁ గాంచెన్. 150
- క. కాంతరొగుహలయంబున, కెంతోప్రీతి మెఱుఁ నేగి యింపుగఁ బూజల్
సంతోషంబునఁ గైకొని, యంత భరద్వాజుఁ జేర నరిగి సభక్తిన్. 151
- లే. మ్రొక్కి పూజించి విసులించి ముని యొసంగు, నట్టిఫలముల భక్షించి హర్ష మొంది
యాజ్ఞ గైకొని విపులస్థలాంతరమున, కరుగుచుండఁగ నాలాఁ బ్రయత్నముగను.
- చ. భరతుఁ డయోధ్యఁ బాసి బహుభంగులఁ దల్లిని దూరుచు న్నదిన్
గురుతరచింతచేత రఘుకుంజరుచెంగటఁ జేరి మ్రొక్కి తం
డ్రి రహితజీవుఁ డౌట భయరీతి మనంబునఁ జెప్ప దుఃఖిసం
భరితుఁడు నై రఘూర్షహుఁడు భావములొకలఁ దల్లడిల్లుచున్. 153
- క. గురునకు గంగాజలమునఁ, బరణోక్తి క్రియలు నేసి పరమప్రీతిన్
గురుమాతృవందనంబుల, నిరుపమగతిఁ జేసి పనిచి నేర్పున భరతున్. 154
- క. సురుచిరరాజ్యం బేలఁగఁ, గరుణన్ వీడ్కొలిపి తాను గ్రక్కున నెక్కెన్
పరచిత్రధాతుకోభిత, గురుగోత్రాచలము చిత్రకూటాచలమున్. 155
- సీ. ఆనగమందుండి యవనిజకును గీడు కావించుకొకంబు గర్వ మణఁచి
బర్హిష్ఠవర్ణ్యాంబు పనసాదితరుకుంజ పుణ్యవరేణ్యాంబు మంజుమాని
గణేశరణ్యాంబు సుగంధసాద్గుణ్యాంబు నగుదండకారణ్య మపుడు చేరి
సాపరాధువిరాధుఁ జక్కాడి కుంభజాఁ గని చేరఁ జని మ్రొక్కి వినుటఁ జేయఁ

- లే. జూచి మోదించి మునిపతి సురుచిరముగ, డెండమందునఁ దన్నూర్తిఁ బొందుపఱచి
తన్నయత్సంబుతోఁ గొంతతడవు బొగడి, సంతసించుచు సదృశీకరింపఁడగుచు.
- క. సరసంపుమాట లాడుచు, శరచాపము లిచ్చి మాని సన్నకవటికిన్
వరపంచపటికిఁ బొమ్మని, కర మనురాగమునఁ బనుపఁ గమనీయగలిన్. 157
- మ. చని దానిం గని యిచ్చ మెచ్చుచు లసచ్ఛారితు లౌ మాసులం
గని సదృశీ నమస్కరించి విసుతు ల్లావించి కీర్తించి త
ద్ధనరమ్యస్థలి నుండ నెంచి కడు వేడ్కం బర్ణశాలం దగన్
మనసొప్పారఁగఁ గట్టియుండి రచట న్నాసింద్రరూపంబులన్. 158
- క. ఆలానఁ గంతుకేళిని. వాలాయమ్మగను గోరి వరరూపముతో
లీలన్వచ్చెడికూర్పణ.ఖాలలనను జూచి కొవకలితాత్తుండై. 159
- ఆ. రాము నాజ్ఞ నొంది రయమునఁ జనుదెంచి, కాముక్రిడ మనిని గాంక్ష నొందు
వానివలె నటించి భాసురకరమున, భిక్షమును ధరించి కదియఁబోయి. 160
- లే. నలువ ని న్నెట్లు నిర్మించె గులుకులాడి, బేల యీవేళ నను వలపింపనేల
బాళిమెఱయఁగ వలరాజు బాటఁబడితి, నేలు తడవేల చేసెద విందుఫాల. 161
- ఉ. కామిని నీహోయల్లనినఁ గాములకై నను బ్రేమగల్గదే
యామహి నిన్ను నెన్నఁ దరమా ఘనమా విసుమా మనంబు నీ
మోమనుచందురుం గని విమోహపురంద్రమున న్నునింగె నే
నేమని నిర్వహింతు తడవేలను రమ్మిటు కాముకేళికిన్. 162
- క. అనిపల్కి ముక్కు నెవులను, దనభిక్షముచేతఁ గోసి తరుణి నీతో
రైను దీర్చినాడఁ బొమ్మన, గనులను గన్నీరు దొరుగఁ గాంతియుఁ జెడఁగన్. 163
- క. మనమున రోషము పెనఁగొనఁ, గను వేగమె చింత నొంది కడు సిగ్గున మో
మును వంచి భంగ పాటునఁ, జని భరదూషణలఁ జూచి చాన పెరువగన్. 164
- క. తనపాటు బెప్ప వారలు, విని రోషము పెనఁగొనంగ వేగమె గుములై
ఘనక స్త్రధారు లగుచుం, జను దెంచినిఁ జూచి రామజనపతి యలుకన్. 165
- ఉ. ఒక్కండె వారిమై గవిసి యుజ్వలక స్త్ర పరంపర ల్పయిన్
మిక్కుట మొప్పఁగాఁ బఱపి మేదిని వారల నొక్కపెట్టునం
బక్కఁగఁ గూల్చి వీరజయ సన్నకలత్తీని గాంచి దేవత
ల్లక్కువతోడఁ జూచి తను మన్ననచేసి నులించుచుండఁగన్. 166
- క. నిరతము రాక్షసకై తప, మరయుచు సౌమిత్రి రాత్రి నహమం దొనరన్
వరకోదండకరాన్విత, కరుండై దుష్టరిభేకరుండై యుండన్. 167

- సీ. ఖరదూషణాదిరాక్షసచతుర్దశసహస్రంబులు రాముచే సమయటయును
విని రావణుడు కిన్న వీరు మారీచుని బైడిమృగంబుగఁ బరఁగఁ జేసి
పంపించి జడదారి వటువేషమును బూని పరువడి రఘురాము పర్ణశాల
కడ దాఁగి యుండఁగఁ గనకమృగంబును గని సీత సంతోషకలిత యగుచు
- తే. బట్టి తెచ్చుని తనభర్తఁ బంపఁ జూచి, సమయ మని వచ్చి రామునిచానఁ గొనుచు
మింటి తెరువునఁ బోవుచు నుంటఁ జూచి, కాలరుద్రునికై వడిఁ గదియ వచ్చి. 168
- ఆ. తరణి వంశకార్య దత్తాయు వలిగురు, పక్షవిజితవిపుల వాయు వైన
యజ్ఞటాయు వంశ నట్టహాస మొసర్చి, కాళ్ల తొండములను గఱకుదనుజు. 169
- క. నొప్పింప నలిగి రావణుఁ, డక్ష్వక్షికులేళుమేన నమ్మలవానన్
నొప్పింపఁ గొండచాడ్చున, జవ్వడుఁజేయుచును నేలఁ జదికిలఁ బడియెన్. 170
- మ. దనుజాధీశ్వరుఁ డోలి భూమిసుత సుత్యచ్ఛక్తిమైఁ బెచ్చినం
దనసంకాశవనంబులో నునిచె నంతకొ కిఘ)మి పర్ణశా
లను జేరం జని సీత గానమిని జాలన్ రామధీద్రుండు త
ద్వనభాగంబుల నెల్ల సుద్ధవడి తోఁ బల్తాటు శోధించుచున్. 171
- క. చింతాసాగరమందుం, గాంతకు దలపోసి మునుగఁ గని లక్ష్మణుడున్
జెంతం జేరి నయోత్తుల, గొంతవడి నోప్ప చేయఁ గుతుకము దొలఁగన్. 172
- తే. లేచి దిక్కులు గలయంగఁ జూచి చూచి, చదలుపైఁ బడుమానవుచంద మొప్పు
దోచి తోచక పదములు తొట్టుపడఁగ, లక్ష్మణునిసూడి యెట్టకేలకును గడక.
- ఉ. మంజనముండి చింతఁ బలుమాటును జేయించు గాననంబునన్
సంతకపూత భూమిసుత సత్యసమేతయు నైనసీత న
త్యంతదురంతవేగమున నారసి కానక దిక్కుదోచకే
సంతస మేమి లేక గిరి సానుతలంబులఁ జూచి క్రమమన్. 174
- మ. మునిలోకం బగుబుశ్యమూకమునకు న్నోదంబునం బోయి త
ద్వనభాగస్థితరమ్యవారికమల వ్రాతాండజప్రోల్లస
ద్భవకాసారనిలింపఁ బంపఁ గనుచుం గాండవ్రజోపేతురై
మునివేషంబుల నున్న రాజగుతులన్ బుణ్యార్తుల న్నన్యులన్. 175
- మ. కని నుగ్రీవుఁడు 'వాలి పంపఁ గడు వేడ్కన్ శస్త్రసంపన్నులై
తనుఁ జంపన్ సమకట్టి వచ్చిరి తగం దార్కాణ'మంచాత్మ శం
చి నగ్రాగ్రంబున కెక్కి మారుతికడన్ జేరంగఁ దా వచ్చి వా
రిని జూపించుచుఁ బల్కె దుఃఖమున నీరీతికై బ్రకంపంబునన్. 176
- క. మాకుతి వేగమె వారిం, జేరం జని మాటలాడి చిత్తమునం దే
శోరికతో నిటు వచ్చిరొ, కూరిమి నద్దానిఁ బలిసికొని వచ్చి తగన్. 177

- లే. మానసంబునఁ గలభీతి మాన్పుమిపుడె, పరమదయతోడ నని తన్నఁ బ్రస్తుతింప
నట్టిహితపుత్రు నానతి నంతఁ బూని, వెడలె ధీరత్వమున దేవవికలి చూడ. 178
- క. హరిపుత్రుని హరిపురికిని, గర మనురాగమునఁ బంపఁ గమలాప్తసుతున్
పర కిష్కింధకు రాజుగ, నురుచిరముగఁ జేయుటకును జోద్యము మీఱన్. 179
- లే. రమణి రావణజయలక్ష్మీ రామవిభుని, జేర్చుటకు భూసుతాధిక చింత దీరఁ
జేయుటకు రామచంద్రుని చెంకఁ జేర, వచ్చెనో యని బుధపరు ల్పచ్చటింప. 180
- క. వినువీధినుండి భూమికి, బనివడి యే తెంచు తమ్మిపడఁది మగనిరీ
లిని బూని ఋశ్యమూకఁ, బున నుండియె వచ్చుచుండె భూస్థలిప్రైన్. 181
- ఉ. పయ్యెరముద్దపట్టిఁ గని భానుకులేశుఁడు విక నొందుచున్
దయ్యమొ లేక దుష్టపటుదానవుఁడో గురుశక్తియుక్తిమై
గయ్యము జేయఁగోరి కపిగాత్రముతో నరుదెంచు చున్నవాఁ
డియ్యెడ కంచు లక్ష్మణున కింపుగఁ జాపుచుఁ బల్కె భామిని. 182
- చ. కనకపువన్నె మేను కరకంకణము ల్కమనీయహారముల్
ఘనమణి భర్త కాంతిచయ కర్ణవిరాజితకుండలంబులన్
ఒనరఁగ నొంటిజన్నిదము నుజ్వలహంజియు గోచి యొప్పుగా
వనచరూపియై భవుఁడు వారక వచ్చెడురీతిఁ దోచెడిన్. 183
- క. అనుచుండ వచ్చి రఘుకుల, వననిధిసోమునకు మ్రొక్కి భానుజులెఱువున్
దనవిధిజన్మక్రమమును, వినిపించిన రాముఁ డంత విస్తయపడుచున్. 184
- లే. వాయుపుత్రునితోఁ బల్కె భానుసూను, నకు మదీయచరిత్రంబు నయము మీఱఁ
జెప్పి నేస్తంబుఁగావించి శీఘ్రముగను, రమ్మ కవనజ యని కంప రయము మెఱయ.
- క. మారుతి రవిసుతుకడకున్, జేరం జని మ్రొక్కి రామ జనపతిచరితం
బారసి వచ్చితి మర్కట, వారేశ్వర భవదదృష్టఫల మే మందన్. 186
- లే. చెలిమి నీతోడఁ గావింపఁ జిత్తమందుఁ, దలచె శ్రీరామభద్రుఁడు తగ్గ మనిన
విని ముదం బంది వారిని వేగ యిటకుఁ, చెచ్చి నాకును జూపించి దిగులు దీర్పు.
- చ. అనవుడు నట్ల వేయుదు నటంచని వాయుజుఁ డేగి వారలన్
దనవిపులాంసభాగమునఁ దద్దయుఁ దాల్చి జవంబు మీఱఁగా
ఘనగిరిసానుమధ్యగతకాంతకలంబున నుంచి మించువే
డ్కను జని తెల్ప నాతఁ డతికౌతుక మొప్పుగ వచ్చి భక్తితోన్. 188
- క. రామస్వామిపదారవిందములకున్ రంజిల్లుచున్ మ్రొక్కి శ్రీ
రామా దానవసాధ భీతికరసంగ్రామైకసీమా గుణో
ద్దామా మానిహృదబ్బధామ పరసితారామ న స్వాతి యీ
భూమి స్వాధరఁ బెట్టె నింక దయతోఁ బోషింపు ముక్కుంతతోన్. 189

- క. ఇనసుతుఁ డీవిధమునఁ ద, నిన్వసులించినఁ జూచి రామవిభుఁ డావేశన్
మన మలర నతనిఁ గౌఁగిట, నునిది సమర్థుడ మిగుల నొప్పుగఁ బలికెన్. 190
- క. నిగ్రహ మేలకొ శరమున, నగ్రజుఁ డగువారిఁ జూపి యత్యుత్సవమున్
విగ్రహమున నొనఁగూర్చెద, నుగ్రీవా పాదఘాత చూర్జితవా. 191
- క. అనవుడు ధైర్యము మనమున, బెనఁగొన నాహునుతుండు ప్రీతిన్ రామున్
వినులించి యాజ్ఞ గొని హరి, తనయునిలోఁ బోరుచుండెఁ దడఁబడ కంఠన్. 192
- తే. రామవిభుఁ డొక్కకోలను భూమిఁ గూర్చె, వారిని దశాస్యగురుమానభంగకరణ
కాలిని వివేకసద్గణ జాలవల్లు, మాలిఁ దర్పితకూలిని మహితబలిమి. 193
- క. ధరఁ గిష్కింధకు రాజుగఁ, గరుణన్ నుగ్రీవు దివ్యకంబుగ్రీవున్
గర మరుదుగఁ గావించెను, దరుచరు లానంద మొందఁ దరుణేందుముఖ. 194
- క. సురయుత్తుఁ డై సుధర్మా, తరమున వెలుగొందు నేవతాభురీతిన్
సరగున నయ్యెడఁ దరుచర, పరివృతుడై భానుసుతుఁడు భాసిల్లెఁ దగన్. 195
- సీ. శ్రీరామునానతి శరమునఁ గడుఁ దాల్చి విచారాలపట్టి తా వికతఘోర
జలచరకణ్ణాలసాంద్ర మాసంద్రంబు దాఁటుచు మైనాకద త్రపూజ
గైకొని తమ మ్రొగఁ గాంతించి వచ్చిన విరసయాసురసను వేగ తఱిమి
బలశక్తి సింహికఁబట్టి వారిధిఁ గూర్చి లంకను బరిమార్చి లంకఁ జొచ్చి
- తే. నిశిని మార్జాలరూపుడై వెచ్చి నీతఁ, గాంచి శ్రీరాముసేమంబుఁ గమ్రుఘణిలిఁ
జెప్పి ముద్రిక నొసఁగి తచ్చీర్షరత్న, మపుడు గైకొని రావణోద్యానవనము. 196
- తే. పెఱికి రేద్రిమృరీడులఁ బీచమడఁచి, యత్తు ననిఁ జూపి బ్రహ్మమహాస్త్రశక్తి
బద్ధఁడై రావణుని జేరి బుద్ధి గఱిసి, జేవతాళంక యగులంకఁ దిరిగి తిరిగి. 197
- క. వాలాగ్ని దానిఁ గాల్చి వి, కాలాభిం దాఁటి ప్లవగసంఘముతోడన్
లీల న్వచ్చి రఘూద్వజుఁ, పాల న్నడుభక్తి నిల్చి పరమప్రీతిన్. 198
- ఉ. వందన మాచరించి రఘువంశజుతో జనకాత్మజాశుభం
బందముఁ జెందఁ జెప్పి దనుజాధిపుశౌర్యసమగ్రశక్తినిన్
సుందరమందిరామ్ర వణ శోభనవృక్షలతాభిరామ సం
క్రందననందనాభివన రమ్యతఁ బల్కి ముదంబు మీఱఁగన్. 199
- క. నీతామస్తకరత్నము, చేతికి నందియ్యఁ జూచి నీతాపతి యా
వాతాత్మజా క్షాఘించుచు, నాతఱిఁ బ్రపగానితుండు నై చని యెదుటన్. 200
- క. రారాజు ల్గనఁ జూచెఁ జిత్రమలియై రంగత్సుకణ్ణాల వి
స్తారోదారతరంగఘట్టనపటుధ్వాన ప్రగంభీరమున్
సారప్రాభవదివ్యరత్నవిలసచ్ఛాయోగ్నతాగారమున్
పారావారము ఘోరహూర్త శక్తలీవారంబు దత్తీరమున్. 201

లే. చూచి లంకకుఁ ద్రోవను జూపు మునుచు, వేడ మార్గముఁ జూపక వేడ్క నట్టి
మింటి కెకపొంగుటను గాంచి మిహిరకులుఁడు, కోపఘూర్ణితచిత్తుఁ డైచాప మెత్తి.

మ. శరసంధానము చేయుగా శరధి శశ్వద్భీతుఁడై భక్తి దా
శరధిం జేరి నమస్కరించి జగదీశా టోప మేలా ననుం
గరుణ న్నాపుము సర్వభావములు నీ కళ్యాణకుటీ న్నిరం
తరముం బుట్టియుఁ బెంపు నొందు నడఁగుం దభ్యంబు సర్వాత్మ కా. 203

లే. రాజసంబున వేధల రమ్యసత్వ, భవ్యగుణమున దేవతాప్రజముఁ దమము
చేత భూతవితానంబు చెప్పు మీఱు, జేయుచుండువు సర్వేశ చిత్ప్రకాశ. 204

క. వారిధి గట్టుము లంకం, జూఱుగొనుము శరము లేసి సురరిపుతలలకొ
ధారుణిఁ దునియం గూల్పుచు, సారసముఖ సీతఁ గొనుము సారసవేత్తా. 205

చ. ఆని వినయంబునం బలుకునంబుధిమాటల కాత్మ మెచ్చి యో
వననిధి శంక లే కింకను భద్రముగా మును మంచుఁ జెప్పినకొ
విని చనె నంత కీశవరవీరులు సారమహిధిపంక్తులకొ
బనిగొని తెచ్చి వారినిధిబంధురవేతువు గట్టి రయ్యడన్. 206

కా. శర్వాణి నిను మావిభీషణుఁడు భూజాతాపహరుకొ ఘుకుకొ
కౌర్యోదారుని రావణాసురుని దుశ్చారిత్రునిం జూచి నీ
కుర్విం గాంతలు లేరు భూమికుత నాయుర్వీశునిం జేర్చి సం
ధార్యప్రాధవకీర్తితో మునుట యుక్తం బంచు భాషించినన్. 207

క. విని రావణుండు తమ్ముని, గని నీవా నాను నీలి గఱపెడిదొర వం
చని కన్ని పొమ్మన న్నన, మన రోసి పురంబు విడిచి మోద మైదలన్. 208

ఉ. రామునిఁ జేరి మ్రొక్కి రఘురామ మనోహరనామ భక్తితో
భూమిజ నిచ్చి రమ్మయచుఁ బొందుగఁ జెప్పిన రావణుండు నకొ
భూమిని గూలఁ దన్నె వడి భూవర నీశరణంబు చొచ్చిలికొ
జేనుచు గావు భక్తజనబృందవిచక్షణ దుష్టకీక్షణా. 209

చ. ఆని తనువేడుచున్న దనుజాధిపుసోదరుఁజూచి రాముఁ డి
ట్టు నినుఁ దన్నినట్టిచపలాత్తునిఁ జంపెద లంకకు న్నిచకొ
ఘనముగ రాజుఁ జేసెదను గర్భరనాయక నాదుచెంగటకొ
మన మలరార నుండు మని మన్నన చేసి తదన్నితుండు నై. 210

క. పునుకులు భీలిలుచుండఁగ, సమదాసురనాథ విగతశంకకొ లంకకొ
గమలాత్తునుతాదికసి, ప్రముఖులతోఁ జాట్టుముట్టి భంగము సేయన్. 211

లే. లగ్న చట్టిండు గినుకతో లాఘవమునఁ, గోటగోడల ధరబడఁ గూలఁ ద్రోసి
వస్త్రముల ద్రవ్వి వాకిండ్లు క్షీప్రముగను, బెఱికి తలుపులు విఱిచిరి బెడిదపుగలి.

సీ. యంత్రంబు లగలించి తంత్రంబులను మించి ఘనవిటంకంబులఁ గలఁచి విఱిచి
వలభుల నిల రాల్చి వరకేతనంబులఁ బొడిపొడి గావించి భూరితోర
ణముల భగ్న మొనర్చి సానావిధానేక పానకాలల నేలపాలు గలిపి
సోపానభవనంబు సొంపుతో వాటించి గోపురంబులఁ ద్రోచి కొమరుమిగులు

తే. నిలయముల వ్రచ్చి గృహరాజనివహములను, గ్రొచ్చి ధనముల నచ్చట రిచ్చకఱిచి
కరులు సరసులఁ గలయించుగతిని బోలి, కలఁచి రావేళ లంకను గవులు జేవి. 213

క. లంకానాశము గన్గొని, లంకాధిపుఁ డలుకఁ బూని రయమున వారికొ
బింక మడంపఁగ నెంచి వి, శంకటగతి నాజ్ఞఁ జేయ సాహస మొప్పన్. 214

సీ. ధూమ్రాక్షరుధిరాక్షసిర్భువంభనిసంభవిరూపాక్షఘోరముఖులు
త్రిశిరసరాంకకదేవారులు ప్రహస్తముఖు లగురక్కను ల్లోహరించి
భద్రగదాశూలకార్తుకతోమర భిందివాలప్రాసభీమవరతు
పట్టసాదికరాళిఁ బట్టి మాతంగాశ్వరథములపై నెక్కి రణము చేయుఁ

తే. గాంచి సుగ్రీవనలసీలజగవాక్ష, తారతారాత్మజాంజనాతనయగంధ
మాదనసుషేణముఖగురుమర్కటాధి, నాథు లందఱు తుటుములై శ్రోధ మొప్ప.

క. ఓక్కువ్వుడిఁ దరుగిరులం, బెక్కులు బెకలించి తెచ్చి వృధుశక్తిమెయికో
రక్కనులముక్కునెక్కులు, పక్కలు డొక్కలును ద్రుల్లిపడఁ గొట్టి రోగిన్.

ఉ. అంతటఁ బోక వాలముల నయ్యసురావళిఁ గొంతచంపి య
త్యంతబలంబు పెంపెనఁగ హస్తవదంబులఁ దన్ని స్రుక్కగఁ
లంతముతోడఁ ద్రోయుచును భస్తము చేసి జయాభిరామది
గ్ధంతిశిరోవిహారము నుదారయశంబును బొంది రుద్ధరిన్. 217

ఉ. ఆయెడ లక్ష్మణుండు సమరావని నయ్యలికాయుఁ గూల్చె బ
ల్పాయుకపంక్తిచేత నగసన్నిభకాయు హరింద్రజేవతా
జేయు నిరంతరాభినుతశీలబుధేంద్రవిధేయు ముక్తిసం
ధేయు విశేషమాయు మణిదీధిలిగేయు గుణాత్మమేయనిన్. 218

తే. వాడికరములఁ దదృఢవర్గములను, గజరథాశ్వంబులను నేలఁ గలిపి విజయు
కాఁద్రై యొప్పె సామిత్రి సమరభూమి, లేఖు లందఱు దివిసండి లీలఁ జాడ.

కా. శ్రీరాముం డటమీఁద సంగరమునకొ జిత్రాస్త్రచక్రంబునం
దా రంజిల్లినపేడ్కఁ గూల్చె గడిమిం దత్కుంభకర్ణు న్నిజో
దారారావవిశేషసంకుచిత దిగ్ధంతావళోత్కర్షణ్
సారస్ఫారఘనాస్త్రపీడితఘనత్వాపాలసంకీర్ణునిన్.

220

చ. అలయుక లక్ష్మణుండు మఱి యావ్యముఖాస్త్రపరంపర ల్పయిం
జలమున నేసి చంపె మునిసంఘము మెచ్చుఁగ నే ఘనాదునికొ

బలరిపుగర్వపర్వతవిభగ్నవిసోదుని జిత్రకామ్యనిఁ
విలసితనిత్యయుద్ధజయవిస్తృతభావదునిఁ రహోర్వినిన్. 221

క. పరిన్మృతి విని తత్పరిశ్రీ, పతి యారఘురామదివ్యపాదంబులకుఁ
నలినుతులఁ జేసి దేవా, పతిభిక్ష నొసంగి నన్నుఁ బాలింపు దయన్. 222

క. నతులకుఁ బతులే గతి గద, నతజనమందార ధీర నయగుణహారా
గతిలేనివారి కెప్పుడు, గతి నీవే కావె వేఱు గలదే చూడన్. 223

మ. పతి లే కే భువి నెట్లు నే బ్రదుకుదుఁ బల్కాఱు లూహించి నా
పతి జీవింపగఁ జేసి ప్రాపు మనఁగఁ బద్మాక్షుఁ డావేశ ద
త్సలియిష్టంబును దీర్ప ముద్ధిఁ దలఁపఁ సామిరి తద్యత్సముఁ
మలిచాఁ గన్గొని రామమూర్తి కనియె న్నంజూత్తు లాపూర్వగన్. 224

క. దేవ సులోచనయిష్టము, గావించిన జయము రాదు కావున దీనిఁ
భావంబులొన ఘనముగ, భావింపు మటన్నఁ జూచి పరమశ్రీలిన్. 225

లే. అతివ యింకొకజన్మమం దలిముదంబు, నెగడ నీపతితోఁ గూడి సొగసుగుల్కఁ
బెక్కుకాలంబు సుఖమును బ్రీతి నొంద, గలవటం చని వల్కినఁ గాంత మరలి.

క. ఏవసుధను సహగమనము, జీవేశ్వరుతోడఁ గూడి చేనెడఁ గానఁ
భావంబున శంకింపక, దేవా తద్దాత్ర మిపుడు తెప్పించి దయన్. 227

క. ఇప్పింపు మనఁగ నట్లనె, యిప్పించినఁ గొనుచుఁ బురికి నేఁగి సభక్తిఁ
దప్పక సహగమనము నపు, డప్పడఁది యొనర్చి దివికి నరిగె న్వేద్యన్. 228

క. తననా రెండఱుఁ గ్రుంగుట, విని దశకంఠండు రోషవిహ్వలమరియై
తనమూలబలముఁ బంపగఁ గని రాముఁడు చాప మెత్తి కడుధీరతతోన్. 229

లే. మోహనాస్త్రంబు దగ నేసి మూలబలము, నేలపాలుగఁ గావించి నేర్పు మిగులఁ
గంటునీరె నటం చని మింట సురలు, గంటుతనమున వేడి రో కంబుకంఠి. 230

ఉ. మూలబలానుజన్మఘోరత్ర సుమిత్రులచావుఁ జూచి యా
భీలవిచారమగ్నఁడయి భీషణదృష్టులచేత రావణుం
డొలి మయప్రదీక్షవిశిఖోన్నతశక్తిని పూని తప్తునిఁ
నేలను గల్ప నించి వడి నేర్చున నాతనిమీఁద నై చినన్. 231

మ. కని సౌమిత్రి విభీషణు డిపుడు నిక్కం బీమహాశక్తిచే
తను జచ్చుఁ శరణార్థి నెట్లు విడుతుఁ ధర్మంబె నా కంచు నా
తని దా వెక్కుకుఁ దీసి తస్తుఖుఁడు నై దర్పించి నిల్వంగ నం
తనె పూర్నిం జనుడెంచి శక్తి పెలుచం దద్యక్షముం దూఱినన్. 232

లే. భిదురహతి నేలఁ గూరెడి పృథులపర్వతమువిధంబున లక్ష్మణుఁ డమలతనుఁడు
కూరె ధరమీఁద నడిచూచి కోసలేకు, డైనరాముఁడు దుఃఖాధీయండు మునిగి.

క. ఆలఱచినట్టు లఱచుచు, నేలంబడి యేడ్వఁ జూచి నెమ్మి నుషేణు
దేలా దుకిభము నద్గణ, శీలా నామాట వినుము చెప్పెద నింకన్.

234

సీ. ప్రాకృతనరురీతిఁ బలవించుచున్నావు ప్రకృతిదూరుండ వీవు పరమపురుష
లక్షణముఖము బ్రాణించుచున్నది కెందామరలఁబోలి యంద మగుచు
నఱచేతు లున్నవి యటు గాన జీవియై మూర్ఖ మునింగెను భూరివేగ
వంతుఁ డౌ హనుమంతుఁ బరువడి ద్రోణాద్రికిని బంపి యాషధక్రియల నిపుడె

లే. తెచ్చునట్లుగఁ జేయుము లేజ మలర, లక్షణుని జీవితనిఁ జేసి లలితకీర్తిఁ
బొందెద మహాత్మ యన విని పొంగి విభుఁడు, చుననుబోపలఁజింతించి మమతమిగుల.

లే. అంత ద్రోణాద్రియందున్న యాషధముల, దెమ్మటంచని రాముఁడు తివిరి పంపె
భూరిగుణవంతు సాహసపూర్ణకౌర్య, వంతు హనుమంతు సంతతపరమశాంతు. 236

క. రామాజ్ఞఁ బూని మారుతి, వోయిమాయనగతుఁడు నగుచు యోగ్యమునీశ
స్తోమాశ్రమంబు నొక్కటి, భూమిం బొడఁగాంచి పోయి పొలుపుక నచటన్.

లే. రాజుఁడు పంపఁ జనుడెంచి రమ్యవనము, చొకటి గల్పించి మనివేష మొప్ప యోగ
ధారియై యున్నకృత్రిమదశజుఁ గాల, నేమి మునిఁ గాంచి తెలియక నివృతోడ.

చ. వినయము దోష మ్రొక్కి రఘునీరునికార్యముః జేయః బూని యీ
విను తెఱవందు భూరికరవేగము మీఱఁగ రాగఁ దప్పి నా
కుసు భయదంబుగాఁ గలిగెఁ గూరిమి నీటిని జూపి కాపు మో
మునివర యంచు వేడఁ గనుమో డ్పటు విచ్చి స దంధయుక్తితోన్.

239

లే. వత్స నీరాక సంతయు వాస్తవముగ, చెలిసికొంటిని నే యోగదృష్టిచేత
నిక ద్రోణాద్రి కెందుకు నేగవలయు, నిత్తు సర్వాషధము లేకు నిపుడె కొనుము.

ఉ. అకలి దప్పబుగ్ సమయుఁ డ్రిఫలామృతము ల్గ్రహింపు ను
శ్రీకరమూర్తి నీ విచట క్షేచుముగా శయనింపు మింపుగ్
వెకువగాక మున్నె నట వేగమె పోవు మటన్న మానితో
దేకువ గల్గి యి ట్టనియెఁ చెల్లముగాఁ బవనాత్మజుం డొగిన్.

241

లే. అకట లక్షణుఁ డపనివై బ్రకటమూర్ఖ, దోగి యుండఁగ నిచ్చోటఁ దుప్తి గల్గి
కుడిచి నిద్రింప నే నొల్లఁ గూర్చితోడ, జలముచూపించు త్రాగి యే జనెద నిపుడు

చ. అనపుడు నాతఁ డి ట్టనియె నక్కడ నొక్కసరోవరంబు జీ
వనకరజీవనంబు నయి భాసిలుచున్నది పోయి వేడ్కతోఁ
గనులను మూసి కజ్జలము గాంతును గ్రోలుము పొత్తుటన్న నా
వనచరనాథుఁ డంత జలపానము చేయఁగఁ బోయి యాయెడన్.

243

క. బంధుకకుసుమచందన, మందారప్రముఖవృక్ష మహితం బగుచుగ్
తొందిక మర్దలమొల్లల, నందులఁ బెంపొందినట్టి జాజాలచేతన్.

245

- క. పొంగుచు గమనావళివై, సంగీతము చేయుచున్న వట్టదములచే
రంగ తరంగదోలా, సంగతసూత్రార్థ పక్షిశబ్దముచేతన్. 245
- తే. మఱియు విమలాదకము చేత మంజుళంబు, నగుచు జెన్నెందుకాసార మపుడు చేరి
దావిభవంబునకు మెచ్చి పూని నీరు, ద్రాగుచుండెను దమి దీర దానియందు.
- క. చిరకాలంబుగ నుండును, కరికపిచరణమును బట్టి కడువడి మ్రొంగె
గురుకాపము క్షిణితై, కరిమ్రొంగినవెలగపండు గతిగా నంతన్. 247
- అ. మకరిమ్రొంగు బెట్టిగి మారుతి మెల్లగఁ, బట్టుపడియఁ బొట్ట నట్టె చేరి
పేగుల్లెఁ ద్రొంచి పిడికత్తి వడిఁ జించి, ప్రాణములను బాసి ప్రాధకృతి. 248
- క. భానుఁడు స్వర్భాసునిచే, మాకుగ విడువంగఁబడిన మాడ్కిన్ వేడ్కన్
భానుప్రదీప్తి నిగుడఁగఁ, గానం బడి వెలిగె మకరి గర్భాగతుడై. 249
- తే. మకరి క్రమ్యుణ నమరియై ప్రకటికముగఁ, గాలనేమిచరిత్రంబుఁ గపటవృత్తిఁ
జెప్పి వీనిని పథియించి శిఖ్యగతిని, పొమ్ము ద్రోణాద్రి కివె త్రోవ పొందుగాను.
- క. అని ధాన్యమాలి పలికిన, విని ప్రేమ న్గొంతతడవు విస్తయపడుచున్
ఘనముగఁ దచ్చిత్రంబును, మనమునఁ దలపోసె నిటుల మారుతిదేవీ. 251
- సీ. మోముసోమునిసాము ముద్దునవ్వులువిప్ప కప్పురంబులు మమ్ము కప్పుకొప్పు
చూపువాల్చీనుల రూపుమాపుట కోపు కన్నోచు ల్తరునిసింగాణివిండ్లు
మిన్ను చెన్నును దన్ను సన్ననినడుమును మించులపన మించి మెలియు మేను
మారుగుదారము ల్దానినిరబ్బలు కంబుసోయగమును గాంచుగళము
- తే. వేడ్కనీలారుచినవ్వు వేణివాణి, వాణిచిగురాకుచెంగావి వణలుమోవి
గడుసురంభలసొగసు జంఘలును గలుగు, కలికి యయ్యెను మకరినేఁ గనఁగ నిపుడు.
- క. ముండేల నీతలోదరి, యందము నెడి మకరి యయ్యె నెందుకొ దీనిన్
బొందుగ నడిగి మనోగత, సందేహముఁ బాపుకొందుఁ జక్కఁగ ననుచున్. 253
- తే. తలఁచి యానాతితో ననె దలిరుబోణి, మకరివై యుండి నాచేత మడిసి యిపుడు
దేవభామిని వైనట్టి తెఱఁ గెఱుంగఁ, జెప్ప మనఁగను దనకథఁ జెప్పఁ దొడఁగ.
- సీ. కరువలిపట్టి యే గంధర్వభామను ధాన్యమాలి యనంగఁ దనరుదాన
శంకరుఁ డొకనాఁడు సభదీరి రజతాద్రి శోభిల్లుచుండఁగ నురుచిరముగ
నేపాడి యాడి యుమేళుని మెప్పించి పరవిమానము నొంది వచ్చి యిచ్చ
గరము జలక్రిడ గావించుచుండంగ కాండిల్గుఁ దనుమునిజెప్పున
- తే. వచ్చి నను జూచి మోహించి పంచశరుని, కేళి గలయంగ గజగిరి
తపము నెడిపోవు ననుకూడఁదపసిచంద్ర, వలదు పెరనాతిపొందు పాపంబు
క. అని నేఁ జెప్పినఁ గా దని, ముని నను గలయంగ రాగఁ బుష్పవతితలం
బును జెందియున్నదానను, అనఘా సుస్సాత నగుచు సంగత

- చ. నినుఁ దనియంగఁ జేసెదను నిక్కము పొమ్మని మానిఁ బంపి నే
మన మలరార నానిశిని మంజుళగానముఁ జేయుచుండఁగా
నిని దళకంఠుఁ డచ్చటికి వేడ్కను వచ్చి మిటారి పొందవే
యని బలవంఠ పెట్టి నను సంగజాకయ్యములోన ముగించినన్. 257
- లే. అంక నలికాయఁ డనుమతుఁ డాంజనేయ, కలిగ నాబాలు నావేళఁ గర్పరేళ్ళ
రునకు నర్పించి నాల్గవదిసము రాఁగ, స్నాతనై వేడ్క జడదారి నన్నిధిని. 258
- ఉ. పోయిన దివ్యదృష్టి ననుఁ బొందుగఁ జూచి లతాంగి యన్యుతోఁ
గాయజాకేళి నల్పిలివి కాపున నీజలమండె గ్రాహివై
బాయక యుండు మంతటను బావనిచేతఁ ద్వదీయకావమున్
బాయు నటంచు నమ్మనియుఁ బల్కి చనె న్నిటనుండి నిత్యమున్. 259
- క. నీరాక కెదురు చూచుచు, నీరాటమనై మహాత్మ నిలిచినదానన్
బోరాటంబున నీచే, నీరాటత్వంబు మాని నెలఁతుక నైతిన్. 260
- క. అని చెప్పి వానరోత్తము, ఘనముగ దీవించి దేవకాంతయుఁ జనఁగన్
వనచరుఁ డాకుటిలపుమురి, తనపిడికిటఁ బొడువ నతఁడు దర్పించి వడిన్ 261
- లే. పక్షియై రాఁగఁ గని దానిపక్షములను, బట్టి త్రుచిన నాకూపుఁ బాపి కీశ
పలియు నై రాఁగ జలమునఁ బవనసూరి, కొంశవడి విస్తయం బంపి కోప మడర.
- క. కాలం దన్ని రయంబున, వాలము మెడఁ జాట్టి త్రిప్పి వార్ధిన్ వైవన్
అలో ననువులు వెడలఁగఁ, గాలునిపురిఁ జేరె సంతఁ గడుఁ బూన్కిమెయిన్.
- లే. వాయువేగంబుతో నంత వాతసూరి, మింట జేకీలు తను గని మెచ్చు చుండ
దువ్వుదానవనివహము ల్లాటఁ పడఁగఁ, జనెచు గడలను నిజకాంతి చాల నిగుడ.
- సీ. ద్రోణాద్రికిని బోయి తోరపుభక్తితో నోషధులను గొన నుద్యమింప
నని చిక్కకుండిన నప్పుర్వతంబును బ్రార్థింప నక్కొండ పల్క కునికే
గని వాలమున దానిఁ గ్రక్కునఁ బెకలించి శిరముపై నిడి వచ్చుసిద్ధగణముఁ
గారించి యవ్వార్ధి గడకతో నమ్మాల్యవంతునిఁ బడఁ ద్రోసి వచ్చి ద్రోణ
- లే. గిరిని భువిమీదఁ బెట్టినఁ బొ(నర)సంగఁ జూచి, నిండుభక్తి నుపేణుఁ డాకొండనెక్కి
యోషధులఁ జచ్చి తగిలంప నొనర మూర్ఖుడేరి గూర్చుండె సౌమిత్రి దీప్తిమిగుల
- క. కని రామచంద్రుఁ డనజానిఁ, దనతోడ నిడి గొంగిలించి తరమిడి శిరముం
బునుకుచు నానందాంబుధి, మునిఁగెన్ సత్యాత్మకీల బుద్ధివికాలా. 262
- మ. తనవారందఱు నేలపాలగుటఁ జిత్తంబందు కోకించి పూ
నికతోఁ బుష్పక మెక్కి మింట దివిజాల్ నిర్విణ్ణులై చూడఁగా
ననికిం బోయి దళాననుండు వడిగా నారామభూపాలునిన్
ఘనరాద్రం బగుద్యుంద్యయుద్ధమున బల్లారించె నత్యుద్ధతిన్. 263

- కా. అక్కాలంబున దేవతాధిపునిచే నాజ్ఞాపితుండై వడిగ్
జక్క వ్రాతలియొక్క దివ్యరథమున్ సదృశిమైఁ దేగఁ బెం
పెక్కన్ భూపతి యెక్కె దానిపయిఁ బ్రాప్త్యధీధరాలోహణం
బక్కంజాపుఁడు చేయుచందమున నుద్యత్కాంతిభూయిష్ఠుఁడై. 268
- క. నిరుపచుబాహుబలిమిన్, నురవైరిని గాంచి పలికె నుర లగ్నింపన్
దురమున రావణ నిలుపుము, ధర కూరుడవైనయెడల ధైర్యస్ఫూర్తిన్. 269
- క. మారీచు నీచుఁ గనకపు, సారంగము చేసి పంపి సరగున 'నన్నున్
దురస్థుని గావించి కృ, పారహితుడ వగుచు మానివైఖరితోడన్. 270
- అ. వచ్చి మోసపుచ్చి వైదేహిఁ గైకొని, వనట చెందుచుండ వడిగ్ లంకఁ
జేర్చినట్టిపాపచిత్తుడవటుగాన, దగినఫలముఁ బొందు తఱియఁ బొనఁగె. 271
- క. దండింపడగనివానిన్, దండించిన దండ్యు విడిచి తాల్చిగ నున్నన్
దండిగ నఘ మబ్బుచు భూ, మండలసాధునకుఁ జూడ మహి ననిరార్యున్. 272
- చ. మన మలరార లోకముల మాటికిమాటికి గోరి నీవు చే
సినగురుపాతకంబులకు శిక్ష విధింపఁగఁ గాలుఁ డేల నే
ఘనతరకాండకాండముల గ్రక్కున నిన్ననిఁ గూల్చి భూతరా
శినిఁ గడుఁ దృప్తి నొందఁగను జేసెద ఖేచరులార్వఁ జూడుమా. 273
- మ. సలుమా టి ట్టని రోషభాషణముల న్నాపించి శిశ్రుంబుగన్
బలువింట న్నటంకృతున్ నిగుడఁగా బ్రహ్మాండభేద్యంబు నా
విలయోద్ధాతధనంజయప్రతిభదుర్వీర్యాశుగం జేసె నా
బలవిద్రావణు శత్రుదారబహుగర్భస్రావణున్ రావణున్. 274
- క. రాముం దేసినశరమతి, భీమంబై యురముఁ జొరఁగ వివశుం డగుచున్
భూమిం బడె దశకంతుఁడు, భూమానందంబుతోడ బుధు లుబ్బొంగన్. 275
- క. దివినుండి దేవదుందుభు, లవిరళముగఁ బుష్పవృష్టి నతిమోదమునన్
బ్రవిమలముగ వర్షించిరి, రవికులుఁ డగురామువైన రమణీయుముగన్. 276
- తే. రావణుఁడు రాముచేత నీరసను గూల, నాలకించి తదీయజాయాకదంబ
మపుడుకొప్పులదిగివెడి విపులపుష్ప, హరములు భుజకలంబున నమరుచుండ. 277
- క. దేవుని దూఱుచు నేటికి, నీవసుధను మాకు భోగ మింక దీరఁగదా
యేవిధమున జీవింతుము, హావల్లభ యచుచు మిగుల నార్తిం బడుచున్. 278
- సీ. పదనసారసములు వాడినాతెఱ లెండ గన్నీరువరదలై కాయములను
సంపూర్ణముగ ముంప నన్ననినడుములు కుచభారముల మోసికొనఁగ లేక
తల్లడిల్లుచు నుండఁ దక్కింతు రతనాలదండలు మెడనుండి దందడించి
భిన్నంబులైరాల దిగివెడి కడువడిఁ బదములు తొట్రిలఁబడుచునుండఁ
నహస్రకంఠ—3

- లే. బయ్యెదలు బాఱి శోకంబు ప్రజ్వరిల్లు, దిక్కులెల్లను బరికించి దిగులుపడుచు
భూరిసంతాపకరఘోరభూకనికర, సదనమునకును గంభీరకదరమునకు. 279
- లే. వచ్చి తమనాథుఁ గన్గొని పనుధవ్రాలి, హా యని యటంచు నేడ్చి రాలోన దుఃఖ
పడుచు మందోదరీకాంత పతిని దైత్య, పతిని బొడఁగాంచి వై: బడి ప్రబలచింత.
- కా. హా నాథా మును బ్రహ్మచేత పరముల్ హర్షంబుమై: బొంది నీ
వానందాబ్ధిని చేలి భూపతుల నుద్యచ్చక్తి నోడింపుచున్
నానాదిక్తతి నిండఁ గీర్తి గనుచు న్నాకస్థులందోలుచున్
దీనత్వంబునఁ గూలినాఁడ వకటా ది క్కెవ్వరో నా కిఁకన్. 281
- క. దానవనాథకృపాకర, సూనాస్త్రిని బాధఁ జిక్కి శోధనగాత్రిక్
మానవతీచుణి సీతను, మానసమునఁ గోరి తెచ్చి మడిసిలి వవనిన్. 282
- క. హరి యెండ గాయ బెదరుచు, హరివెన్నెల గాయ వెఱుచు హరిగృహములలో
నిరతము మండఁగ భీతిలు, హరిహరివంతముల వీవ నలుకుచు నుండున్. 283
- చ. దురితములం దలంపకయె తొయ్యలులం గలయంగ నెంచి సుం
దరకరరూపభాషలను దత్పరతం జరియింతురింపురన్
బరధనకాంతతాంతరతపాపమనస్కుల కె ట్టిహంబునన్
బరమున దివ్యమార్గపవసౌఖ్యము వచ్చునె యెన్న దేనియున్. 284
- లే. ఆసుచు మదిలోనఁ దలపోసి హాయటంచు, మగఁడు లేకుండ నేనెట్లుమరుతు మహిని
దైవమా యని పల్కఱు దల్లడిల్లు, చుండె నావేళ దుఃఖాబ్ధి స్రుక్కి చిక్కి. 285
- ఉ. రాముఁడు పంపఁ గా దనుజరాజసహోదరుఁ డేగి రాక్షసీ
ప్రామము నూరడించి శ్రుతిచోదితమా పరకర్త మన్నకుం
నీమముతోడఁ జేసి తగ నీలెసురారుల కెల్లఁ జెప్పి ను
శ్రీమహితుండు వచ్చె దన శేముషిభక్తి పెనంగ నంతటన్. 286
- చ. మరుచిరలీల రాఘవుఁ డశోకవనంబునఁ జూచె దానవీ
పరువవచోవిభీత నతిబాష్పకణాంబువివృద్ధ శింశుపా
తరుతలతాంతదాంతపరితాపపరీతకృశాంగ ధూరిధూ
సరితవిభిన్నవస్త్రయుత సత్యసమేతను సీత నయ్యెడన్. 287
- చ. కనుఁగొని దుఃఖ మొంది చుటి గ్రక్కున సీతను బాపకాంతరం
బునఁ జనఁ జేసి లోకములఁ బొల్పుగఁ గీర్తినిఁ జెంది చేవత
ల్పచురుగ గ్రమ్మరం జనక పావరపుత్రిని గొంచు భక్తితో
జనములు ప్రస్తుతింప మది సుతస మొందుచు నంత సద్దయన్. 288
- మ. దనుజాధీశతఁ గల్ప జీవి వగుచున్ దధ్యంబుగా లంకయం
దనయంబు న్నివసొపు మంచు నిలిపె న్నర్థిప్రజాతోషణున్

ఘనపాపాఘవిరోధణ నివృత్తవాక్యహృద్విసమృద్ధి
వివరాలూపణ నివృత్తిషణుః గృహవిభాగత విద్యేషణున్.

289

క. రామానుజి పుష్పకమున, భూమిసుతం గూడి కీశపుంగవయుతుడై
తొమ్మిదవరు లెల్ల బుష్పస్తోమానితవృష్టిగురియ సురుచిరలీలన్.

290

ఆ. లంక విడిచి చనుచు లలితాంగిని దొల్లి, తాము వచ్చినట్టి దారిఁ గోరి
ముచ్చటించి కడఁగి ముందు నందిగ్రామమునకు వచ్చె రామ పుంగవుండు.

291

ఉ. ఆయెడ కైకయాసుతుండు హర్ష ముతో రఘురామపాదుకల్
ఆయతథక్తిమై శిరము నందొగి దాల్చి ప్రజాళి వెంబడి
బాయక కొల్చి రాఁగఁ జని పావనకీర్తికి రామమూర్తికిం
గాయము సోక మ్రొక్కి పదకంజరజంబు ఘనంబుగాఁ బయిన్.

292

ఆ. లాల్చి తనివి లేక దత్తాదముల నక్కు, లందు మోసికొనుచు హర్ష బాష్ప
జలముచేతఁ గడిగి సరసయోగక్షేమ, మరయుచుండ నంత నవనివిభుండు.

293

క. తన కెదురుగ నరుచెంచిన, ఘనవిపుల కెరిగి మనుజగణములు తనకు
బనిగొని చేసినమర్యాదను గొని మన్నించెవారిఁ దాల్చి స్ఫేర్చిన్.

294

చ. జనవర పెక్కునాళ్లకును సత్యచరిత్రుడవై ననిన్ను మే
మును కనులారఁ గాంచి భయము క్షులమైతి మటంచు నాట్యముల్
ఘనముగఁ జేసి చేసి నుమకాండము లెల్లను వైచివైచి యా
త్మను దగఁ బొంగి పొంగి కడుధన్యత చెందిరి పౌరులందఱున్.

295

నీ. చాపహస్తండువై శత్రుఘ్నుఁ డరుజేర సామిత్రి భృత్యుడై సరసనడువ
జలపాత్రధారియై జనకజ రాఁగను గాంచనభిక్ష మంగడుండు మోవఁ
బవనాత్మజు డాతపత్రంబుఁ బట్టఁగ భరణుండు పానుక లృప్తి నడువ
నిరుప్రక్కలను వేడ్క నినసూతి సురవైరి వింజామరంబులు వీచుచుండఁ

ఆ. పసిడిగద్దె జాంబవతుండు కొని రాఁగ, దివ్యపుష్పకంబు దీప్తి నెక్కి
గ్రహవితానమిళిత కమనీయసంపూర్ణ, చంద్రమాడ్కి రామచంద్రుఁ డొప్పె.

క. జను లందఱు ద న్గనొని, మనముల నుప్పొంగుచుండ మహితమృతితో
డను జేరె సుతసంబున, జననాథారాధ్యవిబుధ సాధ్య నయోధ్యన్.

297

ఉ. అంతకు మున్నె కత్తురమునందలివీధులు చక్కఁజేసి బల్
సంతస మొప్పుదోయములు జల్లి యనంటుల నిల్చి జంటగ
జెంతనె తోరణంబులను జెన్నలరారఁగ గట్టి వేదిక
ల్వంత దలిర్పఁగా నలికి వేడ్కను ముగులు దీప్తి గోడలన్.

298

తే. రామగాఢల వ్రాయించి రమ్యవస్త్ర, నిర్జరాగారశోభర నికరములను
గనకకలశంబు లెత్తించి కొతుకమున, జనులు కై చేసి తూర్వఘోషములు చెలఁగ.

- క. ధక్కాదివాద్యరవములు, దిక్కుల నిండా రామచేవుని జూడన్
మక్కువ నెదురుగ వచ్చిరి, చక్కనిమాస్వామి యసుచు సాంద్రప్రేమన్. 300
- క. తతవారణచుదజలమున, సతతము దడుచంగఁబడిన సరణులచేతన్
బలి రాఁగని మలి గఱగడి, సతిగలి నప్పురవరంబు చతురకఁ బరగెన్. 301
- మ. జననాథాగ్రణిరాక తూర్వములతో సద్దాననాట్యాభితో
ఘురదంతావళిలి నైన్యతలితోఁ గళ్యాణభూయిష్టమై
యొసరెం బత్తన మత్తటి న్లనఁగ నత్యుత్కంఠతా జుద్రురా
కను ఘూర్ణిలైడి సాగరంబుపగిది న్నంభీరభంగా త్తమై. 302
- క. ఏతాదృశమశుభ్రమును, భూతలనాథుండు రామపుంగవుఁ డరుగం
జేతఃప్రీతిని జననం, ఘాతము తలపోయఁ దొడఁగెఁ గడువిస్తయతన్. 303
- క. శ్రీరాముఁ డీనృపాలుఁడు, ధారుణి నీసీతగొఱకు దళకంఠు ననిన్
ఘోరాస్త్రంబులఁ గూల్చిన, సారసబలుఁ డితఁడు సత్యసంఘా డరయన్. 304
- ఉ. అల్లతఁ డంజనీసుతుఁ డహార్యబలుఁ డతఁ డంగదుండు భూ
వల్లభుపార్శ్వభాగమున భాసిలుచుండినవాఁడు లక్ష్మణుఁ
డల్లతఁ డాహరీశ్వరుఁ డటంచని మేడలమీఁద నుండి నం
పుల్లసరోజనేత్ర లిటు పొందుగఁ బల్కిరి మానినీమణి. 305
- తే. జనము లీమాడ్కి దనుఁ జూచి సంభ్రమింప, శచిని గూడినపాకకాసనునిరీరి
సారసీక్షణ యగుభూమిజాతఁ గూడి, రాజమార్గంబునను బోయి రమణ ముందు. 306
- సీ. బంగారుగోడలు రంగారుమేడలు పవడపువాకిండ్లపంక్తి గలిగి
కాంతరక్షుస్థంభ కలితగోపురలస తాప్రిసాదములచేతఁ బ్రజ్వలిల్లి
బహుతరధూపదీపంబుల వాసిల్లి పుష్పదామములచేఁ బొలుపు మిగిలి
పగడలగొడుగుల బద్ధచేలంబుల గురుతోరణంబులఁ గూర్చిఁ జేలఁగి
- తే. విబుధులను బోలినసంపూర్ణ విభవములను, మెరయుచుండిననెలతుక లేటిపురుషు
లొప్పు ధనరాను లింతని చెప్పరాని, రాజసాధుఁడను వచ్చె రామవిభుఁడు. 307
- క. ఇక్రైవడి హరికులజుఁడు, చక్కనితనయిల్లు చొచ్చి సంభ్రమ మొప్పన్
మక్కువతోడను దల్లుల, కక్కజముగ మ్రొక్కి తల్లి కలిధక్తిమెయిన్. 308
- ఉ. ఉల్లముపల్లవింప వినయొన్నతి మ్రొక్కి నులించివేడ్కు న
ల్లలన గోవిదాళికిని హర్షముతో నతు లాచరించి నం
పుల్లమనస్కుడై కవులఁ బుణ్యుల నేలి కృపారసంబు రం
జిల్లఁగ మంత్రిమిత్రులను శిశుమే మన్నన చేసెఁ బ్రేమతోన్. 309
- అ. అట్టితరుణుండు నాత్మజులును బెద్ద, కోడ లేగుడెంచి కోర్కి మ్రొక్కఁ
జూచి లేవ నెత్తి నురుచిరముగఁ జేతు, లను శరీరములను లలిని దడవి. 310

- క. మోములఁ దలలకొ బోరనఁ, బ్రేమ స్తుద్ధాడి మందమంజుళహాసో
ద్ధామతఁ దొడవై నిడికొని, భూమానందాశ్రుజలము పొంగుచు వెలయన్. 311
- లే. వైన విడుచుచుఁ బోయిన ప్రాణములును, మఱల వచ్చెగదా యని మదిఁ దలంచి
పొంగుచుండెను తచ్చాత్మపుంజమంత, జీరతపోధనుఁ డైనవసిష్ఠుఁ డెలమి. 312
- క. రామునిజడల నిద్దువం, గా మమతం జేసి వృద్ధగణనహితుండై
నీమమున గురుఁడు జిష్టుని, బ్రేమను సుస్సాతుఁ జేయు రీతిం దోచున్. 313
- లే. పుష్కరధినిమ్మ గాదివ్యపుష్కరాభి, షేక మొనరించె నావేళ సీతఁ గూడి
మంగళస్సాతుఁ డై వేడ్క మంజువసన, గంధపుష్పాభిభూషణకలితుఁ డగుచు. 314
- క. కనకపుసింహాసనమున, నివకులుఁ డగురామచంద్రుఁ డింపు దలిర్పకొ
ఘనతం గూర్చొని రాజ్యం, ఋను భరతుం డొసంగ నేలె భూపతు లెన్నన్. 315
- చ. నిరతము దల్లికిం బ్రియము నేర్పునఁ జేయుచుఁ దమ్ముల స్తవహ
వరులను దీనవర్గములఁ బౌరజనంబుల మంత్రులం గళా
భరణుల మిత్రవర్గముల బంధుల నొక్కటిగాఁగఁ జూచుచుకొ
గరుణ దలిర్ప నీక్షిలని గౌతుక మొప్పంగ నేలె భామిని. 316
- క. కల్లోలత్వము మానె గంధులకు నాకస్థానవాసాళికి
గల్లోలత్వము మానె గాశ్యపికిఁ జక్క న్నానెఁ జాంచల్యముకొ
ముట్టోకంబులవారికెల్ల భయము స్తుభ్యంబుగా మానెఁ బ
ల్పల్లాపంబులు మానె శత్రుతరికికొ త్సౌపాలురాజ్యంబునన్. 317
- సీ. రామాలకలయంద రమ్యవక్రత్వంబు చానలనడకల జడిమగరిమ
పూఁబొందెఁడపరిరంభములయంద పీడన మతివలపాలిండ్ల యంద పెంపు
నన్నులవాల్చుపులంద చంచలతయు లేమలనడుముల లేమిబలిమి
భామినీరతులంద బంధురబంధంబు మానినీచుజులంద మాయ లెల్లఁ
- లే. బతులు రతులకు నిజసతీ తతులవైటఁ, బట్టుటంద క్రమంబు భూపాలుఁ డైన
రామురాజ్యంబులోపలరమణ వెలయుఁ, గానిమఱివేఱుకొఱతయుఁగానరాదు. 318
- క. జనకునివలె జగదీశుఁడు, జనకుల మఱివించి ప్రజల జక్కంగ నేలకొ
జనకుల నెల్ల న్నఱచిరి, జనకుం డారాముఁ డనుచు సాంద్రపుభక్తిన్. 319
- మ. మఱియుకొ రామనృపాలమాళిప్రజలన్నర్యాదతో నిత్యముకొ
వెఱుపుం బాపి సమస్తదేవమునుల నివిఖ్యాతచారితుల
న్నఱువుకొ బాయక ప్రోచి భూవనిత కత్యుద్ధామభూషాకృతికొ
వఱలెంగన్నల కింపు సొంపు చెలఁగ న్వందారుమందారు డై. 320
- లే. పులులు భేనువు లొకచోటఁ బుష్కరముల, ద్రావితిరుగుచుఁ బవళించి తాల్చిగూడి
పవలు రాత్రులు వైరలవంబు గాని, లేక రాజిల్లుచుండెను లీల మెఱసి. 321

- క. ఎలుకలు పిల్లులు మైత్రిక్, జలపానాహారయోగ్య సంచారములకొ
విలసితభావస్ఫూర్తికొ విలసిల్లెను రాముఁ డేలు విపులం గ్రీడన్. 322
- చ. నెలకును మూఁడువర్షములు సిక్కిముగాఁ గురియంగ సస్యసం
కలితయునై ధరిత్రి ఘనకాంతినిఁ జెన్నలరారి సొంపుతో
లలితమహావిభూతి శుభలక్షణాక్షితదిగ్వితానయై
పొలిచెను సర్వమానవులు పొంగుచుచుండఁగఁ నెల్లభంగులన్. 323
- ఉ. జారవిచారపాపకరసంగతి ఘోరభయాశివేదనా
చారులు లేరు నిర్ధనులు చంచలచిత్తులు దుష్టవర్తకుల్
పోకెడివారు లేరు మఱి బూటకము నిర్వరసంబు చౌర్యముకొ
గోరిన గానరాదు రఘుమంజరుఁ డేలేడిరాజ్యమం దొగిన్. 324
- క. అంగఁగిహీనులు గా కే, శృంగారతనూవిలాస శోభితులగుచుకొ
అంగజాఁ బోలిజనంబులు, పొంగుచు నుండు రలరామపురిలోఁ జాడన్. 325
- క. రాజర్షిచరిత్రుండును, లేజోవిలసితుఁడు సర్వ దిగ్భాసురవి
భ్రాజితకీర్తియు విద్య, త్పాజితసత్వాదిధర్మపూర్ణుఁడు మఱియున్. 326
- లే. ఏకపత్నీవ్రతుండు బుధేంద్రరతుఁడు, నిత్యనిజధర్మనిరతుండు సత్యవాది
సర్వజనసమ్మతుండు వికాలబుద్ధి, గురుఁడు నౌరామభూపాలమంజరుండు. 327
- మ. తనరాజ్యంబున నున్నధర్మహరులం దండించి ధర్మోన్నతిం
దనరం జేయుచు భక్తలోలుఁ డగుచుకొ దర్పించి శక్తున్నతికొ
మనుమాంధాత్మభగీరథాచిన్మృత స్మర్యాదచే మీఱుచుకొ
ఘనుఁడై సర్వసృపాలమాళిమణియై కారుణ్యచిత్తంబునన్. 328
- క. అగణితముగఁ గృతయుగమున, నెగఁడెడిధర్మంబు వేడ్కనెగడం ద్రేతా
యుగమున నడువంజేసెను, జగధీశులు మెచ్చుచుండ జగధీశ్వరుఁడున్. 329
- లే. బాలమరణాద్యరిప్తముల్ ప్రజలకెపుడు, కలుగకుండంగరాజ్యంబుగాంక్షఁబ్రోచె
సీతసుగుణాశిచేత నిజేశుమనము, వశముఁ గావించుకొనియెను బరమసాధ్వీ. 330
- క. ఆని శంకరుండు పలికిన, విని పార్వతి ముదము చెంది విభుఁ గనిలీలకొ
వివయంబుఁ దోపఁ గ్రమ్మఱి, జనపతి యైనట్టిరామచంద్రుఁడు పిదపన్. 331
- లే. ఏమిగావించెనంతయు నిర్ధచరిత, శ్రోత్రపాత్రంబుగా నాకు నురుచిరముగఁ
జెప్పమనఁ బార్వతినిఁ జూచి శివుఁడు పల్కె, రాముమదిలోనఁదలఁచుచు రమ్యఫణిలి. 332
- క. నిరతము పురజను లందఱు, గరుణారదుష్టదనుజగణదూర మముకొ
గరుణించి ప్రావవేయని, కరమచరాగమునవేడఁ గని కొతుకి యై. 333
- ఉ. చిత్తమలందు నిత్యమను జేరి రమింపుచుఁ జిత్తమూర్తియై
యుత్తమూర్ధసంభృతుల నొప్పుగఁ జేయుచు వారిఁగూడి మి

త్తోత్తముభంగిదోచి వినయోజ్యులకత్తినుదాత్తవిభ్రమా
యత్తనమస్తభూతచయ హర్షదుడై తనరాకె జేర్చితోన్.

334

క. మునిసోదరరాజ్యులు, తనమంతులుగొల్వసీతదగఁగూడికదీ
వనితంగూడినవారివలె, నివకులుఁ డొప్పారుచుండె నిభివిభుగమనా.

335

ఉ. ఈమహిఁ జాలకాలమిటు లింపుగ రాజ్యము నేల వేడ్కతో
రాముఁడు సారసీక్షణుఁడు రావణహంత తురుగ మేధమున్
దా మధుమాసవేళ నిజధర్మసతీమణిఁ గూడిచేయుగా
భామిని నిశ్చయించె జనవర్గము లాననియెంచి చూడఁగన్.

336

— శ్రీరాములు అశ్వమేధహయమువెంట భరతుని పంపుట —

క. అంతట నైంధవరాజము, సంతసమునఁ బూజ చేసి శత్రుఘ్నుల
త్యంతగుణోత్తరయాజక, సంతతితో భరతు ననిపె నైంధవసరణిన్.

337

క. భరతుఁడు భ్రాతృయుతుండై, తురగము వెనువెంట నంటి దోర్బల మొప్పన్
ధరబహుజనపదములఁ దా, దిరిగియు భయ మేమి లేక తెంపున మఱియున్.

338

సీ. సౌరాష్ట్రకేకయ సౌవీరకాళింగ బాహ్లికకోసల పాండ్యచోళ
మత్స్యసింధుపులింద మాగధకొంకణ కతులు పాశ్చాత్యులు కరమకీర్తు
లు తరీయకు లుర్వి నుండినవా రెల్లఁ బఱులెంచి ముఖవివ్య పత్రలేఖ
మును గలదాని కాంచనమయముఖరామ సవనాశ్వమును జూచి సరసఁ జేరి

లే. పద్మనేత్రుఁడు సాకేతపాలకుండు, విపులకౌర్యుఁడు రాముఁడు వీరియాగ
మిపుడు కావించుచున్నాఁడుహితులఁగూడి, సరయువునకు తరంబగుధరణియందు.

మ. క్రతుదీక్షాపరవీరవర్మ డగుసారామావనీనాథుచే
గ్రతుసంబంధినివీలి నియ్యెడకు వేడ్కన్ సంచరింపంగ నీ
క్షీలలోఁ బంపఁ బడె న్నహాబలులు వాణిం దీని స్వేచ్ఛాచుకూ
లతఁ బోవంగను బట్టఁగల్గినయెడన్ లావొప్పఁగాఁ బట్టుడి.

340

మ. అని సావర్ణము రామణీయకము నౌ నాపత్రమం దీక్రియన్
ఘనతం వ్రాసినదానిఁ గాంచి నృపతు ల్కంపముతో నయ్యెడన్
వినయం బొప్పంగ మ్రొక్కి భక్తిపరులై విశ్వేశుదీయశ్వమం
చని దా మెత్తుచుఁ బోయి రంత భరతుం డావేళ నుల్లాసియె.

341

క. తురగమును భూమి ద్రిప్సచుఁ, బరిపాలించుచును బ్రాతృపరిపృతుఁ డగుచున్
గురుసేనఁ గూడి దివ్య, ద్వరసింధుతటంబు గాంచె బరమప్రీతిన్.

342

క. అచ్చట దివ్యవీయచ్చరు, లిచ్చమెయిం దిరుగుచోటు లింపైతనరన్
ముచ్చట లూరిడితావుల, నచ్చుపడం జేబరిల్లు నదియై మఱియున్.

343

- క. మందారవకుళపాటల, మందరపున్నాగసాల సురుచిరబదరీ
చందనముఖవృక్షంబుల, నందంబై సొంపు నొందునదియై మఱియన్. 344
- ఆ. శీకలాంబువులను జెన్నొంది మనసున, కింపుసొంపుపెంపు నింపుచున్న
సంపదలును గల్గి చారులక్షణురీతి, భాసమాన మగుచుఁ బరమకాంతి. 345
- సీ. మల్లెలు మొదలై నమంచిపువ్వులలోని తావులతావులఁ దమిని జొచ్చి
భావరంజనముగఁ బయ్యెర వీణంగఁ జిలుకలు సొబగుగఁ బలుకుచుండఁ
జిగురుటాకులఁ దిని పొగఁకెక్కి వికతతు ల్కొమ్మలవై నుండి కూర్చిబలుకఁ
బూఁదేనియల నాని పుష్పాస్త్రునకు విలు నారిరీతిని బూని బాఱుదీరి
- తే. రొదలుచేసెడి తుమ్మెదకొదమ లొప్ప, చుండునదియును గలుములయువిదగుట్టు
బట్టబయలుగఁ జేయుచు బహుళకాంతి, గలిగి చెన్నొందు నదియునైకా లిమఱియు.
- తే. కమలకల్పారహట్టకకైరవాండ, జాళికచ్చపరాజితమై మనోజ్ఞ
విమలపుష్కరసంజాతపీచిపక్షి, తరళరవయుతసాగర తటముఁ జేరి. 347
- క. మనమున సంతోషించుచు, నినకులంఁ దగుభరతుఁ డంతనింపుగ నేనా
జనములతో నివసించెను, వినుతగుణోపేతలోకవిశ్రుతచరితా. 348

— సూర్యాస్తమయసూర్యోదయవర్ణనము —

- చ. కనకులజాతుఁ డైనభరతప్రభుఁ డధ్వరవీరియుక్తుఁ డై
జనపదపర్వతోన్నతవికాలమహావలయంబుఁ జాటి బా
ధనుఁబడి దాని నీగు నిటఁ దాల్చి నటంచని యెంచి భానుఁ డొ
య్యనఁ జరమాద్రిఁ జేరఁ జనె నంచితసత్కృపమించఁజెచ్చెఱన్. 349
- తే. కోడెవాఁ డైనరేవెల్లగూడి మిన్ను, సిరిమనంబున ముదుకనిఁ జేర రోసి
పాసి హరి నటు ద్రోసినభంగిఁ జదలు, మానికము కల్పిమాంబుధిలోని కరిగె. 350
- సీ. కాశ్చిరకమలావికాసంబు నిరసించి బంధూకసుమరుచిఁ బరిహసించి
సిందూరవిఖ్యాతి శిథిలంబుఁ గావించి కంకళిసౌభాగ్యగరిమమించి
కుగడంపుకాంతిని నెగడకుండఁగఁజేసి మాణిక్యసుందర మహిమ నడఁచి
దాడిమత్రావన్న తక్కుబాఁగఁజేసి, కింశుకసుమకాంతి గేలిఁజేసి
- తే. రక్తకమరారుణచ్ఛాయరమ్యపల్ల, వాళి దమిభేద మొనరింపఁ జాలగల్గు
సంజకెంజాయమంజుళసరణి మొఱసి, యంతఁ బొడసూపె దిక్కుల వింతదోచ.
- క. ఎల్లకడలందు భూభృ, ద్వల్లభువిజయాలిశయము వాసించుటకై
చల్లికకన్తురి యనఁగాఁ, గొల్లగఁ జీకట్టు క్రమై గుంభినివైసన్. 352
- ఉ. శ్రీరఘురామపాదములు చిత్రములక సతతంబు క్రద్ధతో
సారెకుసారెకం దలచునజ్జనకోటుల పాపసంఘ మా
ధీరుల బాసి భీతిలుచు దిక్కుల కేగుచున్నవో యనం
గా రహిఁ జిమ్మచీకటులు క్రమైను క్యామలతావిజృంభితన్. 353

- క. మకరాభిమీనయుక్తమై, ప్రకటితహరికీర్తివనధిభవనీకరపే
టికల తెఱంగున మింట, న్నకళంకము గాగఁ జొక్క లంకటఁ బొడమెన్. 354
- ఆ. వైరి మీఠమాఠ వలరాజుమామ పే, వచ్చుఁ దమ్మలార బాలకులను
జేకొనుం డటంచుఁజెప్పి వీఁకటిఁ దాచు, నట్ల దేంట్లుదాఁగ నబ్జతలు. 355
- క. దర్పకమాతులవరిసర, స్పృశఘృణినిచయమిళితసర్వాశంబై
దర్పించి భూనభంబులు, గర్హారపుఁ గ్రోవిభంగిఁ గన్నడె నంతన్. 356
- సీ. ప్రాగ్భామినీఫాలభాగంబునరహించు ఘనసారమయచిత్రకం బనంగఁ
గగనేంద్రరాబలాకమహస్తస్మస్త కమనీయపుండరీకం బనంగఁ
గాలమృగయ్యం డంధకారమృగంబును గడలేర్పఁబూనిన కత్తి యనఁగ
మరుదంగ నామణిమణిమయహారస్థ లాలితముక్తాఫలం బనంగఁ
- ఆ. దోవలు సంతసిల్లఁ దోయధి రంజిల్లఁ, జోరసంఘ మేగ శోభ రాగఁ
బొడిచె శీతకరుండు పూర్ణభావానంద, కరుండు లిమిరహరుండు కాంతికరుండు. 357
- ఆ. ఇట్లు తమ్మిదాయ హితవుగవచ్చిన, సాంద్రచంద్రకళలు సరసమగుచు
గడలి నెడములేక గడువడివాటిల్లెఁ, గడఁక భీలినొండఁ గామిజనుము. 358
- క. హరిగిరివరసురతరుసుర, కరిసురభిమరాళఫేనకాశఫణీకా
మరవాహినీసుధానిధి, పరకాంతిని బాఱఁ దోలె వడి వెన్నెలయన్. 359
- సీ. బ్రహ్మాండదివ్యకరండంబు సాధలిప్తం బగురీతిఁగఁ బ్రజ్వరిల్లు
కాశ్యపిమాత్మికగణరంగవల్లికల్ గైచేసినట్టుల గ్రహసమేత
గగనభాగముపాలగారఁజేసిరి సర్వేశుఁడారామచంద్ర కీర్తి
చంద్రికయై భువిచనుడంచె ననురీతిఁ గౌముది దిశల్లెఁ గ్రమ్మిచెలఁగి
- తే. కమలపంక్తులఁ గారించి కరుణమించి, శోకనదముల రంజించి కూర్చి నెంచి
విరహిజనులఁగారించి వేడ్కఁబొంది, వెల్లివిటసెను జగములఁగొల్లగొనుచు. 360
- తే. అట్టియెడఁ గైకతనుజాతుఁ డామనోజ్ఞ, సాంద్రచంద్రిక నొకచోటసౌఖ్యశయన
మున పసించి మనంబున ముదమునొంది, నిద్దురను జెందె సృతిబాధనీగఁదలంచి. 361
- క. మునులారా వినుఁ డయ్యెడ, ఘనబలుండు సహస్రకిరుండు కళ్ళపసూనుం
డనుదనుజాధిపుఁ డవనిక్, మనమలరగఁ దిరుగనెంచి మహితోత్సకుడై. 362
- చ. వినియవివేకశీలనయవిద్వలఁ బెద్దయు నైనలోహితా
త్మని దనమంత్రిఁగూడుకొని తోణికలంబున సంచరించుచున్
జని వరసింధుతీరమున త్వాతలనాథునియజ్ఞవాణినిక్
గని వెనుదానిఁజేరి ముఖకాంచనపట్టమునుం బఠించుచున్. 363
- తే. పూర్వవృత్తాంతమంతయు బుద్ధి నెఱిగి, దాయ నై వైరముం బూని దళరథేకు
పట్టితోఁ జోరి దురమున నట్టి త్రుత్తి, పరమసుఖ మేను జెందదఁ బరమవదని. 364

క. అని మనమునఁ దలపోయుచు, దనభృత్యుని లోహితాక్షుఁ డద్దయుఁ గని వే
చని యలరామాశ్వమును, గొని రా నీనేర్పుఁజూపి గొబ్బునఁ బురికిన్. 365

చ. అని దృఢదిత్తుఁడై పలికి యయ్యసురేంద్రుఁడు పోవ నంతటన్
దనుజుఁడు పోయి రాఘవునితమ్మునివాహము దద్బలాఘమున్
గని నిశి మాయ నందరిని గప్పి తురంగపుఫాలభాగముం
దును దిలకంబు వెట్టి కడుతోరపుయుక్తిచెలంగ నంతటన్. 366

లే. మత్తమార్ద్రంబుఁబై జల్లి మనసులోనఁ, గార్యమంతయు నెరవేరె గద యటంచుఁ
దలఁచి సవనాశ్వమునఁ గొని వైర్యమొప్పుఁ, జిత్రపతి కేగె దనుజుఁడు కిఁపుగలిసి. 367

క. చని దశశతకంధరునకు, వినయంబున మ్రొక్కి రామవిభుసవనాశ్వం
బును భక్తితోడ నిచ్చెను, దనుమన్ననచేయుచుండఁ దరుణేందుమఖి. 368

క. తురగమును వెదకఁబోయెడి, భరతునికిం దెఱపుఁజూపవలె నని దివిజుల్
కరుణన్ నురదిశనిల్విన, నురదీపం బనఁగ వేగుఁజుక్క జనించెన్. 369

ఆ. నిగ్ధవెన్నెల మాసెను నిఖలదిశలఁ, జెఱుకవిల్కానిబాధయుఁ జెడెనుగొంత
గాములన్నియుమాసెను గళదొరంగి, రాత్రి యేగెడి వేళయు రాఁగఁజూచి. 370

లే. చరమవృద్ధాంగనారతిఁ జాలరోసి, ప్రాశ్నతిం గూడ నెవ నెంచిప్రబలరాగ
మొదవఁజనె నన నస్తాద్రి కొనర నేగెఁగవ్వువిలుకానిమామ సత్కాంతిసీమ. 371

మ. వినతాపుత్రమృగేంద్రతీక్షణభుసంభిన్నాంధకారోజ్వల
ద్వనదంతావళకుంభకూటగళితోద్యద్భక్తముక్తాఫలీ
వనరాజిక్రియఁ దూర్పుదిక్కున వెన న్భాసిల్లెఁ గెంజాయతో
వినువీధిస్థితతారకాగణములు స్వేగంబె నావేకువన్. 372

చ. తెలతెలవాతె దీపతదిదీప్తిలోలంగె మరుల్కిశోరము
ల్లెలమెలవీచె నింపుగను మింటను దారలకాంతిమాసె ప
ట్టులరవ మింపుగాఁ జెలఁగెఁ 'గొక్కొరోకో' యని కూయుకుక్కుటం
బులరొద నిండెఁ దమ్ములు ప్రమోదముతో వికసించె నాయెడన్. 373

క. చరమాకాంగన వేషకఁగరమనురాగమునఁ దాను గై సేయుచు ముం
దర నిడికొను ముకురంబను, కరణిక్ రవిమండలంబు గానం బడియెన్. 374

లే. విలసదదయాద్రి పంకజవిహితరమ్య, కిరణగణరాగసంపూర్ణభరిత మగుచు
వనజరాఘండమంతయు వక్షైకైక్య, కుంకుమోదకముం గల్గు శ్రోవిభంగి. 375

క. జన్నపుజక్కిని దనుజుఁడు, లిన్నగఁ గొని దాచ వాసిఁ దెగటార్చుట కై
బన్నినదచ్చరళి యన, వెన్నునివలకన్ను పొడిచె వేగమెకాంతన్. 376

క. కరుణాపరుణాలయుఁ డౌ, భరతుఁడు విమలప్రభాకభాసురవేళన్
సొఱిది స్వేల్కాని దగ్గరఁ, దురగము గానకయె చింత దొడరఁగ నంజన్. 377

— { భరతుడు తురగము వెదకి గానక నింద్రుసన్నిధికి } —
సలేఖ్యబాణము నేయుట.

- క. పారిఁబారిబొక్కుచు దిక్కులఁ, బరికింపుచు 'హా' యటంచు భాశ్చయముం డై
గురుసేనఁగూడి ఘోటక,వరము క్షౌదుకంఁగఁ గోరి వారనిభీతిన్. 378
- సీ. మాగధపాంచాలమత్స్యసౌరజలాట బాష్ఠీకకొంకణబర్బరాంగ
వంగకళింగాదిబహుదేశముల నెల్ల హరిదంతరంబుల నరసి వింధ్య
మందరినివధహిమాలయఃపారియాత్రామలహేమమటాస్త్ర లెల్ల
వెదకి వాటిని గాన కెదలోనఁ జింతించి వడి నొక్కలిఖతంబు వ్రాసి శస్త్ర
- ఆ. మందు బంధించి మనమున నాగ్రహించి, వింట నద్దాని సంధించి విపులశక్తిఁ
జూపి దేవత లందఱు చోద్యవడఁగ, నింద్రుసన్నిధి జేరఁగ నేని నంత. 379
- తే. హరి సలేఖ్యంబుదీ ప్తంబునైనశరము,నపుడు పొడఁగాంచి భయయుతుడగుచుగురుని
చేత నద్దాని జనివించి చిత్రమొంది, గొంతవడి నిట్లు చింతించె మంకనమున. 380
- క. హరి సజ్జనపావణకై, ధర నరుండై పుట్టి దుష్టనశజుల నెల్లఁ
దురమునఁ గూల్చి జనాళికి, నితము సుఖమొనగుచుండ నే నాహరికిన్. 381
- ఉ. ఎందుకు గీడొనర్తుఁ బృథివీశునివాటిని దస్కరించి యే
నెందుకుఁ దెత్తు నిచ్చటికి నీపని నెందుకుచేయఁ జూచెదఁ
నందియ మిందుఁ దోచె బుధసంఘము లేమనియెంతురో కదా
కొందలపాటు నాకొదవెఁ గుంభినిలోపల నెంచిచూడఁగన్. 382
- చ. దనుజులు పెక్కుమాయల నుదగ్రత గైకొని మాపురంబులఁ
ఘననిశిఁ జొచ్చి లేమలను గ్రక్కున బల్కిగ్రహించి తెచ్చి వా
రిని నలయించి మానుల నరేశుల మమ్మునుగాసి పెట్టగాఁ
గని కృపతోడ నారిపులఁ గాశ్యపిఁ గూల్పుఁగ వచ్చెనీక్రియన్. 383
- క. తురగావహరి హరి యని, ధరణీశునికాత్మఁ దోచెఁ దద్యముగాఁగఁ
హరిహరి నే నీసంగతి, నెఱుగను సర్వేశుతోడ నిపుడె జవమునన్. 384
- క. తురగము పోయినతెఱఁగును, భరతునకుం జెప్పి పురికి వచ్చెద ననుచున్
గురుసురనికరయుతుండై, పురుహూతుఁడు సింధుతీరభూమికి వచ్చెన్. 385
- ఆ. వచ్చి సింధుతీరవాసుని సౌకజ్ఞ, భరతు జేరి వినయభరితచిత్తుఁ
డగుచు నతనితోడ నందఱు విచుచుండ, గురుని గూడి పలికెఁ గూర్చిమిగుల. 386
- క. భానురరవికులలిలకా, నీపవనాశ్వంబు నెఱుంగ నిక్కము నావై
రోసమున మేటికొలెన్, ప్రేసిలి వీ వెందు కొఱుకొ పెట్టిసె చెవుమా. 387
- ఉ. నాపురి లేదు నీహయము నమ్ము నిజమ్ముగమాటనుచ్చిక్కన్
పాపినె యాగకార్య మిటుభంగముచేయఁగ నిచ్చగింతునే

శోపముచేయ నేల యదిహూడదు నాయెడ మిత్రభావమున్
చూపుము నక్కప్పురసము శోభిలఁ జేయుము కీర్తిచేకురన్.

388

—ॐ బృహస్పతి భరతునకు సవనాశ్వములెఱుఁ గెరిగించుట —

క. అని శక్రుఁ డాడుచుండఁగ, ఘమఁ డాంగీరసుఁడు ముందుగను నిల్చి ముదం
ఋన రాఘవాశ్వగతి నే, వినిపించెన వినుము దాని విశదముగాఁగన్.

389

క. మానుగఁ గశ్యపడితులకు, మానుం డై పుట్టితొల్లి శ్రుతయశుఁ డగుచున్
దానవుఁడు సహస్రకంఠుఁడు, భానునిభా లోకములను బ్రస్తుతి కెక్కన్.

390

క. ఆనరభోజనుఁ డుడుగక, మానవసురశోటిబెసర మహితోగ్రముగం
గాననసీమ దపంబును, ఖానికతోఁ జేసి బ్రహ్మమదితుని జేసెన్.

లే. విదప దుగినుచేతను బెక్కువరము, లక్కజంబుగఁ బొంది పెం పెక్కినకల
జగములెల్లను బెగడొంద సంతసమున, వచ్చె నిజరాష్ట్రమునకును వారిజాక్ష.

392

సీ. శుద్ధాభిపరిఘసంశోభితం బగుదానిఁజై త్యకూటాగ్రవిశాలరన్న
భానురాట్టాళిందభర్త గోపురసప్త వప్రసూతతులచే బ్రలలుదాని
వరుసముప్పదిరెండు వాకిండ్లు గలదాని హస్త్యశ్వరక్షపూర్ణ మైనదాని
దుర్గత్రయంబుచే దుస్సాధ్య మగుదాని విబుధదుర్గమము నైవెలయుదాని

లే. పుష్కరద్వీపము దొగిఁబొరలుదాని, దైత్యగణసేవితంబు నై తనరుచిత్ర
వలియనెడి దివ్యపురి నేలువై భవమున, నాదితిసుతుండు సౌర్యసాహసయుతుండు.

క. దేవత లెల్లను దనుగని, భావంబునఁ దల్లడిల్ల బాహాబలిమిన్
భూవల్లభాద్రిప్రజలను, గావరమున బాధపెట్టి కొతుక మొప్పన్.

394

కా. సారోదారివిశారదా విను మహాసత్త్వండు దై త్యేశుఁ డా
ధీరుఁ డియ్యెడ భూమిగుప్తురుచు నీతీరస్థమావాజినిన్
గారుణ్యంబును లేక తెప్తురుచు వీకన్ దూతతోఁ జెప్పి పే
కూరుం డేగ నిజాభిరామపురికి గోప్యార్థసంపేది యె.

395

లే. భృత్యుఁ డటుమీరు నిద్రింప సెనఁగుశక్తి, మత్తమార్ద్రంబు బైఁ జల్లి మాయచేసి
సవనతురగంబు గైకొని చనియెఁ బురికి, నచట నున్నది నిజముగ నశ్వ మిపుడు.

క. ఆనవిని రాఘవుఁ డేసెటు, చనగలనో యతనిఁ జంపి జక్కఁగ హయమున్
గొని యే తెఱఁగునరాఁ గల, ననిపలుకఁగ నతనిమాట నాలించి తగన్.

397

క. సురగురుఁడు భ్రాతృవత్సలు, సరిభీకరు భరతుఁ డాచి యంతటఁ బలికెన్.
ధరణీశ మంచిహితవును, సరగునఁ జెప్పెదను వినుము జగతి స్మీకున్.

398

లే. సాధ్యమునుగానిపనిలేదు సాంప్రకంబు, పుష్కరద్వీపమున కిప్పు పోవుటకును
దుర్గమంబదికావునఁ దోడు లేక, పోవవల దచ్చటికి నీవు పొందుగాను.

399

- క. లీలక సోదరసేనా, జాలముతోఁ గలిసి రామజనపతికడకున్
కాలము జరుపకచని యీ, కాలస్థితి నొడివి జన్యగమనేచ్ఛ వడిన్. 400
- ఉ. వారణవాణి నైన్యరథవాసరదానవనాథరాక్షస
శ్రీరఘరాములం గలిసి చిత్రవతీపురి కేగి శౌర్యవి
స్తారుసహస్రకంధరుని జంపి జయంబును బొంది వాణినిన్
ధీరతఁ గొంచు నీపురికిఁ దెప్పన రానగునయ్య పెంపునన్. 401
- క. అని చెప్పి భరతుచేతను, ఘనముగఁ బూజింపఁ బడి సకౌతుకమొప్పన్
దనుజారిగురుఁడు సురగురు లను గూడి స్వర్గమునకు రయమునఁ జనియెన్. 402
- భరతుఁడు శ్రీరాములకు యాగాశ్వముగతి నెరిగించుట —
- కా. శర్వాణీమణిహరిణీ వినుము వాచస్పత్యవాక్యంబులన్
నిర్వాదంబని కైకయీసుతుఁడు నిచ్చ నైచ్చియాలించి తా
సంకల్పబలున్ సహస్రవదనున్ సంగ్రామపారీజుని
న్నర్విం గూల్పంగ నెంచి మించినజవంబొప్పారఁగా నంతటన్. 403
- లే. నైన్యసోదరయుతుఁడు వైప్రస్థాన్యచిత్త, మమరసాకేతపురిఁ జేరి రామచంద్రు
పాదవనజంబులకు మ్రొక్కి భానువంశ, దీప నీయాజ్ఞ గొని సర్వదేశములను. 404
- క. తురగముతోడను నేనీ, ధర గ్రుమ్మరి వచ్చి సింధుతటమం దుండన్
గురుబలుఁడు సహస్రకంఠుఁడు, కరమణుడుగ వచ్చి వాణిఁ గాంచి కినుక మై. 405
- క. తనదూతలొహితాత్మునిఁ, గని రామాశ్వంబుఁ గొనుచుఁ గడువడిరా నేఁ
జనుచున్నాడ నటం చని, దనుజేతుఁడు చెప్పిపోవఁ దనుజుఁడు యుక్తన్. 406
- లే. వచ్చి నిద్రించు మామైన మచ్చుచల్లి, వాణిఁ గైకొని దశశతవదనుపురిని
నిల్పె నేప్రాద్దునను లేచి నిఖిలదిశల, వెదకి హయమును గానక విబుధపతికి. 407
- క. శరమునఁ బ్రక్కఁ బంపిన, సురపతి కని భయముఁజెంది సురగురుయుతుఁడై
ఆరుచెంచి భీతిచే నీ, హరి నాపురి దాచలేదు హరికులలిలకా. 408
- చ. అని వచియించె నాంగిరసుఁ డంశట న న్గనినేటిరాలి వా
జినిఁగొని రక్కసుం డొకఁడు చిత్రవతీపురిఁ దాచెఁ గానవే
చని రఘురామమూర్తికినిఁ జక్కఁగఁ నీకథఁ జెప్పుమంచు నా
కునుఁ దగఁ జెప్పి దేవతలిఁ గూడి దివంబున కేగి వేడ్కతోన్. 409
- క. ఏ నీ కీకథఁ జెలుపఁగ, మానుగనరుచెంచినాడ మాన్యులు మెచ్చన్
దానవనాథునిఁ జంపఁగ, మానసమునఁ దలచవలయు మహితోద్ధతితోన్. 410
- క. భరతునిమాటలు చెవిఁ బడఁ, బరమాద్భుతకలితచిత్తధరితుం డగుచున్
దురమున సహస్రవదనునిఁ, బరిమార్పఁగఁ దలచి రామభద్రుం డెలమిన్. 411

- ఆ. కాతకుంభరత్న సహితసభామంట, సమును జేరి భౌత్యవరయుతుండు
నగుచుఁ గొల్వడిరె నాశచీపతి దేవ, సభను గొల్వడిరునరణి గుల్క. 412
- ఉ. ఆత్తటి విన్నయాన్వితము నైనమనంబున రామభూషణుం
దుత్తమమంత్రి దానపగుణోత్తరవానరసోదరాహవా
యత్తరథాదిసైన్యనివహంబులఁ గూడి సహస్రకంఠుఁ ద
త్పత్తనరాజముం గెలువ భావములోపలనెంచె నెంతయున్. 413
- క. దశశతపదనహరంబై, శిశిమఘావృద్ధాంగనాది సేవ్యం బగుచున్
దిశలందు వెలయుచుండిన, దశరథసుతుచరిత మిపుడు తగభాషింతున్. 414

— శ్రీరాములు పిలుపింప మును లరుదెంచుట —

- లే. దివ్యభావుఁడు రాముఁడు దీప్యమాన, హాటకాంచితరత్నసింహాసనమున
నుండి పిలిపింపె భక్తినఖండతత్వ, భోగరతుల నగస్త్యాది యోగివరుల. 415
- క. దూతావళాతులు నైమఱి, భూతలవాసులును దమ్ముఁ బొగడుచునుండెన్
సీతాపతి నెన్నుచు మది, నాతతభయభక్తు లొప్ప నధికప్రీతిన్. 416
- క. ఎందుకు రఘుకులుఁ డియ్యెడ, బొందికఁబిలిపించె నింకబోనగు ననుచున్
అందఱు గుములై కార్యము, ముందుగయోచించుకొనుచు మోదంబలరన్. 417
- సీ. వామదేవవస్థి వాల్మీకి నారద కండుకౌనకరైభ్య కణ్వసూత
ఘటజన్తరోమశపటుశక్తిశాంఖిక గౌజమాంగీరస గాధిసూను
గార్గ్యమార్కండేయ కశ్యపశాబాలి జమదగ్నిమిత్రాది సకలమునులు
వరతెంచి జ్వలనార్కప్రతిభులై నిజగృహ ప్రాంగణభూమిని బ్రజ్వరిల్లు
- లే. చుండఁ గనుగొని మనసు నుప్పొంగుచుండ, ననుజులకు గూడిరాముఁ డావేళలేచి
వారి కెదురేసి యాననవందనాడు, లర్పణముసేసె పేర్వేతి నతులభక్తి. 418
- లే. మణిసుభూషణకాంచన మయమునైన, పీతమున దాను గూర్చుడి పెద్దప్రాద్దు
మనసులోపలఁ జీలించి మాన్యవరుల, ఋషులఁ గన్గొని పల్కెను హితవుగదుర.
- ఉ. తాపనులార నాకులుకుఁ దాలిమితో విసనాను ప్రేమచే
భూపతు లెల్ల మెచ్చగను భూరితురంగమయజ్ఞ మిపురిన్
శ్రీపతితుష్టికై నలువఁ జిత్తములోపలనెంచి ఘోటకం
బేప్రసఁ బూజచేసి భువి నింపుగఁ గ్రుమ్మరిరాగఁ బంపితిన్. 420
- క. రాక్షసుఁ డొకఁ డాయశ్వము, దీక్షం గ్రతువందు మాయ దిగిచియుఁ దాపన్
ఈక్షితికలమున నాచే, నీక్షణమున జేయఁదగిన దెద్దియొదానిన్. 421
- క. ఘనతరకరుణామతులై, నుచులు యోచించి నాకు మాన్యులు మెచ్చన్
బనిపూని యిపుడు చెప్పిన, వినియెడఁ గర్ణేంద్రియముల వేడుకలూరన్. 422

క. నాయెడదోసముండిన, బాయుటకై వేదకాస్త్ర పథలిగుల్కన్
బ్రాయచ్చిత్తనిధానం, బీయెడఁ జెప్పిన నొనర్తు నింపువలిర్పన్. 423

తే. ఇటులభాషించు రఘురామ నృపునిపలుకు, సౌశ్రితవ్రతు లైనయాసంయమిందు
లాలకించి మనంబులఁ జాలనరసి, మాటుచెప్పక యుండి రోమధురవాణి. 424

క. ఆవేశ నాయగన్త్యుఁడు, భావంబున నశ్వగతిని బరికించి తగం
బావనచరితునిదశరథ, భూవల్లభుఁ డైనరామపుంగవు నమలున్. 425

ఉ. సంతతభక్తిజిత్త వర సారసకర్ణికఁ జేర్చి తత్వమున్
జింతనచేసి తన్మయవిశేషచూహార్జవమగ్నుఁ డై తగన్
అంతనివాతదీపగతి నందుచు గ్రమ్మరసంస్తరింపుచున్
సంతస మొప్పఁగాఁ బలికె ట్టాపతివర్చుని తోడ నయ్యెడన్. 426

— అగన్త్యుఁడు రాములను సుతించుట —

ఉ. శ్రీరమణీమనోజ్ఞతర చిత్తసుధాకర భక్తబృందమం
దార సుపుష్పహార భవదారుణపాతకహార శ్రీకరా
ఘోరవికారదూర వరతోవిదసంఘమనోవిహార దు
ర్వారనిజప్రభానికర వారణరక్షణ నిత్యతప్సరా. 427

ఉ. రామ విశేషవిక్రమ పరాజితభార్గవరామ వారిద
శ్యామ సురారిభీమ జనసంఘమునీశ్వర సర్వలోకసు
త్రామ హిరణ్యగర్భబుధరాజిమనోంబుజధామ భీమసం
క్రామ ననుం దయారసముగ్రాలఁగ నేలవె జానకీపతీ. 428

క. కుజసుల శిక్షించుటకును, కుజసుల రక్షించుటకును తోణీస్థలిలో
నిజముగ నరరూపంబున, జగదీశ్వరపుట్టి తీవు జగములు పొగడన్. 429

క. లోకంబులన్నిచెడి పెం, జీకటిగానుండుతఱిని స్థిరముగ నీవే
ఏకాకృతితో నుండువు, ప్రాకటసత్కీర్తిధామ రఘుకులసోమా. 430

క. కలఁడందురు జలమందున, గలఁడందురు దేవలోకగణములయందున్
గలఁడందు రార్యులందును, గల మతట నీకు జేఱుఁ గలదే చూడన్. 431

ఉ. శ్రీరఘరామ దివ్యతులసీమయదామ వివేకతుల్యశృం
గారగుణాభిరామ మునికామచరాచరజీవఘాతదు
ర్వారకబంధదానపవిరాజివిరామ విశేషకల్పషా
త్తారకనామ రామ భవదారుణకారణభీమ రాఘవా. 432

క. కరుణారసధరితాంతరి, కరుణా రిపుహరణ మగుణ కమ్రాధరణా
మరకిన్నరగణపూజిత, చరణా నానాప్రపంచచాలననిపుణా. 433

- సీ. అఖిలభూతేంద్రియాహంకృతిప్రాణంబు లకు నీకుండవు నీవె లలితరూప
ప్రకృతిదత్తప్రకృతిసంభవమహత్తును నీవ భావింపవీనిఁ భర్త నీవ
ప్రకృతివికారంబుఁ బాసిననిను నెన్నఁ బ్రాకృతుం డోవునే ప్రకృతిహీన
నీయందుకలిగిన నిఖిలగుణంబుల చేఁ గప్పఁబడి నీవు చిత్రముగను
- లే. సర్వరూపంబులెప్పుడు చాలఁ దాల్చుచుండి తద్ద్రావవైకృతి నుండ కనల
విద్యుదింద్వర్కశతకోటివివిధకాంతి, చేత వెలుగొందునినుఁగొల్తుఁ జిత్తమందు. 434
- ఉపేంద్రవజ్రము. యతు ల్బుధు స్థీరులు హర్ష మొప్పు
మతి న్నహాభక్తిని మాన్యు నిప్పు
స్తులించి మోక్షంబును జూరఁగొంచుం
గృతార్థు లైయుందురు కీర్తిమీఱన్. 435
- కా. నీపద్యాఘము లాలకించెడి చెవుల్ నింజూచు నేత్రంబులు
నీపాపంబులమీఁద సోఁకు శిరము న్నిన్వేడువాక్యంబులు
నీపే రెప్పుడు వ్రాయువా స్తయుగము న్నివేవపై భావము
నీవై గొప్పతలంపు నామోహగవే నీరేజపత్రేక్షణ. 436
- ఉ. నిత్యము సర్వలోకముల నేర్పునఁ గప్పెడి మాయయే నిను
సత్యచరిత్రుఁ గప్పగనుజాలదు కావున నట్టినిప్పు నే
బ్రత్యహము న్నదిం దలఁతు భక్తినమస్కృతు లుల్లసిల్లఁగా
సత్యచరిత్ర సూరిజనసముతిపాత్రచరిత్ర రాఘవా. 437
- సీ. ధరమేశ యోగీశ భవనాశ సర్వేశ సీతామనోహర చిత్రహర
కాష్ఠాంతరానలుకైవడి సర్వభూతంబులనొకడ వైతనరు దీవు
సద్గోప్యఁడవు గుహాశయనుండ వఖిలేశ నీయంతవాడ వై నిత్యమెల్లఁ
జిత్రకర్తంబులు చెల్లవొందఁ జేయుచు సృష్టించి పోషించి నష్టపఱచి
- లే. సర్వభూతహృదంతరసరసిజముల, నేర్పుతోనుండి భాసిల్లు నిన్ను నెవఁడు
బుద్ధి నెఱుఁగునువాఁడుసంపూర్ణ సౌఖ్య, పదముఁజెందును నిత్యంబుఁ బదిలముగను.
- లే. ధరమనుజ్ఞాననుభవలైశ్వర్యయుక్తి, భోగగుణములఁ దనరారు పుణ్యచరిత
నిన్నువర్ణింపనేర్చునే నిత్యమేను, లీలమై సచ్చిదానందకాలివగుట. 439
- క. ఆవ్యయనిత్యనిరంజన, భవ్యాత్మషడూర్తిరహితధరమప్రీతా
సువ్యక్తయోగమాయా, భివ్యక్తతనూవిలాస ప్రీయకరవాసా. 440
- లే. ఆదిమధ్యాంతకూన్యుండ వచ్యుతుండ, వఖిలధృతివి నికాముండ వనఘయెపుడు
నెగడు నీయందె సర్వంబు నెమ్మిచెలఁగ, నఖిలమున నీవు వర్తింతు పధికశక్తిన్. 441
- క. జీవా నీపదయుగళము, భావంబున విలిపింతుచు భయనయభక్తి
సేవించెదఁ దగవేదెద, పావనసమీర్తిధామ భవహరనామా. 442

క. యజ్ఞక్రియ యజ్ఞప్రియ, యజ్ఞేశ్వర యజ్ఞరూప యజ్ఞవిధానా
యజ్ఞఫలప్రద సుఖకర, యజ్ఞస్థితవస్తునిచయ యజ్ఞవిధానా.

చ. మధుగతమక్షికంబుగలి మాయనుటిక్కి భవద్వినితై హక్కు
బ్రథితముగా నెఱుంగఁగను బ్రహ్మహరారులు బ్రాహ్మణ (Hakeem)
పృథులభవాద్ధి మగ్నుడను ముద్ది విహీనుడ దేవదేవ సిం
కధికమఖంబొనర్పనగు నంబుజనేత్ర నృపాలకేళికా. LATE SARIKONDA VENKATA ANASUYAMMA 444

క. నీకుం చెలియని కథ యీ, లోకంబునఁ గలదె రాదు లోకాధీశ
నా కెట్లుచెలియు నైనను, నీకరుణాం జెపుదు నేను నిజము వినుమా. 445

—అగస్త్యుడు శ్రీరామునకు సహస్రకంఠుని వృత్తాంతంబుంజెప్పట—

తే. పుష్కరద్వీపమునఁ బూర్ణభోగములను, నమరపురిసారు గేలిసేయంగఁజాలు
చిత్రవత్సాఖ్యగలపురి చెలఁగుచుండు, నవనిగుణధామ భానువంశాధిపీమ. 446

క. ఆనగరమందుఁ గళ్యణ, సూచుడు మాయాబలుండు కూరుడు భావా
ధీనుడు సహస్రశిరుడను, దానవనాథుండు కలఁడు దర్శిద్ధతి మై. 447

ఉ. ఆదనుజేశ్వరుండు బహుహోయనము ల్దపమాచరించి యీ
మేదిని లోకనాథసురమిత్రులఁ దృప్తులఁ జేసి వారిచే
సాదరమొప్పుగా వరము చాలఁగనొంది జయావిశేషసం
పాదనతత్పరుం డగుచు వానిబలంబులఁ గూడి పెంపునన్. 448

క. వేదండకరసమానభు, జాదండ స్వర్ణరత్నసద్భ్రుచివిలస
తోదండ మండితాశుగ, కాండుండు నై మింట సురలు కడుభీతిల్లన్. 449

తే. పటహకాహళభేరీరవంబు మిగుల, జెలఁగుచుండంగ రథ మెక్కి శ్రేష్ఠు లైన
దనుజులను గూడి కూరులఁదటిమిచంపి, యశముగైకొనఁబోయెనాయసురవిభుండు.

ఉ. అంతట వానిరాకఁ గని యద్భుతమొందుచు జీవసంఘముల్
స్వాంతమునందు నిత్యమును సారెకుఁ దద్వలమెన్నుచు న్వడిక్
సంతస మేమిలేక తమచానలఁ గానలదాఁచి వేచి బ
ల్పింతలఁ గుంది యెచ్చటిసో చేరిరి లజ్జలమాని ఖిన్నులై. 451

క. అలాసకార్యమడరఁగ, కూలాయుధహస్తుడగుచు సురతతి బెదరక్
నేలం బగులఁగఁడలులు, కీలాభిలంబునొంద గిరు లద్రు వంగన్. 452

కా. ముల్లోకంబుల కెల్ల నేగి జనులన్ బోసక గాఢించి వా
రిల్లాండ్రం జెఱవెట్టి దిక్పతులభూమికాదులం జీరి లోఁ
గల్లాలాత్తులఁ జేసి దిగ్విజయము న్నావించి మిత్రాశివో
నల్లాపంబులొనర్చుచు న్నటయు నిచ్చనైచ్చుగా నత్తఱిన్. 453

సహస్రకంఠ—4

మ. సకలత్వైవతు లిచ్చురత్నధనము ల్సంప్రీతిమైఁ గొంచు భీ
కరుఁడై చిత్రవతీపురంబునకు వేడ్కన్వచ్చి విన్నానియై
యకలంకస్థితినుండి బాహుబలినిత్యానందవై త్యాధిప
ప్రకరంబు ద్దనుగొల్ప నుద్దవడితో భాసిల్లుచుం గ్రమ్మఱన్. 454

ఉ. విమ్మటవేల్పునూడు వఁపించెడి కొమ్మ లపిందుఁగూడి బ
ల్కమ్మనితావులెల్లఁ దమిఁ గైకొని పూపొదరిండ్లదూరి వే
కొమ్మలనుండు పువ్వులను గొన్నిటి రాలెచ్చెడు తెమ్మెరల్ పయిం
గ్రమ్మెడి మేటితావులను గంతునికయ్యమునందుఁ గ్రమ్మరెన్. 455

క. సరిసిజకల్పారోత్పల, సరసీజలమందుఁ గ్రీడ సల్పె స్వేడ్కన్
గరిణీయంతకరిపతిగతి, విరిబోజులఁ గూడి దనుజవిభుఁ డాచేశన్. 456

ఆ. వెక్కుభోగములనుఁ బెద్దకాలు బిటు, లనుభవించి భవము సరసి నీటి
బుగ్గ యిదియటంచు బుద్ధిలో నూహించి, తగులనుంతుఁబాసి మిగుల రోసి. 457

— సహస్రకంఠుఁడు హరింగూర్చి తపంబునేయుట —

ఉ. ఇమ్మహి ముక్తిఁగోరి హరి నీశ్వరునవ్యయు మాపలిం బరున్
సమ్మతి సాచెసాచెకును జాలఁగ భక్తిని బ్రస్తుతించుచున్
ఇమ్మహి వేయువత్సరము లీక్రియ దివ్యతపంబుచేసి ఘో
రమ్ముగ వేల్పులెల్లఁ గని రాయిడిఁజెంది భయంబుఁ జెందఁగన్. 458

చ. స్థిరముగఁ బ్రాణవాయువును జేర్చి మనఃకమలంబులోఁబుల్
సరగున నీప్రపంచమును సత్యముగాఢనియెంచి పూన్కితో
నిరుపమయోగసాధనవినిర్గతపాపవితానుఁ డై జగ
ద్భరపరమేశ యాశ యని పాయకచింతనచేసి పెండియున్. 459

తే. వాతభక్షకుఁడై పంచవన్నీచుధ్య, వర్తియగుచును గనలు నివాతదీప
విధముతో నపు డుండెను వేణుపడక, నిర్మలంబగు మనముతో నియతిమిగుల. 460

మ. పృథివీనాయక తత్తపోన్ని పెంచుచం బృథ్విన్నభం బంతటన్
బ్రథితంబై వడిఁగాల్పఁ జూచి గుములై పాకారియున్ దేవతల్
వ్యధచే ధాతృమనీంద్రసంయుతులు నై వైకుంఠముం జేరి యా
విధునిం గాంచి నమస్కరించి వియతు లేవమాఱు గావింపుచున్. 461

ఉ. పాపలతాలవిత్ర భవబంధన కాననపీఠహోత్ర ని
ష్పాపకళావిచిత్ర బుధపాలనసూత్ర సురారిజైత్ర స
ద్భూతపవిత్ర సర్వజనమోదమహత్వచరిత్ర ప్రోల్ల స
చీఛ్చిరలిభివృద్ధపాత్ర గుణశేఖర సత్యచరిత్ర కేశవా. 462

- క. శ్రీమత్సద్గుణనికరా, భూమానందప్రచార పూర్ణశరీరా
భీమాసురవిదళనకర, దామోదర నిర్వికార తత్వవిహారా. 463
- క. పాలింపుము మముఁ గరుణఁ, లాలింపుము సుఖము నిచ్చి లలిమిఱుగాఁ
గాలముజరపక వేగమె, శ్రీలోలా కనకచేల శ్రీతజనపాలా. 464
- చ. అని కడుభక్తివేడుకొను నజ్జభవాదులఁ జూచి విష్ణుఁ డి
ట్టనియె సహస్రకంఠతప మారడిఁ బెట్టెను మిఁముఁ గాననేఁ
జని వరిమిచ్చి నానిమనసారఁగఁ దృప్తునిఁజేసి వచ్చెదన్
జనుఁడని వారిఁ బోలనిచి శౌరి దయాఁరసమగ్నచిత్తతన్. 465
- సీ. మస్తకంబునరత్నమయకిరీటము గుల్క ముఖమందుఁ గస్తురిముద్దునామ
మమర సురంబున నతులకౌస్తుభమణి రాణింప మెడఁగాన రమ్యమగుచు
వనమాలభాస్విల్ల బాహుమూలంబుల సంగదకాంతు లుల్పొంగుచుండఁ
గరముల శంఖచక్రంబులు శోభిల్లఁ బఠీనాథుని నెక్కి వైడిపటము
- తే. వైన సాంపారణిఁబాఱు సర్వదిశల, మేఘసన్నిధిఁ జేలువొందు మెఱుపుభంగి
వేడ్క దనవెంటసిరిరాఁగ వెన్నుఁడొక, వచ్చి నిలిచెను దశశతపదనుమ్రాల. 466
- క. ఆనమయంబున యోగా, భ్యాసముచే దవపుమఱచి హరినామోప
న్యాసముచేయుచు నుండెను, భాసుఁముగ నమరవరుఁడు భయరహితుఁడు నై. 467
- ఉ. వారిజనాథుఁ డంత సురవైరిని గన్గొని పల్కెనెందుకీ
ఘోరతపంబు సేసెదవు కోరినకోర్కెలఁ దీర్తు నియ్యెదన్
ధీరతలేచి పల్క.మిఁకఁ దృప్తుఁడ నైతి భవత్తపంబున
న్నారడిచెందె జాడు జగమంతయుఁ దానవనాభి భీతిచేన్. 468
- తే. విష్ణుఁ డీలాగునొడిచిన విరి యతండు, తపముఁ జాలించి తనమ్రాలఁ దనరుచున్న
జిహ్వా రోచిహ్ను గని మహాచిత్తమొనవఁ, గొంతవడియండి వేడుకల్కానలుసాగ. 469
- తే. హస్తములు మోడ్చి తత్పదన్యస్తశిరసుఁ, డై బొహారును గావించి యంతలేచి
కనులనానందబాష్పము ల్గ్రమ్ముకొనఁగ, వియతిఁ జేసెను విశ్వేశు విపులభక్తి. 470

— సహస్రకంఠుఁడు హరిని నులించుట —

- ఉ. శ్రీరమణీమనోవిమల చిత్తసరోజసుమిత్ర దీప్తపం
కేరుహపత్రశేత్ర వరకీర్తి పవిత్రచరిత్ర ఘోరసా
సారలతాలవిత్ర భవసారసమిత్ర సురారిజైత్ర భూ
భారధురంధరాభినుతిపాత్ర ననుం దయ నేలు కేశవా. 471
- క. శ్రీవత్సాంకితచిహ్న భవ్యవిలసచ్ఛ్రీసంయుతాకార స
ద్భావా నిత్యనిరంజనా నిరుపమా పద్మాక్షనిత్యోదయా

భావజ్ఞా భవరోగచక్రహరణా భక్తాశిసంరక్షణా

దేవాధీశ్వర సామనోరథము నుద్ధీప్తంబుగాఁ జేయవే.

472

ఉ. భావవిదూర నిం గొలుచుభక్తులు ముక్తులు నై ధరిల్చి మే

ల్లావలఁ బోదు రట్టిబుధలోలక నీవిపు డేగుడెంచుటన్

భావము తుష్టినొండఁ బరభాగ్యము సొంపెసలారసాగ నీ

సేవఁ బవిత్ర గౌరవముఁజెందె శరీరము నేడు కేశవా.

473

మ. ఇలలో న్యున్న సమంబుగాఁ దనయమిత్రేకాది సంబంధమున్

లలినాపారతి యెండమావులకుఁ బల్లంక్షించు చందాన నేఁ

దలఁతుం గ్రుమ్ములంచు మూర్ఖుడఁ మహాదర్పాంధకారంబులా

పల నేఁ జిక్కిలి స్రుక్కిలిం గరుణతోఁ బాలింపు లక్ష్మీవతి.

474

క. మరహర భవహర శుభకర, గరుడోరగసిద్ధసాధ్యగంధర్వమునీ

శ్వరముఖసురసేవితవర, చరిత గుహోత్తరవిహర సత్వవిచారా.

475

క. నగరాజతుల్యధైర్యా, నిగమాంతవిచారధుర్య నిపుణస్థైర్యా

జగతీపాలనకార్యా, మగుణాకరధీరవర్య సుస్థిరశౌర్యా.

476

సీ. సర్వేశ నీదయ సంసారికెప్పుడు సంఘటించునో ఘోర సకలబంధ

ములు దెలిపొవును ముచుముట్టగా నంత బంధమోక్షంబునఁ బ్రాప్తమగును

బుధరాజీసుగంబు పొలుపొందు దానిచే భక్తిసిద్ధించు నాభక్తివలన

మోక్షంబుచేసారు ముదమున నరులకు ముక్తికారణధీర మోదకరణ

తే. చిన్నయాకార మానసీచిత్తచోర, భక్తమందార నతజనపావహర

సూరిజనవారసుచార సుగుణహర, కరుణతోడుతనన్నేలు కనకచేల.

477

క. దేవా పెక్కుభవంబులొంది తుది నుద్ధీప్తప్రపుణ్యంబునన్

ఈవిశ్వంధరఁ బుట్టి కామరతి నై యింపారితి న్నేషమున్

భావంబందుఁ దృణామృతాభిరతియై కల్తాఱు లాభంబునన్

దావాంఛం జని నూతిలోఁబడిన చందంబయ్యె వీక్షింపగన్.

478

క. దారాత్తజమిత్రాదులఁ గోరి ముదంబొప్పు వానిఁ గూడి మహోద్య

త్యూర్రాశఁ జెంది చెడితిన్, ఆరయ బహుకాలవిటుల నారడివోయెన్.

479

ఘటభిత్తితుల్యచంచల, చటులశరీరంబుఁ జొచ్చి జడమలినగుచున్

నటులను భటులను గూడియొ, నిటునటు విహరించినాడ నెఱుంగమి నీకా.

480

తే. సకలదిక్కుల నోడించి సంశసించి, చారుసింహాసనంబెక్కి సార్వభౌముఁ

డగుచు జవరాండ్రతోఁ గూడిసాగసుగాను, నిన్నుఁగనలేడుచునుఱుడునిర్మలాత్మ.

క. మందుడు మానసచంచల, మందరభోగాదులడఁచి సురుచిరతపముం

బొందుగ నొనర్చి హరి తను, నొందగఁ గాంక్షించఁగోరఁ దుజ్జులు నిన్నున్.

482

లే. కూర్మము నిజాంగముల నిచ్చు గోరి వేడ్క, జూచి యాడించి మఱిించి దాదినట్లు
సర్వజగముల సృష్టించి సమతః బెంచి, లయము నొందించుచుండువు లలితగతిని. 483

ఉ. కర్మములం దకర్మమును గన్గొని నిత్యము వీతరాగుఁ డై
కర్తలఁ జూచుచున్ స్వగతకాముకుఁ డై తనరారి దీక్షచే
నిర్మలమానసాబ్జమున నే ననుగర్వము మాని శాంతతః
భర్తనుచేల నిన్నుఁ గను భక్తుఁడు సౌఖ్యమునొందుచుండెడున్. 484

మ. సకలప్రాణులకుఁజీభాగమున సూక్ష్మజ్యోతిరూపముచే
నకలంకస్థితినుండి భక్షితపదార్థాన్నాదుల న్నిత్యమున్
బ్రకటోత్కర్షిత నాల్గభాగములుగా భాగించి ప్రాణానిలున్
బ్రకటాపానునిఁ గూడి సంపచనతః భాసిల్లదీ వీశ్వరా. 485

లే. క్షరుఁడవై సర్వభూతాళి సహితజీవ, రూపి వగుదువు మఱిభావరూఢిమిగుల
నక్షరత్వంబుతోఁ గూట సాక్షీవగుచు, నంతటను వెల్లుచున్నాఁడ నతులశక్తి. 486

ఉ. దారమునందుఁ గూర్పఁబడి తద్దయు శోభిలుచుండు రత్నసం
వారము రీతి లోకములు వారకనీయుదరాంతరంబునన్
జేరి వెలుంగుచుండు నినుఁ జిత్తములో భజించువాడ సం
సారఘనాభిసేదఁగను జాలను నీకడఁ జేర్చు మాధవా. 487

క. ఘనతరమగునీమాయం, గనిదాటఁగఁజాల రెవరు గహనం బగుటన్
వనజాక్ష నీదయారస, మును గలవారీగఁ గలరు మోదంబొప్పన్. 488

ఆ. పరమపదవిహార వందారుమందార, పాపఘనసమీర భావదూర
చారుకాంతినికర సంశోభితాకార, సకలలోకవీర చతురధీర. 489

క. దారాత్మజరత్నాదులఁ, గోరక నీపాదసేవఁగోరి ధరిల్పెన్
సారకుసారకుఁదలఁచెడి, వారల భవవారములను వారింతు వొగిన్. 490

లే. నిత్యసంతుష్టుఁడును యోగనియతచిత్తుఁ డగుచు నెవ్వఁడు నిను భక్తినాశ్రయించు
వానిమెనువెంటనుండువు పూనిగోవు, వెంటనంటెను వృషభంబు విధముతోఁచ. 491

క. సాధుచిత్తము నీయది, సాధులచిత్తంబు నీవ సారసనేత్ర
సాధులనెఱుంగుదు వీ వొగి, సాధులెరుంగుదురు నిన్నుఁ జంచద్భక్తిన్. 492

పంచచామరము. మురారి పాపకారిహరి మోక్షసద్విహరి స
చ్చరాచరప్రపంచజాల సాక్షి వాచు నిత్యమున్
విరాజమానతత్వకాంతివెల్లుచుండునిన్ను నే
వరాత్మరా నుతింపఁ జాలఁ బాలిశుండ నాటచేన్. 493

చ. ఆని తనువేడఁ దుష్టఁడయి యచ్యుతుఁ డాయనురేకుతో ననెన్
దనుజవరేణ్య నీస్తుతికిఁ బద్ధతుఁమెచ్చితి నీప్రీతంబులన్

ఘనముగఁ గోరు మిచ్చెదను గౌతుకమొప్ప నటంచుఁ బల్కినన్
విని నయభక్తులొప్పుఁగను వేడుచు నిట్లనిపల్కె భామినీ.

494

ఆ. తపము దొల్లిభక్తతత్పర కావించి, సరసిజాసనాదిసర్వదేవ
వరులచే నమోఘవరములు గైకొని, సర్వలోకవిజయశాలి నగుచు.

495

క. ధరలోఁ బెక్కుసుఖంబులు, గురుతరముగ ననుభవించి కుంభినివానిన్
నిరసించితి వృథములని, కరిరక్షణదక్ష దివ్యకౌస్తుభవత్.

496

ఆ. నీకుఁబాన్పునగుచు నే నుండవలె నను, గోర్కెకలదు గానఁ గూర్చి తోడ
నీవరంబొసంగి పృథుదయరక్షింపు, మితరవరము నొల్ల నిందిరేశ.

497

క. నారదసనకసనందన, పారాశర్యాదిమానివరహృద్వాసా
భూరితరచిన్దిలవాసా, నూరాయుతకోటిభాస సురుచిరహాసా.

498

— హరి సహస్రకంఠునికి గోరినవరంబు లిచ్చుట —

నీ. ఆని తనువేడెడిదనుజాని బొడఁగాంచి హరిపల్కెఁ గ్రమ్ము నవనిలొన
దశరథునకు నేను దనయొడ వైపుట్టి, దురముననియఁ బట్టి ద్రుశ్లఁ గొట్టి
శేషత్వమొసఁగెదఁ జెలువార నీవంత ముజ్జగంబులు మెచ్చ నెజ్జవగుచు
సురమునీం ద్రుల కై నచారరానినాపదమును బొందఁగల నీవు ముదముమీఱు

లే. సమయ మిదికాదు నీకోర్కె సఫలమగుట, కనురవర నీపురంబున కరుగు ముచుఁ
బల్కి వైకుంఠపురి జేరె వారిజాక్షుఁ, డతులపూర్ణేందుఫాల కృపాలవాల.

499

క. వనమాలి వైసనీచే, కను వాఁ డిటుపలుకఁబడియొడ దద్దయుభక్తి
న్ననమున నినుఁ దలపోయుచుఁ, జనె దానవుఁ డాత్మపురికి సంతసమొప్పన్.

500

క. దురమున రాక్షసనాశము, ధరలోఁ జేయంగఁదలఁచి దశరథ భూభృ
ద్వరసూనుఁడ వై పుట్టితి, వరయంగ సరూపమున మహర్షులు మెచ్చన్.

501

లే. బాలచంద్రునికై వడిఁ బ్రత్యహంబుఁ, బెరిగి నీతావధూటిని బెండ్లియాడి
జనునానతి భార్యానజప్రయుక్తముగను కాననమునకేగి మునులకెల్ల.

502

చ. కోరినకోర్కెదీర్చి రఘుకుంజర కీశగణంబుగూడి దే
వారుల రావణాదిపితృతాశనపీరుఁ గట్టి పోర న
వ్వారిగఁ గూల్చి సర్వజనవారము సంతస మందుచుండ భూ
భారముఁ బాపి భూసుతను బాగుగఁగూడివిలాసమొప్పగన్.

503

క. సాకేతరాజధానికిఁ, దేకువ మీఱంగవచ్చి స్థిఁవైభవను
క్రికరముగ రాజ్యంబును, బ్రాకటముగఁ జేయించున్నవాడవు పేర్తిన్.

504

క. రామా నృపకృత్యంబుల, నేమరకను సర్వయోగవృత్తులఁబూన్చి
గామించి మెలఁగుచుండెడి, ధీమంతుల నునిచినానె భృథతరబుద్ధిన్.

505

- లే. అనఘవంశక్రమంబుగా నవనిఁ జేలఁగు, విపులను మంత్రులను జేసి వేడ్కమించి
మేలఁగుచున్నావె రక్షింఁతె మేదిసీశ, వరుల నరులను శాంతస్వభావమునను. 506
- ఆ. దీనజనులకెల్ల దివ్యసౌఖ్యంబులనితై సంతతంబు హితవుమిగుల
భూపకులవనిత్ర బుధజననుతిపాత్ర, తడవు సేయ కిపుడు ధైర్యశక్తి. 507
- కా. తారాధర్తయుఁ దద్బలంబు దనుజుల్లన్నాఘఁడుం దమ్ములున్
సారస్థారశరాసనానివుతులు నొత్తూపాలసంఘమ్ములున్
ధీరత్వంబున వెంటరాఁ గదలి భూదిక్పక్రమల్లాడఁగా
భూరిప్రాభవవైభవోన్నతుడ నై భూనాథు లుప్పొంగఁగన్. 508
- సీ. బహుయోజనోన్నతప్రసరంబుగలదియుఁ దాలహింతాలరసాలసకల
తరుళోభితము పక్షితవివృతమాతంగ శార్దూలభల్లూకశల్యసింహ
కక్కుటమార్జారఘాకాదిబహుజాతుసన్నాదితయు సరోజాతకుముద
సంకీర్ణ కాసారసహితము పర్వతనిర్భరకల్లోలనిబిడబిడు
- లే. సిక్తదిబ్బుఖనమహితయు క్తకంజ, పుంజమంజుళ మగుదివ్యపుష్కరాఖ్య
ద్వీపమును జేరు మామేటిదీవియండుఁ, జిత్రవలియను పురముండు సృష్టినదియు. 509
- లే. దేవతాభేద్యమై మణిదీధితులను, బట్టచగులుగ సతతంబు ప్రజ్వరిల్లు
దానివిభవంబు నెన్న నాతరమె చూడ, నైనఁజెప్పెదవిను మనఘాత్త తమిని. 510
- సీ. ప్రాకారసప్తకప్రాసాదగోపురాట్టాళిద శృంగభర్తాఘృచిత్ర
రమ్యగేహారామరాజితధ్వజపతాకాదులచేత విహారయోగ్య
పుష్పితామ్రమహీధ్రపుంజలతాలసద్వాత్రింశదుత్తర ద్వారభూరి
పరిశుద్ధపాధోధిపరిఘలచే దివ్య సౌధాళి మాతంగనైస్యవాజి
- ఆ. రథసమూహాయంత్రరాక్షసకాకినీ, కామినీసహస్రగణముచేత
నొప్పుచుండుదాని నుజ్జ్వలదశశత, వదనుఁ డేలుచుండు వైఖరిగను. 511
- క. అపిశితాశనవీరుఁడు, శ్రీపతి నగునీవు తొల్లిచెప్పినమాటం
దేవకుఁదేవకుఁ దలఁచుచు, నీపాదస్మరణకరణనిపుణుం డగుచున్. 512
- క. మనకులరంగ మహిఁ దిరుగం, జని నీతురగంబు సింధుకైవలినికడం
గని తన్నుభవకులిభితము, నొనరంగఁ దాఁ జదివి కోప మొప్పుఁగ నంతన్. 513
- ఆ. శౌరి మున్ను నాకు సాదరంబుగనిచ్చి, న్నట్టివరము దీర్చనవనిలోన
దశరథునకుఁ బుట్టెఁ దనయుఁ డైనాకోర్కె, సఫలమగుటకిప్పు సమయ మబ్బె. 514
- క. ఊరకపోయిన నాకుం, బోరాటం బెట్టుగల్గు పురుషోత్తమతో
నేరము చేసితి నేనియుఁ, బోరాడఁగవచ్చుఁ గౌర్యమున నాహరియున్. 515
- లే. సురలుమునివర్గములు చూచి చోద్యపడఁగ, నంతదురమున నతనిచే హతుఁడనగుచు
జేగశేషత్వమును బొంది విశ్వనాథు, పాన్పు నైయుందు నక్షయపదముఁజెంది. 516

- చ. అని రఘురామ వాడు మనసందుననీ క్రియఁ జింతచేసి 'వా
జినిగొని ర'మ్మటంచు నిజభృత్యుని కయ్యెడఁ జెప్పిపోయె నా
తనివరభృత్యుఁ డశ్వమును దత్తవర్తినిఁ గొంచు ధీరతం
జని పురిఁ దాచె దానినిజశక్తివిశేషము పిచ్చులింపఁగన్. 51
- తే. ఇపుడు నీరాకఁగనిపెట్టి బృథుయశుంకు, చిత్రవత్సాఖ్యగలపురిఁ జేలఁగుచుండు
గాన నీవేళిఁదడవేలఁ గదనమునకుఁ, బోవఁ గౌచేరపుష్పకమును దలంపు. 51
- క. దశదిక్కుల మణికాంతులు, విశదంబుగ వెలుఁగుచుండఁ బృథువేగమునన్
భృశత న్వచ్చు మఱివ్వరి, వశముం గా కదియుఁ గానవారని కినుకన్. 51
- ఉ. వానరసోదరాదుల నవార్యబాధ్యులఁ గూడి చెచ్చెరన్
భూసతపుష్కరాఖ్యఁబొలుపొంది వెలింగెడి దీవిఁ జేరి యా
దానవనాథు నాలమున దర్పముతోడుతఁ గూల్పు మిమ్ములన్
దీనజనాభి దేవతలు దివ్యముదాత్తులు నాదు రంతటన్. 52
- ఉ. భూతలనాథ వీరిఁ గొని పూర్ణజయోదితకాంతితోడ నా
కేతపురంబుఁ జేరి నిజకీర్తులు దిక్కులు పిక్కటిల్లగా
వీరిమఖంబోనర్పు రణవిస్థలిగూలినతత్పువర్వకా
రాతియు నెజ్జనీకగును రమ్యసహస్రఫణాదిశేషుఁ డై. 52
- అ. వానికలతెఱుగు వసుధేశ చెప్పిలిఁ, గాన నాననిచ్చి కరుణఁబువు
మాశ్రమముల కేము మార్దంబుతో నేగు, చున్నవార మిపుడు సురుచిరముగ. 52
- క. మానిగణంబులు పుణ్యులు, మానవనాథులును వినఁగ మాన్యులు మెచ్చన్
మానిప్రవరుఁ డగన్యుడు, మానవపతి కిట్లునెప్పె మాన్యచరిత్రా. 52
- క. కుంభజాపలుకులు విని రఘు, సంభివుఁ డనిపె న్నునీంద్రసంఘము నంతన్
కుంభజైర్యుల త్తైభృ, ద్రుంభీరుల సోదరులను గలసికొని తగన్. 52
- క. ఆర్యాదానవసంగర, కార్యార్థియు నగుచు దనుజకపివర్యుల న
జైర్యుల కౌర్యాదిగుఱో, దార్యులఁబిఁపింప భటులఁదద్దయఁబనిచెన్. 52
- క. జక్కులదొరపుష్పకమును, మక్కువతోఁ దలఁప నంత మహితద్యుతులన్
దిక్కులు పిక్కటిలంగా, జక్కఁగ నది వచ్చినిలిచె జనపతిమ్రాల్. 52
- అ. చెంతనిలిచి మెఱయుచిత్రకౌచేరవి, మాన మపుడు గాంచి మహితరీతి
రానుచంద్రుఁ డంత రయమున వచ్చెడి, మర్కటాళి జూచి మదినిఁబొంగ. 52
- క. అని పార్వతికిని శంభుఁడు, వినిపించెను రామజయము వేడ్కఁజెలంగన్
ఘనభక్తిఁ జదువువారికి, వినువారికి రాముఁడిచ్చు వివిధసుఖంబుల్. 52
- తే. సూర్యచంద్రాదు లెందఁక సురుచిరముగ, నుందు రెందఁక నీకథ నుర్వి నపుడు

వెలయుచుండును రఘురామవిభునిదయను, సర్వజనభావ్యమై ముఖ్యవ్య మగుచు.

ఉ. రంగదభంగకౌర్యయుత రాక్షససంగవిపత్సరంబరో

త్తుంగతమగపతంగ భవతోషణకారణరంగ నిత్యస

త్సంగ దయాంతరంగ కలుషప్రకరోత్తమఘోరరూపమా

తంగ ధరాత్తజాహ్నునయతామరసోజ్వలభృంగ రాఘవా.

530

క. నీరదచయరుచివారా, వారణ బాధాపహరణ వర్ణితధీరా

ధీరాఘవినుతసారా, సారసపురుషప్రసారసారవిచారా.

531

కలహంసోత్సాహము. పరమశీలకనకచేల భక్తసంఘవత్సలా

వరదసుకరభోగజాల భవవిదూరసంకులా

సురమునీశకలదేవశోభనాలవాల శ్రీ

కరవిశేష భువనపాల కమ్ర కాంతినిస్తుతా.

532

మాలిని. అనుపమహితవిద్యా వ్యక్తభావానవద్యా

వినయసుగుణహృద్యా వేదవేదాంతవేద్యా

సకలశుకవికామా సత్యవాక్యాభిరామా

దమజనిచయభీమా తత్త్వవిజ్ఞానసీమా.

533

క. శ్రీసీతాహృత్సారస, వాసాగాంగేయవాస భాసురహాసా

వాసవభోగవిలాసా, దాసావనతీప్ర కామ దశరథరామా.

534

సీ. శ్రీరామసేవాత్పసిద్ధగీర్వాణాంభోకవిలావినిర్వాణఘనపవిత్ర

రామః ఘృలవంశరమ్యపారావారచంద్రదయారససాంద్రవిమల

హరికనగోత్రసురార్చనాపస్తంబనూత్రసంతకపాత్ర సుగుణమిత్ర

కొండయతనయవిషంతితభవచయబ్రహ్మవిద్యాహృద్యభివ్యవినయ

తే. నయజనవిధేయ కొండయనామధేయ, విరచితం బగుశ్రీరామ విజయకృతిని

బ్రథమభాగంబు పూర్ణమై పరంగభువిని, సంతతానందదాయకప్రవ్యమగుచు. 535

శ్రీ రస్తు

నహస్రకంఠరామాయణము

ఉత్తరభాగము

రమణీమణిమానస

సారసవరమూర మూరిసన్నత ధీరా

ధీరజనాళివిచారా

చారగుణా రామ రామచంద్రనరేంద్రా.

1

క. అవధారు పిదపఁబార్వతి, భవుఁ గాంచి నులించి రామధ్యుజయంబున్

భవనాధీశ్వర సర్వము, ప్రవిచులముగఁ జెప్పచునుచుఁ బ్రార్థింపంగన్.

2

క. విని మొదమందుచుఁ గరుణ, న్ననసిజహరుఁ డంత సతికి మమతదలిర్ప

న్వనిపించె ననుచుసూతుఁడు, మునితలికిం జెప్పఁ దొడఁగె మోదముమీఱన్.

3

— వానరరాక్షసులు శ్రీరాములకడ కరుదెంచుట —

లే. అంత రఘురామునానతి నాత్మశిరము, లండు మోపి ముదంబున నఖిలనృపతి

చక్రములు చిత్తములలోనఁ జాలధక్తిఁ, జెలఁగుచుండంగ వచ్చిరి కిఘ్రిముగను.

4

సీ. వాయుపుత్రుఁడు మఱి వాలినందనుఁడును తారుండు నీలుండు దధిముఖుండు

శరభస్మగ్రీవులు శతబలిగజాలును మహితబలుఁడు గంధమాదనుండు

నలజాంబవతులు నానాకపీశ్వరు లరుదెంచి రంతట వారిఁ బిలచి

రామావనీశుని రమ్యచరిత్రుని మఱిమఱిఁ దలఁచుచు మమతలూర

లే. సగదశతకోటిసంఖ్యరాక్షసులు గొలువఁ, బంక్తికంఠునితమ్ముఁడు పరమయశుఁడు

విపులతరశక్తియుతుఁడు విభీషణుండు, వచ్చె సాకేతపురిఁ జేర వారిజాక్షి.

5

క. నానాద్వీపనివాసులు, నానాదేశస్థవిభులు నానాదూతా

హ్వనితు లై శ్రీరాముని, గానఁగ నేతెంచి రంతఁ గడుధక్తిమెయిన్.

6

లే. రాముఁ డేలగొ మనలను రవ్వుటండుఁ, విల్వఁబంపె నటం చని ప్రీతిగుల్క

నాత్మలను మోదమొప్పార నతులభక్తి, మీఱ నందఱు తుటుము లై మించిచేరి.

7

ఉ. శ్రీకరతామపాదసరసీరుహయుగ్మముమై గిరిటముల్

సోకఁగ మ్రొక్కి మూర్ఛకులసోమ బుధార్చితనామ నుస్థిర

బోక చరిత్ర సర్వకవిలాలమనోహరధాను రాఘవా
ప్రాకటపుణ్యజాలములు బాగుగఁ గూర్చవె జానకీపతి.

8

క. దేవా మమ్ముల రమ్మని, భావంబునఁ దలఁచి పిల్వఁ బాపిలి రిటకున్
భావించి దానిఁ బలుకుము, కావించు మటన్న వారిఁ గని యతఁ డనియెన్.

9

ఆ. వేయితలలుఁ గలిగి వెలఁగెడి రక్కసుఁ, డొక్కరుండు జగతి నుక్కుమిగిలి
బుష్కరస్థ మగుచుఁ బోల్పారు చిత్రవ, త్యాఖ్యపురిని గలఁడు సౌఖ్యమొదవ.

10

క. సకలప్రపంచవాసులఁ, జీకితాత్ములఁ జేసి వారిసిరులం జెలులం
బ్రకటికళక్తిం గైగొని, యకళంకస్థితిని దనరునట వాఁ డెలమిన్.

11

మ. హయమేధార్థము వాటి నేఁ బనుపఁ గా నద్దానిఁ గ్రౌర్యంబుతో
భయ మొక్కించుక లేక పట్టుకొని శుంభద్ధీరతం బోయె నా
నయపానాత్మునిఁ బోరినోఁ దునిమి తన్నానార్థము ల్వాఙినిన్
జయమొప్పారఁగఁ గొంచురాఁగ మది నుత్సాహంబు వాటిల్లినన్.

12

లే. పిలువఁబాపిలి మిమ్ములఁ బ్రియముతోడఁ, జని సురారిని పథియించి సకలలోక
సముదయా ర్తిని బోగొట్టి సవహయమ్మఁ, గొని ముదంబునవత్తము కోర్కెలూర.

13

క. ఆనిచెప్పి రాముఁ డందఱి, మనముల నుప్పొంగఁజేసి మహితోద్ధతితో
డను రణభేరియు మ్రోయఁగ, దనుజులు భీతిల్లుచుండ దర్పము మీఱన్.

14

ఉ. తమ్ముల వానరాదుల నుదగ్రబలాధ్యులఁగూడి పుష్పకం
విమ్ములనెక్కి ఘోరశరబృందశరాసనపాణి యై చనన్
సమ్మతి దీపహరతులు చానలు కొందఱు పట్టుచుండఁ గాఁ
గమ్మనితాచితెప్పెరలు గౌతుక మొప్పఁగ వీవనంతటన్.

15

ఉ. తమ్ములఁబోలు మోముల ముదమ్మన నెత్తి కరమ్ములందుఁ బు
ష్పమ్ములు దాల్చి కొమ్మ లిరువంకల మేడలమీఁద నుండి యం
దమ్ముగఁ గంకణధ్వనులు దందడిచేయుచునుండ వేడ్కతో
నెమ్మిఁజెలంగ నేసలును నేర్పునఁ జల్లిరి రామచంద్రుడై.

16

ఉ. ఇంపుగ వాద్యనిస్వనము లేర్పడ వీధుల మ్రోయ భక్తితో
గుంపులుగుంపు లై ప్రజలు గూడి విమానమునందుఁ గాంతిలోఁ
బెంపుగ నున్నరాఘవుని వీరవరేణ్యునిదివ్యవేషునిన్
సొంపుగఁ జూచి చూచి మది బోద్యమునొందిరి కోర్కె లూరఁగన్.

17

క. ఇత్తైవడిఁ దను జనములు, మక్కువతోఁ గలిసి చూడ మంజులకాంతిం
జాక్కలనడుమదనర్చెడి, జక్కవకపవిష్వ ముడ్కి జాల వెలింగన్.

18

లే. దేవి రాఘవుఁ డీరిలిఁ దెలుపుబట్టి, యుప్పుసంద్రంబు నిత్తు సురోధధులను
నాజ్యదధిసింధువులను ఊరార్జవమును, గ్రమమునను దాఁటి వానిచిత్రంబు గనుచు.

- క. పదపడి జుమూద్వీపము, మొదలుగ వడ్డీపములను ముక్కురపదవిం
బదిదిక్కులు రాజ్జిగఁగఁ, బదిలంబుగఁ గడచి తుడ్ధ పాథోదధిచేన్. 20
- లే. వేష్టికంబగు పుష్కర ద్వీపమందు, దశశతగ్రీవపాలితదనుజయంతము
దివ్యహర్ష్యమణిప్రభాదీపితంబు, నైనచిత్రవతీపుర మపుడు చేరి. 21
- క. ఘనబలనైన్యయుతుం డై, మనుజేతుఁడు ముట్టడించి మాత్సర్యముతో
డను దత్తురించెంగట వే, తనవగువేనలను నిలిపి తా విస్తితుఁ డై. 22
- కా. శ్రీరామమణికాటపట్టగుచు దుక్కిలాసురాభీష్టమై
సారోదారమణిప్రభాపటలదిక్ష్ప్రాంతరాళంబు నై
భూరిప్రాధవవైభవోన్నతులచే బొల్పారె నీదీవిలో
సారా యీపురి సారు నెన్నఁదరమా యాబ్రహ్మకై నం దగన్. 23
- లే. దీనివిభవంబు నెన్న నాస్థాణశత్రు, లైన శత్రులుగారు మహావిభూతి
దనరి సురరాజభాని సుందరముగేలి, చేయుచున్న దటం చని చిత్రముదగ. 24
- క. శ్రీమంతుఁ డైనరాముఁడు, ప్రేమను జెంగటకు బిలిచె బ్రియగుణవంతుఁ
ధీమంతుఁ హనుమంతుఁ, భీమాసురనిచయహరణపృథుబలవంతున్. 25
- చ. అనితరశక్తివాయుసుతుఁ డంతట భక్తిచెలంగవచ్చి వే
డ్కను నలిచేసి రామ జనకామ మునీశమనోభిరామ పా
వనతరసామ దువ్వజనవైరివిరామ సుదామ రాఘవా
నను నిపు డేలసిల్పిలి వన నిద్రిని రాముఁడు పల్కె వానితోన్. 26
- క. మారుతి సహస్రకంఠునిఁ, జేరం జని నీలిఁజెప్పి కిఘ్రమే హయముఁ
శ్రీరామమూర్తి కొనఁగి య,పారసుఖం బనుభవంపు పాడియె నునుమీ. 27
- మ. వినక న్వాడు తిరస్కరించిన యెడఁ వేగంబె నీకిర్న ముల్
ఘనరామాస్త్రహతంబు లై విఫలరక్తస్నిగ్ధతంగూలు భూ
మిని యుద్ధంబున నిక్క మిద్ది కనుమా మిథ్యోక్తియుంగా దటం
చని యాచైత్యునితోడఁ జెప్పి కడుఘైర్యంబొప్పుగా రమ్మిటన్. 28

— హనుమ ద్రాయబౌరము —

- క. అని యానలిచ్చివంచిన, మనమున సారాము దలఁచి మారుతి వెడలె
గనకమణిద్యుతవలికిని, జనుసులికిం జిత్రవలికి సారసవలికిన్. 29
- లే. వాయువేగంబుతోడను వాయుసుతుఁడు, నింగి కెగసి వియచ్చరు లేర్పరుమిగుల
దన్నుఁజూచి ముదంబునఁ దనరుచున్న, చిత్రవలిఁ జేరనరిగను జిత్ర మొదవ. 30
- చ. చటులమణిప్రభాపటలకల్పగణోన్నతహర్ష్యసౌధ దు
ర్ఘటపటుపైత్యరాజ్యగురుకల్పితయంత్రవితానగాగవి

న్నటభటమాంత్రికప్రవర నాట్యకదంబ నికుంజపుంజసం
ఘటితవిహారయోగ్యతయ కమ్రమహీధ్రఘనంబు నై తగన్.

31

లే. శుద్ధపాథోధిపరిఘనోభితంబు, సప్తవరణాన్వితంబు ప్రశస్తకాంతిః
బరగిద్వాత్రింశదుత్తర ద్వారసంభృ, తంబు నిజభాగ్యజితసురతలిపురంబు.

32

క. అగుచిత్రవతిని వాయుజాఁ, డగణితబలుఁ డచటఁ జూచి యద్భుతవడుచున్
సుగమంబుగఁ దద్దవారము, దిగులాండకచేరి ధైర్యధీయుక్తిమెయిన్.

33

లే. చిత్రవర్ణశుకాంగుడై చిత్రవర్ణ, రత్నగాంగేయమయశుక రమ్యతనువు
గల్గవానివిధంబునఁ గానఁబడియె, శ్వసనపుత్రుండు దుర్భర కార్యవరుఁడు.

34

క. వినువీధి తెఱపునను సుర, ఘనసాలము తెల్ల వేగ గడచి ప్రమాదం
బున వానిముందు నిలిచియుఁ, జనిసౌధముమీదఁ జేరి చతురత్వమునన్.

35

చ. తనతరుకాంతులన్ దనుజాఁ దద్దయుమోహితచిత్తుఁ జేయుచున్
మన మలరార తెక్కులను మాటికిజూచునదువ్వి పల్కుచున్
జను మఱివచ్చు బ్రక్కకును సారెకుఁజూచును వేడ్క నీక్రియం
గనఁబడగీరరూపమున గంధవహత్తజాఁ డందు గుప్తురెన్.

36

ఉ. మంత్రులఁ గూడి దైత్యపతి మానుగనత్తఱి గొల్వొ దీరి యా
తంత్రపుఁ జిల్కరూపుని పతంగవరేణ్యుని సారెసారెకుం
జంత్రపుటొమ్మకై వడిని జక్కఁగఁ జూచి బలేయటంచు నా
తంత్రవిధిజ్ఞా తంత్రమును దాఁ గనఁజాలక లోహితాక్షునిన్.

37

క. కని యీశుక మెక్కడిదో, తన నెవ్వం డనుప నిల్చి తడయక నిటకుం
బనియేమి కలిగి వచ్చెనో, చనిగొని పృత్తాంత మరసి చయ్యన రమ్మి.

38

క. అనుటయు వాఁ డాదనుజాని, గని మ్రొక్కి తదాజ్ఞఁబూని కపటశుకంబున్
గని సంభాషణచేయఁగఁ, జనె మీట న్నిర్ణరాళి జడియుచుండన్.

39

క. మనమున రోషము బెనఁగొనఁ, గను ఘనతోపాటు నిగుడ గర్జించెనెన్
మానుమత్సంజ్ఞ కళుకముం, గనుఁగొని యిట్లుచుచుఁ బలికెఁ గంజదళాక్షి.

40

క. భగమా చిత్రపుశుకమా, సుగమంబుగ నీపురంబుఁజొచ్చితివి బలీ
పొగరా వేగమె పోరా, పగవా రిటుకుంప రాఁగఁ బాడియె చోరా.

41

ఉ. ఎవ్వఁడు నీకుఁ దండ్రి కుల మెయ్యది వర్తితదేశ మెద్ది నీ
కెవ్వఁడు యుక్తిఁజెప్పి యిట కెందులకంపెనో భావ మెద్దియో
నివ్వెఱపాటుచెందకయె నిశ్చయ మంతయుఁ జెప్పు మియ్యెడం
గ్రొవ్వడగింతుఁ బల్కకయ గ్రుత్తురుచుండి దుష్టకీరమా.

42

క. హరివహ్నికాలనైఋతి, పరుణానిలయక్షరాజ భవులం దెవడీ
పులి జూచిర మ్మటందని, పురుణింపగ వచ్చిరావో పోజాలికిన్.

43

- క. హరికైస హరునికైసం, బరమేష్ఠికి నైనగాని బవరము నాలో
సరిపడి చేయంగ వచ్చునె, సరివారలు నాకు లేరు జగతిం జూడన్. 44
- లే. తివిరి దానవుఁ డీరీతిఁ జెప్పుతోడఁ, బల్కు విని గంధవాహుని పట్టి పలికె
డొదమందునఁ గిన్న పెంపొంద నశ్ర, ఘోషనిభభాషణంబుల భీషణముగ. 45
- క. భవదు క్తదిక్పతులయం, డెవఁ డనువఁగలేదు తమిని నే నీపురి వై
భవముం జూడఁగ వచ్చితి, దివిజారి యటంచుబల్కి దివిసుతుకడకున్. 46
- క. చని నిజకాంతులు తద్దను, జునికొలుపు నలంకరింప సొంపువలిర్పన్
దనుజులు దనుఁ గని బెదరఁగ, దనుజాధిపుఁ జూచి పల్కె ధైర్యహ్నుర్తిన్. 47
- క. మనుజాశన నారాకను, వినిసింజెద వికదముగను వేడుకలూరన్
వినుము సుఖం బొనగూడును, ఘనతర మగుక్తిఁగల్గుఁ గౌతుకమమరున్. 48
- సీ. దశశతపదనాఖ్య దనుజేశ దశకంఠదానవసంహారి ధర్మకారి
దీనోపకారి ప్రదీపితగుణమణిహారి తురంగమయాగకారి
దంభినాటకసూత్రధారి యాదశరథరాజేంద్ర సూనుండు రాఘవుండు
నీమీఁదఁ గృపగల్గి నీలిబోధిపంగ ననుఁ బాప వచ్చితి నయవిదూర
లే. వసుధ హనుమంతుఁడనువాఁడ వాయుసుతుఁడ, భానుపుత్రునిసచివుఁడభానుకులుని
మఖహాయంబును దూతచే మాయచేసి, వేగ తెప్పించిదాచినవిధ మెఱింగి. 49
- క. గురుకోప మగ్గలింపఁగఁ, దురగాధ్వరఘాతి వై నదుశ్శీలు నినున్
ధరదూరిన దివికేగిన, సురలద్దం బైనఁబట్టి స్రుక్కింపంగన్. 50
- క. కరివరకరగురుతరకర, శరచాపధరుండు నగుచు సమర మొనర్పన్
భరతాదిసోదరులతోఁ, బరివృతుఁ డై వచ్చినాఁడు పరికింపు విభున్. 51
- తరువోజ. నిరుపమ లేఖలు నిత్యాభ్యుదయులు నిపుణబాధ్యు లజేయులు నా
తరుచరనాథులు తరులం గిరులం దాల్చి కరమ్ముల దర్పముతో
దుర మొనరింపఁగఁ దోడ్పడిరాఁగను దోర్బలయుక్తుఁడు వీరుఁడు నా
తరుచరనాథుఁడు తరమిడి నీపురి దగ్గరనున్నాడెదె కనుమా. 52
- క. చలమునఁ బటుతరదానవ, బల మిరుగడలందు మిగుల బలసియు గొల్వన్
జ్వలనార్కు మాడ్కి వచ్చెను, బలుఁడు విభీషణుఁడు బాహుబలసంయుతుఁ డై. 53
- క. వీరాగ్రేసర నైన్యసంయుతులు నై వీరందరీవేశ దు
ర్యారాయోధనకాంక్ష నీపురసమీపబందు శోభిల్లుచు
న్నారాముఁడు నీకు నీలిగఱప న్న న్నంపఁగా వచ్చితిన్
వీరు లైచ్చుచునుండ మాటవినరా విజ్ఞానమున్ బూసరా. 54

— హనుమంతుఁడు సహస్రకంఠునికి శ్రీరామమహిమఁ జెప్పుట —

- లే. లోకనాథుఁడు నిజభక్తలోలుఁ డైన, రామచంద్రుని కీపు తురంగమంబు
నిచ్చి లఘుకుము కాదంటివేసి బాణ, తతుల నీకిర్పముల నెల్ల ధాత్రిఁ గూల్చు.

- మ. వినులాచారుడు రామచంద్రుడు మహావిభ్యాతగాఘండు భూ
రమణుం డాతడు కాన భక్తిగను మిత్రత్వంబు బాటింపుమా
కుమలిస్తామముఁ గూల్పఁగా దశరథతో జీతుగర్భంబునన్
నుమనఃప్రార్థితుఁ డై జనించె దనుజుల్ స్రుక్కంగ దాఁ బుత్రుడై. 56
- క. వేదాంతవేద్యుఁ డక్షరుఁ, డాదిమపురుషుండు వాజియాగపరుండున్
శ్రీదయితుఁడు రఘురాముఁడు, సాదరమలితోడఁ బ్రోచు శరణన్న నినున్. 57
- ఉ. నీకు హితంబుఁ జెప్పితిని నిర్మలభావముఁబూని సుస్థిర
శ్లోకునిఁ బుణ్యమానసుని నుండరగాత్రుని రామచంద్రుని
బ్రాకటభక్తిమీఱఁగను బ్రస్తులిఁ జేయుము పాపకర్తముల్
లేకువతో నశించు నిక దివ్యసుఖాత్ముడ వాడు పంతుటన్. 58
- క. అని మారుతివల్కిన విని, మనమున రోషంబు మిగుల మల్లడిఁగొనఁగన్
దనుజాధినాథుఁ డయ్యెడఁ, గను లెఱుగఁ జేసి పలికెఁ గపివర్చునితోన్. 59
- క. ఏరా వానర చాలుర, కూరాగ్రే సరుడ వనుచుఁ జూచెద మఱివి
స్త్రీరావహము భవన, త, మారా భయ మేమిలేక యసురులమోలన్. 60
- లే. హితము బోధింపవచ్చితి వింతెచాలుఁ, బొమ్ము కుయ్యడకను నీవు సమర్థిగను
సప్తి నే నియ్యనని రామచంద్రుతోడఁ, బల్కురా వానరాధమ పల్కు లేల. 61
- క. తెలియక వచ్చిన నియ్యెడఁ, గలచిత్రము లెల్లఁజూచి కడువడిఁ బొమ్మ
బలు లగుదనుజులు చూచిన, నిలఁ గూల్చెన రకట నిన్నుఁ బృథుకోపమునన్. 62
- పీ. మరుదాత్మజా రామమహిమ నామందఱుఁ బలుమాఱు పొగడంగఁ బాడియగునె
నరుఁ డేడ నేనేడ నాశక్తియొక్కడ సరసిజాసనుచేతఁ జాలవరము
లను బొందినాడను ఘనబాహుబలుఁడను సమరంబులొపల సకలదేవ
గణముల నోడించి ఘనతకెక్కినవాడ భూపాలకులఁ బట్టిపుడమిఁ ద్రొక్కి
లే. జయమునొందితి నాకన్న శౌర్యధైర్య, సాహసంబులు కలవాఁడు జగతి లేడు
పొమ్ము శ్రీరాముకడ కీవు పోకమసలి, నిలిచియుండిన జంపింతు నిజము నిజము. 63
- క. అనికఠినోక్తుల నాడిన, దనుజాధిపుఁ జూచి శ్వసనతనయుండు పలికెన్
మనుజాశన రఘురాముని, ఘనమహిమ నెఱుంగ కీవు గర్వముతోడన్. 64
- లే. విజ్ఞప్తిగుచునున్నావు వెఱ్ఱివానిఁ, బోలి దుష్టాత్మ రామునిఁ బుణ్యశీలు
నెఱుంగవా యోరి దశకంఠ నిలను గూల్చి, నట్టి దేవుండు జగదీశుఁ డక్షరుండు. 65
- క. రామాన్ని వడిఁగట్టితి, నీమహి శలభంబురీతి నీల్గుదు పకటా
యేమందు విధికృతంబని, నామదికిం దోచె నిపుడు నాకేకారీ. 66
- ఉ. రామునిఁ దూలనాడగను రాక్షసనాయక ధర్మమానె యా
స్వామి పరాక్బరుండు మునివంధ్యుండు చిన్నయరూపకుండు న

- ద్ధాముఁడు సత్యపాలకుఁ డుదారపరాక్రమకౌర్యసాహస
స్తోముఁడు కాని మానవుఁడె చూడఁగ నీ కతఁ డిట్లు దోచెడిన్. 67
- క. మనుజాశనుడవు ద్రోహివి, మునిజనహంతకుఁడ నీవు మూర్ఖుఁడ వటుగా
వున హితవచనంబులు నీ, కనుకూలము లొనె వికటమగుగా కెలమిన్. 68
- తే. బ్రహ్మవాసినవ్రాతను జిమ్మివేయ, శేర రెవ్వరు నీ వెట్లునేర్తు విపుడు
కుడువు తత్కర్మఫలమును గొడువలేక, కీడుమూడెడి తఱి నీకు దోడుకూడె. 69
- ఉ. లోకములన్ని గెల్పి జయలాలమనస్కుఁడవైతి వింద్రియా
నీకమనంబులం గెలువనేరకయిండినవాడ వక్కటా
భీకరతద్విరోధులను భేదిం జేయుము జీవరాశిలా
నీ కింక వైరిలే దొకఁడు నిక్కము భూతలమందుఁ జూడఁగన్. 70
- క. పాలింపుము చిత్తము నున్నులంపుము దుష్టకర్తముల నీవేళకొ
జాలింపుము భవకామము, గీలింపుము రాము మదిని గేశవరూపున్. 71
- మ. హరి శ్రీరాముఁడు గాని వేఱగునె దైత్యాధీశ సర్వేశుఁ డా
ధరణీపాలుని జేరి వేడుకొనుమా దైత్యారి ని న్నాచు దు
ర్నరకప్రాప్తుఁడు నైనఁదన్నుఁ దలఁప న్నానాశ్రమల్పపుచు
న్నిరతానందము వారి కిచ్చి దయతో నిత్యంబు రక్షించెడిన్. 72
- అ. కర్త మిట్లు నిన్ను గారింపుచుండంగ, దైవభక్తి యెట్లు దాల్చనగునె
పోర నిన్నుఁ జూడఁ బుణ్యంబు చెడిపోవు, సఫుమువచ్చు నరకమప్పు నిజము. 73
- నీ. నుతుల వాల్గంటులఁ జొట్టాలఁ దమ్ములఁ జూడుమా యింకమిందఁ జూడలేవు
కొమ్మలరెమ్మలఁగొమరొప్ప పువ్వులు గలిగినతావుల గలసి వీచు
పయ్యెరగల పూలవనములఁ బూఁబొండ్లతోడఁ గ్రీడింపుము తుష్టిమిగుల
మేడలనీడల మిగులసౌఖ్యంబులఁ దేలుము దమిదీర బాళిమెఱసి
- తే. హరిహరులు నీకుఁ దోడైన నని శరాళి, జాలిఁబెట్టుచు నినుఁగూల్చు జగదధీశుఁ
డైన శ్రీరామభద్రుఁ డో యసురశాధ, నీకుఁ జెడిపోవుకాలంబు నేడు వచ్చె. 74
- క. రామాక్షరయుగళము నీ, భూమిని నెవ్వఁడు తలఁచు బుద్ధి న్వానికొ
నిమరక కాచు రాముఁడు, కామితఫలముల నొసంగి కరుణామతి యె. 75
- కా. కంతోపాధిగ నీతిఁజెప్పి తనురా గర్వంబుఁబోనాడి వై
కుంతాధీశు జనేశుఁ గొల్వ మింకఁ జేకూరుకొ కుభం బంత వై
కుంతుం డారఘరాముఁ డీశ్వరుఁడు నీకుం దోడు నై కాకడుకొ
కుంతీభూతమనంబు లేకిపుడు నీ గోపార్థమూహింపుమా, 76
- క. ఏరా రాముని వేడఁగఁ, బోరా యని నేనుఁ జెప్పఁ బో ననుటరయకొ
శ్రీరా మోకాలోడ్లిన, వారికి నరి నీవు కానె ననుభాషలిలాన్. 77

- క. భక్తాధీనమనోంబుజా, భక్తార్తివిదూరు ధీరుఁ బరహితకారుఁ
నక్తంచర సేవించుము, ముక్తి కరామలక మగుచు ముదమొనరించున్. 78
- సీ. దనుజ హిరణ్యాక్షదానవుఁ డీల్లఁడే హరివైరమునఁ దొల్లి యవనిలోనఁ
జెనటి హిరణ్యకశిపుఁ డనిజావఁడే హరివైరమునఁ దొల్లి యవనిలోనఁ
బెక్కురక్కసుల్లె జక్కఁగా మడియఁచె హరివైరమునఁ దొల్లి యవనిలోనఁ
బరమాత్ముఁ డగురామభద్రుచే మ్రగ్గఁచె రావణముఖవైత్యరాజు లిపుడు
- లే. కానఁ బంతంబుతోఁ బగఁ బూనవలదు, వైరమూనినవా రుత పడినపాట్లు
నీకుఁ జెలియక యారీలిసివ్వలంబు, నైనకార్యంబు దలఁచితి వదియుఁ దగదు. 79
- లే. సర్వజగములు తనకుఁ జే సంత్రమింప, నకలభూతాంతరస్థుఁ డై చాలవెలుగు
చిన్నయాకారు సజ్జనబిత్తచోరు, భక్తమందారు నతజనపాపదూరు. 80
- క. పావనరూపుని దశరథ, భూవల్లభసుతుని భవ్యపుణ్యుని ఘనుని
భావంబున నూహించుము, కావరమును మాని యింకఁ గదలనిభక్తిన్. 81
- ఆ. ఆతనిపాదధూళి యాతాయి సోఁకిన, నాతి యగుచు వెలిఁగి భూతలమున
దీనజనులపాలి నేవుఁడు భూపుఁడు, రమ్యచరితుఁ డతఁడు రాక్షసేశ. 82
- క. మును రావణు బిగబట్టుచు, ఘనవార్ధుల ముంచిముంచి గారించిన భా
నునిపట్టిపగతు నొకకో, లను గూల్చిన మేటిమగఁడు లలిమిఱంగన్. 83
- క. కలుమఱుఁ జెప్పితి రాముని, విలసితమహిమాలేశయము విన పెంచుకురా
చలపాదితనము వలదుర, కులనాశన మేల చేయఁ గోరుటమేళా 84
- క. అని నీతిగఱపు మారుతి, వినయసుధాభాషణములు నీనులఁ బోర వా
డనలుని మాడ్కి న్వెలుగుచు, వనజాయతపత్రసేత్ర వారసికియకన్. 85
- చ. కటకటఁబండ్లు గీటుచును బాహులఁదట్టుచు హుంకరించుచు
నిటలతటంబునం జెనుట నిండగఁ గన్నులనుండి నిప్పుకల్
చిటచిటరాల గోత్రనిభశీర్షసహస్రము నూచియూచి ది
క్తటములు మ్రోయ నిట్లనియె గంధవహత్తజాఁ జూచి క్రమ్మఱన్. 86
- లే. రామశబ్దంబు కొమ్మకు రమణఁజెలఁగు, నాతఁడలిశయఁ డెట్లుగు వాతపుత్ర
నరుఁడు నాకంటె బలుఁడని నాదుమ్రోల, బట్టవిధమునఁబొగడంగఁ బాడియగునె.
- కా. నాకంటెఁ ఘనుఁ డొక్కఁ డీపుడమి నున్నాఁడొక్కొ దిక్పాలకా
నీకం బెప్పుడు నాప్రతాపమునకు న్నిల్వంగ లేకుర్వివై
జీకాకుంబడి కుందుచుండ నరుఁ డొక్కిరాముఁడా బోరిలా
నాకుం గీడొనఁగూర్చు జాలునె బలీ నాకీడె వాఁ డున్నులిన్. 88
- కా. నీకేలాభమువచ్చు దౌత్యమున నో నీచాత్త చాల్పాలు నీ
రాకం జూడఁగఁ జోద్యమయ్యె నిపుడుఁ రక్షింపకున్ ధైర్యము
సహస్రకంఠ—

- జ్ఞోకు ల్లేర భరిత్రుఁ గొల్వగను నీచుం రాముని న్నానవా
నీకాధీశునిఁ గొల్వనీకుఁ దగునే నిష్ఠారతిన్నిత్యమున్. 89
- లే. దుర్జయులు నై నశూరులు దురములాగు, నన్నుఁబొడఁగాంచి భీరిచే నాల్గుకడల
శేగుచున్నారు నాశక్తి నెఱుగ కీవు, పల్కితివి బుద్ధిలేమినిఁ బారిపోరా. 90
- క. ననుఁ గొప్పియుండు వానర, భునతరసౌఖ్యం బొసంగి కాచెద నిన్నున్
విను నాశక్తిని జెప్పెద, జనపాలురకన్న మిగుల సాహసపరుఁడన్. 91
- లే. తరణి నాయాజ్ఞ చే నెండ ధరణిఁ గాచు, నిశల రేవెల్లు వెన్నెల నెగడఁజేయుఁ
గాని తమకత్తిచేతఁ బ్రకాశమొంది, మెలఁగఁ జాలరు వారలు మిగిలి వన్న. 92
- కా. ఏరావానర మానవాధములితో నే సంధిగావించినన్
శూరుల్ న న్గని సీయటంచనరె యాత్మోజీస్థలి న్నవ్వుచున్
ఘోరారణ్యముదూరినం జలధిలో గోప్యంబుగా దానినన్
ధీరత్వంబునఁ బట్టి రాఘవుని నే దెంపొప్ప సాధించెదన్. 93
- చ. అని కఠినోక్తులాడి మఱి యంకవివేకము బుద్ధిఁబూని వాఁ
డనితరసాధ్యభక్తియుత మైనమనంబున వాఁగుపుత్రుతో
విషయముఁ దోఁప నిట్లనియె విశ్రుతలేజుని రామచంద్రుని
న్ననమున నే నెఱుంగుదును మారులి చెప్పఁగ నేల బల్కఱున్. 94
- క. జగదన్వయయాపుండును, జగదేశకరణ్యుఁ డమితసద్గుణగణ్యుం
డగణితతత్వాతీతుఁడు, నిగమాంతవిచారపరుఁడు నిష్కాముఁ డొగిన్. 95
- లే. మూఁడుమూర్తుల కవ్వలిపురుషుఁ డతఁడు, గోప్యభావుండు వాచామగోచరుండు
భువనపందితలేఖఁడు భూరిబలుఁడు, చిత్ప్రకాశుఁడు బుధవర్గసేవితుండు. 96
- క. నిరుపాధికుఁడు నిరీశ్వరుఁ, డరిమద్దనపరుఁడు ప్రశ్నగాత్ముఁడు మాయా
కరుఁడు నిరంజనుఁ డతులుఁడు, కరుణాకరుఁ డివకులుండు కరువలిపట్టి. 97
- ఆ. తాతయగుచు లోకతరిని బుట్టించును, వెన్నుఁడగుచు వాని వేడ్కనేలు
మిత్రిగొంగ యగుచు మ్రొంగు నన్నింటిని, ద్రిగుణమూర్తి యిట్లు దేజులిల్లు. 98
- క. ప్రళయంబున పటవృక్షపు, దళమున సూక్ష్మస్వరూపధారియు నగుచున్
గళలిరులు కొనఁగనుండును, గళదొరుగక గమలమండు గమనీయగతిన్. 99
- చ. ప్రలియుగమందుఁ గోవిదుల బాగుగ నేలను దువ్వవారమున్
క్షీతికలభారముం దొలఁగఁజేయను శ్రీధరుఁడోడదీక్షమై
బ్రతినవహించి మానవుని భంగి జనించెను రామచంద్రుడై
హతమలి నే నెఱుంగుదు మహేశ్వరుచిత్రము గొంతబుద్ధిలోన్. 100
- క. బూటకముగాదు మునుహరి, మాటయొకటి నాకుఁ జెప్పె మది నద్దానిన్
నాటం గోరె డలంపగ, నేటికి నది ప్రాప్తమగుచు నెగడుటచేతన్. 101

క. కని తద్వాటిం గైకొని, ఘనవైరము బూనినాడ గదనములోనన్
ఇనకులుండు నన్ను జంపుచు, జననములే దింక నాకు జగలీస్థలిమై. 102

ఉ. పావని వెట్టిమాట లని భావన చేయకు కార్యభాగమున్
భావములోఁ దలంప నగుఁ బల్కులు జెప్పగ నేల మర్తమున్
గావరమొప్పఁగా నిపుడు కాటులు చెప్పినవాడఁగాను నీ
గావరమొప్పఁగా నిపుడు కాటులు చెప్పినవాడఁ గాను నీ
త్రోవనె పొమ్ము మేలగును దొందఱ గానని కల్కివెడియున్. 103

తే. తనవివేకపుమాటలఁ దాచి కినుక, గొట్టుపట్టిని బొడఁగాంచి కూర్చి విడిచి
కాలభాసునికైవడి గనుల నిప్పు, కణములును రాల భాషించెఁ గనులనేత్ర. 104

క. ఎవ్వఁడు రాముు డెవ్వఁడ, వివిధమున నీవునాకు హితమెఱింగింపం
వ్రవ్వడగించెడఁ బొరిపారి, నివ్వగతోఁ బలుక కింక నేగుము త్వరగన్. 105

ఉ. వానర మాటలేమిటికి వారిజనేత్రుండు నైనరామునిం
గానఁగ రాసు యాగతురగంబును లంపను బోరిపోన నా
మానవనేత్రతో నెదిరి మాన్యులు మెచ్చఁగఁ బోహసర్పఁగాఁ
బూనినవాడ నీవిధముఁ బొందుగ నాతని కీవు తెల్పుమా. 106

— { సహస్రకంఠుండు తనభటులచే నాంజనేయునిబట్టి } —
కొట్టుడని యాజ్ఞాపించుట

మ. అని గంభీరముగాఁగఁ బల్కి నిజదైత్యాసీకముం జూచి యీ
చెనెటి స్త్రీరూపట్టి కొట్టుడనుచుం జెప్పంగ వారంతటన్
దనుజాధీశ్వరు నాజ్ఞఁ బూని గుములై దర్పించి ఘోరాకృతుల్
దనరం జొట్టునుముట్టఁ గన్గొనుచు నుద్యోక్తధ మొప్పారఁగన్. 107

తే. కాలరుద్రునికైవడి గాలిముద్దు, పట్టి దితికశ్యపులకును బుట్టినట్టి
వాని దశశతవదను నవార్యబలునిఁ, జూచి తలయూచి రౌద్రంపుఁజొడ్కులలర.

క. శుకరూపు వదలి మింటికిఁ, బ్రకటితగలి నెగిరిపోయి రయమునఁ దన్న
స్తకముల సకిరీటంబుల, వికలంబులుగాఁగఁ దన్ని పృథివిం ద్రోచెన్. 109

ఉ. అంతటఁబోక వాని సకలాంగవిరాజిత భూషణంబులన్
వింతగఁబిండిచేసి భువి వేగమె త్రోసి కడంగి స్తంభమున్
బంతమెలర్పఁగాఁ బెఱికి బాహుల మూపుల జానుజంఘులన్
సంతసమొప్పఁగాఁజదిమి శౌర్యము ధైర్యము మీఱునుండఁగన్. 110

క. కని లోహితాక్షుఁడాదిగ, ఘనరాత్రించరులు కోప కలితాత్ములునై
యనిలజానేకకు నోర్వక, మనముల రోషంబు మిగుల మల్లడిగొనఁగన్. 111

తే. పరిఘముద్గరతోమర బహుళకుంత, మాలను మూరులి నొప్పించి మోహరించి

భీషణంబుగ బాణము లేవసి పేర్చి, యార్చిరి కడంగి యురవడి ననిఁ జెలంగి. 11

ఉ. తెమైరముద్దపట్టి కడుధీరతఁ గాలుని మాడ్కి లేఁగి శి
ఘ్రుముగ వాల మెత్తి రిపుకంధరసాధులఁ జుట్టి త్రిప్పి యొ
క్కుమ్మడి నభివై వగను గొందలమందుచు వారులేచి సం
ఘ్రుముగఁ దాఁకి మూఁగిశరకాండములేసి యదల్చి ధీరతన్. 11

క. దిట్టల్గ వాయుపట్టిన, బట్టి వడిం ద్రిప్పి వైకిఁ బటుగతి నేయన్
దిట్టరియై విమతెఱువన, నట్టై రఘు ప్రవరుఁజేర నరిగి సభక్షన్. 11

ఉ. శ్రీ కరరామపాదసరసీరుహయుగ్మము సోఁక శిర్షముం
గోరికఁ జేర్చి మ్రొక్కి రఘుకుంజర నీవనుపంగఁ బోయి యా
భీకరమాపదానవునిఁ శ్రీ తిగఁజేరి నయోక్తుల న్వేసన్
బ్రాకటయుక్తి జెప్పితిని బద్ధవిలోచన లోకపాలనా. 11

తే. పండిపన్నీరుమెచ్చనిపగిది నాదు, పల్కులను జెవిఁ బెట్టక పాతమూని
వీతి నీయను శ్రీ రామ విభునితోడ, నాల మొనరింప వచ్చెద ననుచుఁబలికి. 11

క. ననుఁ బట్టి కొట్టుండని ఘన, దనుజుల వడిఁబంపఁ జూచి ధైర్యముతో వా
రినిఁ జంపి వాని బొమ్మిడికె, లను ధరవైఁ గూలఁదన్ని లావోప్పంగన్. 11

అ. వానిమేను నలియఁగాను వేగమె తన్ని, దనుజులార్వ మింటిదారిఁ బట్టి
వచ్చినాడ దేవ వానిగర్వముఁ జెప్పఁ, నలవిగాదు నాకుఁ బలుకులేల. 11

క. గట్టిగఁ జావుం గోరియుఁచుట్టింగట్టుకొని యూఁగుచున్నాఁ దనిలోఁ
గట్టల్కతోడ వానిఁ, బట్టివధింపుము మహోగ్ర బాణావళిచేన్. 11

గీ. తెలివిగలవానివలె నిన్ను దివ్యభక్తి, చేత నొక్కింతవడి నులిఁజేసిచేసి
మగిడిశ్రోధంబు చెట్టించుమనసుఁగలిగి, నిగదఁగావించె నెందుకో నృపలలామ. 120

కా. గర్వగ్రంథుని పాపసంఘునిలయన్ గాపట్టచారితునిన్
యూర్విం గూల్చి సమస్తదేవతల నత్యుత్సాహసంపన్నగాం
భీర్యుల్లాఁగను జేసి ప్రాపు జగము లేవడగ్గం బ్రవర్తింపఁగా
నుర్వీనాయక చేయు ముద్దవడితో నుర్వీశ్వరు లైచ్చగన్. 121

క. హితవాక్యసమితి జడమతి, కలివిప్రియకరములగుచు నవనిఁ జెలంగున్
మతిమంతుఁ డతిముదమున, సతతము నద్దానిఁ జూడఁజాలు హితముగన్. 122

క. అనిపల్కిన విని రాముఁడు, ఘనకరకోపంబు నిగుడఁగ్రవ్యాదగణే
శునిఁ దద్బలముం గూల్పఁగఁ, వనచరులం బంప నెంచి వారినిఁజనుకన్. 123

చ వివయవివేకధుర్యులును విశ్రుతకౌర్యులు నై చెలంగు నా
యినసుతముఖ్యవానరుల నేర్పడఁ గాంచి కపింద్రులార యా

దనుజుల నెల్ల మీ రిపుడు దారుణయుద్ధమునందుఁ గూల్పుఁగాఁ
జనుఁ డని యాజ్ఞ చేయఁగను సాహస మొప్పుగ వారలంతటన్.

124

మ. మనుజాధీశునియాజ్ఞఁబూని వివిధత్వభాగముల్ మ్రగ్గ నా
దనుజాధీశుపురంబుఁ జేరి టటిమన్ దర్పించి ఊటంబులన్
గని వైకెక్కి యుదారసాలతతుల స్తంభీరతం దాటుచున్
ఘనసింహధ్వను లెల్లదిక్కు లదరంగాఁజేసి రత్యుద్ధరిన్.

125

చ. వనచరసింహనాదము నవార్యముగా విని తోపఘూర్ణితా
ననుడయి రాక్షసాధిపుఁడు నాగనభశ్చరు లెల్ల భీతిలం
గని శిఖరాగ్రసంస్థితులఁ గౌతుకయుక్తుల వానరేంద్రులం
గనుఁగొని లోహితాక్షుడయి గర్వముమీఁగఁ జాల నుగ్రుడై.

126

క. చిల్లప్రాయులఁగాఁగపి, వల్లభదానవులఁ దలఁచి వడిఁ గరములచే
దల్లడిలఁ బట్టి వారల, నల్లారం ద్రిప్పి వైచె నటునిటు పడఁగన్.

127

లే. వానికరములు దగిలినవారిలోనఁ, జిక్కికొందఱు నలిగిచేవ్వదక్కి
కొందఱు అబ్ధి మునింగిరి కొందఱు అభ్ర, వీధిఁ దిరిగి పార్వతీ విపులభీతి.

128

క. కొందఱు కొందలపాటునఁ, గుందుచు నల్లికల కేగి గురుతరదుఃఖా
బందుచు నుండిరి కొందఱు, సుదియపడుడొదములను జడిసిరి ప్రేల్చిన్.

129

ఉ. ఆదనుజాధినాథుని వరానుచరానురవార మయ్యెడన్
మేదిని దల్లడిల్లఁగను మించి పురంబును నిర్గమించి దు
ర్వాదముతోడఁ బేర్చి గజవాజిరథంబుల నెక్కి విష్ణుర
న్నాదము లొప్పు నేగిరి ఘనంబుగ నాలముచేయ నయ్యెడన్.

130

ఆ. కదలి రాఁగఁ జూచి కరువలిపుత్రుండు, భానుసుతుండు వాలిపట్టి తార
గవయనీలకరభ గజగవాక్షుదులు, పర్వతద్రుమములఁ బట్టి పెలుచ.

131

చ. కరముల నప్పళింపుచును గంతులువైచుచు హుంకరింపుచున్
జారచురఁ జూచుచున్ సకలసుందరహర్ష్యము లెల్లఁ గూల్పుచున్
గరితలిమీఁది కేగు వారికాండముల ట్టునురాళివైకి భూ
వరపతి యాజ్ఞ నీయఁ గని వానరవీరులు వచ్చి రుగ్రతన్.

132

— వానరవీరులు రాక్షసులతోఁ బోరుట —

క. జ్వాలాముఖుతో నిననుతుఁ, డాలము చేయంగఁ బూనె నాలోఁ బెలుచన్
ఆలోహితాక్షుడై బడి, వాలిసుతుం దడరఁ బోర వలరెడికినుకన్.

133

క. గురువిఘ్నాకబలాన్నత, వరపౌరుషకాలి యైన వాయుఁడ డలుకన్
సొరిదిగ రిక్తాక్షునితో, దుర మొనరింపంగఁ జొచ్చి పోవల మొప్పున్.

134

- లే. వాల ముకింది శత్రుదుర్వారక క్షే, గాలుకై వడి భాసిల్లి కదనముందు
దీక్షదంష్ట్రుని సమయావధి వివిధ వేగ, నీలుఁ డరిగెను బార్వతీ నేర్పుమెఱయ. 135
- ఉ. ఒండొరు లాత్మలోన జయమొందఁగఁగోరి దురంతచింతతో
భండన మట్లు చేయుతఱి వానరవీరులు వృక్షజాలముల్
కొండలు దెచ్చి రక్కసులగుండెలు డొల్లఁగఁచేయ రక్కసుల్
చండతరాస్త్రజాలములఁ జయ్యనఁగప్పిరి వారి నుద్ధరిన్. 136
- క. ఆయెడ జ్వాలాముఖుఁడా, తోయజహితపుత్రుమీఁదఁ దూపులు పెలుచం
బాయక వైచెను నేర్పున, నాయెడఁ దమవారు చూచి యానందింపన్. 137
- లే. వానినారాచముల భానుపట్టి నడుమఁ, బాదపంబులచే నేలపాలుచేసి
పెండియును బాదనఖముల విపులరక్త, ధార లొల్కఁగఁ గావించె దశజుమేన. 138
- లే. ఉగ్రబాణాని రక్తాక్షుఁ డురవడించి, గంధవాహాత్మజుని నేని గానిచెంద
నతులబలకాలి లోహితాస్యాశురుండు, వానిపుత్రుని గాఱించె బాణతతుల. 139
- క. లీలమెయి వజ్రదంష్ట్రుఁడు, కాలానలతుల్యకాండగణములచేత
న్నీలుం గప్పెను జలధర, జాలము పర్వతముఁ గప్పచాడ్చున నంతన్. 140
- క. తారానాథుఁడు నీలుఁడు, మారుతి తారాసుతుండు మహితోద్ధతులై
ఘోరాదుల వేర్వేరుగ, వారిచి దనుజశస్త్రవారముల వడిన్. 141
- నీ. అంత జ్వాలాముఖు ననిలొన సుగ్రీవుఁ డడుగులఁగడువడి నవనిఁబడఁగ
దన్నినఁ దత్పాదతాడితుండై వాఁడు వజ్రహతాద్రికైవడిగఁ బడియె
నాఖండలునిపౌత్రుఁ డదృశకౌర్యుని లోహితాక్షునిఁ గూర్చె సాహసమున
గడఁక రక్తాక్షుని కంధరమును వాలమునఁ జుట్టి పవమానపుత్రుఁ డలుకఁ
- ఆ. ద్రిప్పి మిన్నుదాఁకఁ చెంపుతో వైచిన, నభ్రవీధినుండి యవనిదాకి
చూర్ణ మయ్యె వాఁడు సురమును లార్పంగ, దశజగణము చూచి తల్లడిల్ల. 142
- క. గరుటామంతుఁడు సర్పముఁ, జరణంబులఁ దన్ని పట్టుచాడ్చున నీలుం
డరియైన వజ్రదంష్ట్రునిఁ, జరణకరంబులను బట్టి శౌర్యస్ఫురిన్. 143
- ఆ. గొప్పతాళ్ల వెనుకగుదియించి మొత్తిన, నెత్తిపగిలిగ్రుడ్డు వత్తినట్లు
కెడలి నేలఁ బడఁగ వేగంబై రక్తంబు, వాతదోరఁగ మ్రగ్గ బాధపడుచు. 144
- ఉ. వీరులు వానరర్షభులు వీరకు రోషపరీతచిత్తులై
యారుధిరాశనానుగతు లైనసురారులమీఁది కిన్న వి
స్తారమహీధృవృక్షములఁ జయ్యన వైచి నిరస్తజీవులం
గా రణమం దొనర్పిరి నికామజయోత్కటవృత్తి నంతటన్. 145
- క. హితశేషులైన రాక్షసు, లభిధయమునఁ బాటి రాక్షసాధీశ్వరు పా
దతలమున కెరిగి శోకా, యతచిత్తులు నగుచుఁబల్కి రభిధిమెయిన్. 146

- మ. దనుజేశా భవదాజ్ఞఁ బూని దనుజు ల్లర్పించి కీకాలితోఁ
బెనఁగ న్వారలు రాద్రమూర్తులగుచుం బిట్టల్కఁ బోరాడి మే
దిని యుష్పద్బలనాశనంబు గడిమిన్ దీపింపఁ గావించి వా
రనిశోపంబున దుర్జయూత్తులగుచున్ రాజిల్లుచున్నా రొగిన్. 147
- క. కనిభీతి నేము సంగరమును విడిచి భవత్సకాశమునకుం ద్వరగాఁ
జనుదెంచినాము నేటికి, వనచరులకు జయము మిగులవాటిల్లె విభూ. 148
- లే. కన్నవారము గా మిట్టి కదనసరణి, విన్నవారము గామయ్య వింత దొల్లి
యెన్నఁ జాలము కీశగణేశుబలిమి, నేమి కష్టంబు మనవారి కిష్ట పుట్టె. 149
- క. హరి సర్వదేవతలు నీ, పురిఁ జూడఁగ రారు భీతి బాదలుచునుండన్
దురమొనరింపఁగ నురవడిఁ, దరుచరసంఘంబు వచ్చె దరుగని శక్తిన్. 150
- క. కలనైన నిట్టిసంగతి, గలుగుట లేదయ్యెఁ జూడఁగా విధిసేతల్
బలవత్తరము లటంచని, దలపోయుచు వచ్చినాము దానవసాధా. 151
- ఉ. వానరరూపులై దివిజవర్గము లెల్లఁ గడంగి శోపమున్
బూని భవద్బలంబు చెడిపోవఁగఁ జేయఁగ వచ్చినట్లుగాఁ
గానఁగ నయ్యె నేమగునొ కార్యము ముం దిఁకనైన పీఠ
నానుగఁ బట్టి చంపు మనుమానములేక జయంబుచేకుదున్. 152
- సహస్ర కంఠుఁడం యుద్ధమునకు వెడలుట
- చ. అనుటయు దానవుండు ప్రళయార్కతనూభవుఁబోలి యుగ్రుండై
కనుగవ నిష్కృత ల్లరియగాఁ గపివర్గపుఁజేత లెల్లఁ దా
విని పురిపాటు చూచి కడువేగమె కుందుచు వేడ్కలేక తీ
రనివృథతోడనుండి మదిఁ గ్రమ్ముఁ జింతిలసాగె భామిని. 153
- ఉ. అంగద కీశపుంగవులు హర్షముమీఱఁగ వచ్చి యిత్తటిన్
సింగము లెట్లు గారడవిఁజిక్కిన నాగబలంబుఁఘాల్చు న
బ్బంగి నభంగ బాహుబలబంధురదానవపుంగవావళిన్
సంగరమందుఁ బొంగడఁపసాగిరి కర్తము రిత్తపోవునే. 154
- లే. ఐనఁగానిమ్ము నాశక్తినినెఁ జేలంగఁ, జూపి నురల్లె దివినుండి చోద్యపడఁగ
రాజరాజులు జనములు రాక్షసులును, బ్రస్తుతింపంగ నీవేళబలము మెఱయ. 155
- ఉ. శ్రీరఘరామభూఁభునిఁ జేరి దురం బొనరింతు నంచు దు
ర్వారరణాభిలాషు లగురాత్రిచరు ల్పదిశోట్లు వెంబడిన్
గోరి సమున్నతి న్నడువఁ గుంభిని సర్వము సంచరింప భూ
భారము మ్రోయుఁద్దివ్వరదవారము బెగ్గడిలంగఁ బెల్లునన్. 156

- ఉ. వేకువ లేచి నిక్కమును వేడ్క నులిచెడి భృత్యవర్గముల్
భీకరవిక్రమాదులను బెంపుగ వర్ణనచేయువండులున్
లేకున వంశనాథులను దేవకుఁ దేవకు వేడుమాగధుల్
శ్రీకరమంగళాచరణశీలురు వేడుచు రాఁగ నంతటన్. 157
- క. భేరీన్పుదంగ కాహళ, చారుచతుర్వాద్యరవము సరసం జేలఁగన్
భూరినుభూవణదీప్తులు, సారెకుదిశలందుఁ గుల్కసంరంభముతోన్. 158
- లే. మిసమిసల స్తోమలనఁజేల్లు మెలతలంక, సౌధపంతులపైచుండి సుతసమున
విరులు గరములఁ గైకొనివేడ్కమిగులఁ, బైనసేసలుచల్లుచుబాళిమెఱిసి. 159
- క. కప్పరహరతులియ్యుఁగఁ, గొప్పగుఁగొండలనుబోలు కుంజరరథము
రైప్పగువాజరథంబులు, చప్పడుచేయుచుఁబురాగ సంతోషమునన్. 160
- లే. ఛత్రచామరమాక్రికసంఘములను, బట్టికొందఱు వెనువెంటబలసినడువ
వేత్రవాస్త్రులకొందఱువేగముందుఁ, బ్రజలదొలఁగించుచును బరాబరులుసేయ. 161
- క. అకలంకభర్త కరమణి, నికరపతాకాభిరామనిర్మలగురుఘో
టకయుక్త మైనరథమును, బ్రకటితగతి నెక్కి నైన్యపరివృతుఁ డగుచున్. 162
- క. పురి నిర్గమించి పోవుచు, దురమున రఘురాముచేతఁ ద్రుష్టి భవంబున్
ధరఁ దొరికి మోక్షపదమున, నిరవద్యచుభాముఁ గాతు నే ననుచు వడిన్. 163
- లే. శ్రోతమాత్రసముచ్చితఘోరసప్త, సాలముల దాటి వెలుపల లీల మెఱయు
రామసైన్యంబుఁ బొడఁగాంచి రాక్షసేంద్రుఁ, డలికాలాగ్నిరుద్రునిననుకరించి. 164
- చ. ఇరువదినూర్ల చేతులను నెంతయుఁ గోఁతుల నొక్కపెట్టున్
అరుదుగఁ బట్టి పర్వతగుహాభిజాన్యములందుఁ దోయుచున్
వివిధ మ్రొంగుచుండఁగను బెట్టుగ వానరవీరు లంత నా
సురరిపుకర్ణరంధ్రములఁ జోద్యముగాఁజనుచెంచి పూనిక్కిమై. 165
- క. శీరులు సుగరకూరులు, వీరులు నా దనుజు లడర నినువీధి దెసన్
శ్రీరామచంద్రునినిధి, జేరిరి సంతోషకలితచిత్తము లొప్పన్. 166
- సీ. ఆలొన దేవవిద్యాధరయత్నులు సాధ్యగుహ్యకసిద్ధసంకతులను
గింపురుపులు వసుకిన్నరఁగములు నయగుణభావులౌ నాగపతులు
యమసియమాసనాద్యష్టాంగయోగాభినిష్ఠాగరిష్ఠవసిష్ఠముఖ్య
బ్రహ్మర్షులును నుజి రాక్షసప్రవరులు భూతపితృచరమూహములును
లే. విందులై మిన్నపై నుండివండిచుగలు నైన సాహస్రపదసభూపాభిరామ
రామచంద్రుల యుద్ధంబుఁ బ్రకటముగను, జూడఁగాంక్షించియుండిరి సురుచిరముగ. 167
- క. భరతుడు శత్రుఘ్నుండును, గురుబలుఁ డగులక్ష్మణుండు ఘోరాహవను
సిరకర్షకౌండిను భును, శరచాపుని దనుజులని పాహుసయుతునిన్. 168

- క. కని నొప్పింపఁగ వారికొ, ఘనశరముల నాటనేసి కపులను మ్రొంగకొ
మునుజాధిసాధుఁ డది కని, తనతమ్మునితోడఁ గూడి తహతహపడుచున్. 169
- ఉ. రమ్మని వాలిపోదరుని రాక్షససాధుని వాలిపుత్రుని
సమ్మతి వాయునందచుని సర్వబలంబులఁ బిల్చి సత్కృపకొ
ఇమ్ములఁ బుష్పకంబువయి నేర్పడ నుండఁగఁ జేసి వారిలో
సెమ్మిదలిర్పగా నచట నేర్పుననుండి జయంబుఁ గోరుచున్. 170
- తే. కామగమనంబుగలదియు గగనవర్తి, యైన పుష్పకమందున నధివసించి
ఒనిర సమరంబుగావించ నుత్సహించి, సత్వరంబుగ నవ్విభీషణునిఁ జూచి. 171
- క. పలికె విభీషణ దానవ, కులసాధుని వీనిఁ జూడు గురుతరమాయా
బలకాలి యగుచు యుద్ధ, స్థలమున నున్నాఁడు విపులఁదైర్యస్ఫూర్తిన్. 172
- చ. దురమున మున్ను రావణుని దోర్బలయుక్తుని గుంభకర్ణునికొ
ఆరసితి వీని బోలుదనుజాధిపుఁ గాన ధరిత్రపై నిరం
తరఘనసత్వ మేర్పడఁగ దర్పితుండై కపిరాక్షసాదులకొ
సరగునఁ బట్టి మ్రొగి వడిఁ జంపఁగలండు కడింపివీరుఁ డై. 173
- క. ధీరుని సహస్రకంఠుని, సారద్విసహస్ర హస్తసహితుని ననిలొక
బోరి జయించుట దుర్లభ, మేరికినైనను దలంపఁ బృథుబలుఁ డగుటన్. 174
- తే. ఆంగదుం డాదియో కపిపుంగవులును, సోదరులు డైత్యసాధులు మరుచిరముగ
భర్తనఁపరత్నరుచిగణకామగమన, మగువిమానంబుపై నుండనగుఁ గడంగి. 175
- చ. అని రఘువీరుఁడాడ విని యల్లివిభీషణుఁ డార్యపోషణుం
డనితరసాధ్యశక్తిమెయి నందఱు చూడఁగఁ గార్తుకంబు కే
లను ధరియించి సజ్యమును లక్ష్యముతో బిలియించి రాముచే
ననుమతుండై శరంబుల శరాసనమం దరిఁబోసి ప్రేల్చిడిన్. 176
- క. ఘనభుజబలయుతవరనిజ, దనుజబలంబులను గూడి ధైర్యస్ఫూర్తి
న్వినువీధిఁ జేరి పెలుచకొ, దనుజాలు వెఱంగందుచుండఁ దద్దియుఁ బలికెన్. 177
- ఉ. ఓరిసహస్రకంఠ వనరోరి దురాత్మ పరాత్పరుండు నా
క్రిరఘురాముఁ డాజ్ఞ నిడి చీరికిఁ బొమ్మన వచ్చినాడ నా
పేరు విభీషణుండు మరబృందవరేణ్యుండ రమ్మ పోరికికొ
ఘోరతరాస్త్రజాలములఁ గూల్చెద డైత్యులు తల్లడిల్లఁగన్. 178
- క. అని చెప్పి తీవ్రవిశిఖము, లను గోట్లకొలంది గురియ లాఘవ మొనరకొ
దనబాణతతులఁ బిండిగ, నొనరించె నిలిసుతుండు నుద్ధతితోడన్. 179
- క. ఆత్మతీ శత్రుఘ్నుండు గుణ, వత్తరుఁ డగులక్ష్మణుండు భరతుండు కోపా
యత్తులు నయి రోషంబులు, చిత్తంబులఁ గ్రమ్ముచుండఁ జిడిముడిపడుచున్. 180

తే. చేతులను శింగిణులబట్టి శిఘ్రముగ నె, కోపులను వంచి నారులఁ గూర్చి కోల
లను రయంబున సంధించి లక్ష్మ్యముంచి, వాన గురిసినమాడ్కి నవ్వారిగాఁగ. 181

— సహస్రకంఠ విభీషణాదుబయుద్ధము —

ఉ. ప్రేసినఁ జూచి యద్దనుజవీరుఁడు వారి లకోరిపిండులఁ
ఈసున శక్తితోమరములేసి ధరాశూచుండఁ బిడిగాఁ
జేసి నమస్తతేవతలిచి క్షములఁ వ్యభవెట్టు రూపుతో
భాసిలఁ గాలభానుగతి బంధురవిక్రమశక్తియున్తులన్. 182

తే. మఱియుఁ దీరులఁబరగించి మచ్చరించి, గమరులను జొచ్చెంచెఁడాడి గండుమిగిలి
మేనులను దూలఁగా నేసి మేటిమగఁడు, నగుభీషణుఁడైకి నత్యధికగతిని. 183

చ. చని గురుబాహుదండములఁ జయ్యన నాశనిఁ బట్టి కాఁగిటఁ
ఉనిచి బిగించి బల్విసరి నుర్విని ద్రోచి తదీయవక్షముఁ
ఘనముగఁ బాదయుగ్మమునఁ గ్రుక్కునఁ జన్నిన మూర్ఘసోయె నా
దనుజవరేణ్యుఁ డంతటను ధైర్యము కౌర్యము పిచ్చులింపఁగన్. 184

పంచచామరము. కన న్సురారికిన్ సమంబుగాఁగ నెవ్వఁడోపు ని
కన న్నిజంబుగాఁగ నీజగంబులోనఁ జూచిగా
కన న్బలంబు బాహుశక్తి హర్షధైర్యకౌర్యముల్
కన న్విచిత్రమయ్యె నంచుఁ గల్గె భూకసంఘముల్. 185

చ. పరఁగ సహస్రహస్తముల భాసురకార్తుకము ల్గరించి భీ
కరముగ వేయిహస్తముల గాఢమహ్నిశిఖాశుగంబులం
దరుచరసేనవైఁ బఱిపి దంష్ట్రులగీటుచుఁ దా రణంబునఁ
ధరఁ బడఁ గూర్చెఁ బ్రాణములు దల్లడమందుచుచుండ నుగ్రతన్. 186

ఉ. వెండియు వాయుసూనుని వివేకబలాధ్యుని వాలిపుత్రునిఁ
భండనభీములఁ రుచిరభానుసూతాదికపిప్రవీరులం
జండతరాస్త్రకాండములఁ జయ్యన వేఱుగఁ గప్పి చెప్పి భూ
మండలిమోడఁ ద్రోసి సురమండలిచూచుచు భ్రాంతి నొందఁగన్. 187

తే. భరత లక్ష్మణ శత్రుఘ్న వసుమతీశ, వరుల వడిఁ దూపుకడలిలోఁబడఁగఁ జేసి
పుడమి నుప్పరపీఠుల నెడములేక, యుండనటు లమ్మలను గప్పి యుగ్రశక్తి. 188

క. ఒకటియు బవియును వేయియుఁ, బ్రకటితముగ లక్ష కోటివద్ద శరంబుల్
ఒకసారి గూర్చి వానర, నికరాంగము లెల్లఁ బగుల నేర్పున నేనెన్. 189

అ. వానిబాణతతుల మేనులు దెగి రక్త, ధార లొల్కుచుండఁ దవిలి పూచు
నట్టికింతుకముల ననుకరింపుడుఁ గీశగణము య్గాని నొండఁ గంబుకంతి. 190

భుజంగపయాతము. ఘనం బై నశస్త్రాళి గారించె శత్రు

ఘ్నునిక్ లక్షణు స్థిరుగోపాలుని స్వ

రునిం గైకయ్యిపుత్రు రూఢిం గనంగ

స్థనచ్చార్థముం జూపి కాలాగ్నిరీతిన్.

191

లే. రక్తనదు లెల్లఁ బెలుచ భరణినిఁ బాఠె, భూతసంఘాతములు చుట్టుముట్టి నల్ల
ద్రాగఁ జొచ్చెచుదద్బాణతతులనొరయు, భూళిచే గప్పఁబడెనంతద్యుమణి రమణి.

ఉ. ఆయెడ వానరోత్తము లహర్వమహీరుహగండశైలముల్

పాయనిరోషతాపములఁ బట్టి ఘనంబుగఁ దెచ్చి సారనక్

గోయని యూర్పుచున్ దెసలు ఘూర్ణిలుచుండ నమేయశక్తితోఁ

గాయము నొప్ప గాయములు గాఁగను మొత్తిరి వాని నుగ్రులై.

193

క. తామరతంపరగాఁగన్, భీమాస్త్రము లెక్కుపెట్టి భీషణదమజ

స్తోమాధిపు నొప్పించిరి, రామానుజు లధికకోపరయముచెలంగన్.

194

క. కొలఁదికి మించిన యంగము, లలరంగ నొకలక్షయోజనాయతవిపులం

బులు గల్గి రాక్షసాగమ, కలితుండై మేరునగము కైవడి వెలిగెన్.

195

లే. తద్దానవాంగసంజ్ఞిప్త తరుచరాళి, రత్నసానుచమూజుప్త రమ్యలోక

తలి తెఱుగున రణరంగధరణిమీఁదఁ, జెలువుమీఱుగ రాజిల్లెఁ జిత్రమగుచు.

196

ఉ. సంగరశూరుఁడు న్వితత శౌర్యలలాముఁడు నైనదేవతా

పుంగవజైరి వానరసమూహముల న్నిజపాదఘట్టనం

బొం గడగించి పట్టి తమిఁ బొంగుచు మ్రొగె భుజాంగసంఘమున్

మ్రొంగువతంగరాజువలె మించినశక్తిఁ జెలంగ నయ్యెడన్.

197

క. దారుణగురుశరతతులన్, సారెకు నిగుడించి సర్వశత్రుల మేను

ల్లరించి రావణానుజు, ధారణిఁ గూల్పంగ నెంచి దర్పించి వడిన్.

198

లే. వేయికోలల సుధించి వెడదొమ్మ, గాడిపోవంగ నేసి భీకరము లైన

మూఁడునూరుల నారాదముల నుదార, పరమగుణశీలు భరతభూపాలుఁజాల.

199

క. నొప్పించి పృవత్కంబుల, నప్పడై రక్తైకధార లాతనిమేనం

గుప్పలుగఁ ధరణి దొరుగం, దప్పక గావించె దనుజతలి మోదింఁన్.

200

ఉ. వానిశరాగ్నిగ్రాగి శలభంబులమాడ్కి ధరిల్పిఁ దూలి రా

వానరరాక్షసాపకులు పార్థివముఖ్యులు లక్షణాదులున్

మానుగ దానవుం డిటుల మార్కొని యందఱు నొక్కపెట్టుకన్

దీనులజేసి త్రోసి కడుధీరుఁడు నైతనరారు నుద్ధతిన్.

201

లే. పిదప శ్రీరామధీరుండు భీషణాంగు, సమరకర్కశచైత్ర్యశ సంగు ఘోర

దశశతాభ్యోత్తమాంగు నుదాత్తవిజయ, తుష్టసఫలాంతరంగుని జోషనంఘు.

202

- క. కనుగొని డెందములోపల, ఘనముగఁ జింటించి కార్డుకము హస్తమునన్
దనుజవ్రాతము భీతిలఁ, గను దాల్చి రణోర్వి నిలిచె ఘను లెన్నంగన్. 20
- క. ధీరుని రణోవిదవర, వీరునిఁ, గోదండబాణవృతకరుని మహా
శూరుని దశరథభూపతు, మారుని గని నిర్జరారి మహితోద్ధతితోన్. 20
- చ. పటపట దంతము ల్లాటికి బాహులఁదట్టుచు పహాంకరింపుచున్
నిటలతటంబునం జెమటనిండుగ నుండఁగ మీఁదఁజూచుచున్
అటునిటు పోవుచున్ భటుల నందఱుఁ జేరుచుఁ గోఁవిచ్చుర
న్నటనముచేయుచు స్తనుల నగ్నికణంబులు రాల ను గ్రుండె. 20
- చ. జనపతియైనరామునికిఁ జాలఁగ వింతజనించు చుండఁగా
ఘనముగ నట్టహాసమును గ్రక్కునఁ జేయుచుఁ గాలమేఘుగ
ర్జననిభశబ్దయోక్తుఁడయి సారశీలిమఖయుక్తపాణియై
వనచరులెల్ల భీతిలఁగ వచ్చె నమోఘబలాతిరేకతన్. 20
- తే. ఇటుల జగ దేకవీరుని కెదురు నడిచి, చెంత ధైర్యంబుతో నిల్చి పంత మొప్పుఁ
బరుషవర్ణసమన్వితభాషణములఁ, బలికెఁ గ్రోర్యంబుతో వాడు పరమసాధ్వి. 20

— సహస్రకంఠుడు శ్రీరాముల నిందించుట —

- ఆ. రామ నీవు మున్ను రాజ్యంబు విడనాడి, మాసిరూపమునను మహినివెలయు
దండకావనంబు దరియంగఁజొచ్చి వి,రాధు సావరాధుఁ బ్రథితముగన్. 20
- క. దురమున శరముల ధరఁబడఁ, బరిమార్చి మనీశ్వరులకుఁ బరమశ్రీతిన్
గరమర్థి నొసఁగి దీనులఁ, గరుణ న్నాపాడి మరలఁగఁగినులఁబెలుచన్. 20
- ఆ. చంపి పాపకర్తచయసింధుసాహస, భావసంధు నాకబుధుఁ దునిమి
దురితభాషణులను ఖరదూషణులఁ బట్టి, నేలపాలుచేసి నెలఁతఁ బాసి. 21
- క. ధీరుని వాయుకుమారుని, గారవమున నాదరించి కంబుగ్రీవున్
ధీరుని సుగ్రీవుని గపి, వారమునకు రాజుఁజేసి వారనిశికున్. 21
- చ. పరగుణ శీలునిన్ సుగుణవర్ణనకాలిని వాలిని న్వెసన్
ధర నొకతోలఁ గూల్చి భుజదర్పితు లై నకపీద్రసంహతు
ల్లరమసురత్తిఁ గొల్వఁగను గ్రక్కున లంకకు నాంజనేయునిన్
సరగునఁబంపి భూమిసుత సచ్చుభ మారసి వేగ నీరధిన్. 212
- ఉ. చేరి సురారిపట్టణముఁ జేఱఁగ దారినిఁ జూపు మంచునా
వారిధి వేడి వారధిని బాగుగఁ గట్టి సురాఘశంకకున్
వారక లంక కేగి సురవైరుల శూరులఁ బాపకారులన్
ఘోరరణోర్విఁ గూల్చి రణోవిదభూషణు రావణు న్వెసన్. 213
- తే. సమరమునఁ ద్రుంచిభూతాత సకలలోక, మాత యగు నీతఁగొనివచ్చిమహితసాధ్య

యగిజనాసాధ్య యగునయోధ్యాపురంబుఁ జేరి రాజ్యంబుజేయుచుఁ జిత్రముగను.

మ. సరసద్వీపవికాసాగరములకై సర్వంసహభాగభి
కరదేశంబుల దాఁటి మర్కటలతోఁ గౌతూహలం బొప్ప నా
సరసంజేరంగ రాఁబనేమి చెపుమా త్నపాలసర్వోత్తమా
సురదిక్పాలరగెల్పినాడ ననిలో శోభిల్లు సత్కీర్తితోన్. 215

కా. నానాభోగనివాసమై విబుధగణ్యంబై మహారత్నసం
ఘానేతోన్నతహర్షకోటియుతమై యాశ్చర్య భూయిష్ఠమై
శ్రీనారీమణికాటపట్టగుచు సంశ్లిష్టసురానీకమై
నానాటన్వెలుగొందుచిత్రవతి నున్నాడెన్ జయోత్కర్ష చేన్. 216

క. దారుణకూరునిమాయా, కారుని సాహస్రపదన కాలుని ఘనుని
ధీరుని బాహుబలోన్నత, వీరుని ననుఁ జెలియలేవు పృథ్వీనాథా. 217

తే. రామ తడవింక సేయక రయముతోడ, నీబలంబులు వెనువెంట నేర్పుమిగుల
గొలిచి రాఁగను బోపొమ్ము లలితసుఖముఁ, బూర్ణముగ నిచ్చు సాకేతపురికి నిపుడె.

క. మును దశకంధరుఁడాదిగ, దశజుల దుర్బలులఁబట్టి తడయకయాయో
ధనమునఁ గూల్చినవాడవు, మనుజేశులు మానుతెల్ల మదియప్పొంగన్. 219

క. ఘనతరక క్రియశోబల, విమతశుణాలయుని నన్నుఁ బృథ్వీస్థలిలో
జనవర వారికి నీడని, మనమున నూహింప నగునె మఱిమఱిచూడన్. 220

తే. అధ్వరార్థంబు భవదీయమైన వాణి, నీయ నీమూదు వెలుఁగొందు వృక్షచరులఁ
బట్టిమ్రొంగెద ఖగపతి పౌరుషమున, నహిసమూహము మ్రింగిన ట్లధిప నేఁడు.

మ. నిను నీకమ్మల నైన లెక్కగొనకే నేర్పొప్పఁగాఁ బట్టి మే
దిని రంభాఘలభక్షణంబుపగిది స్థిపింపఁగాఁజేసెదన్
గనునాశక్తి సమస్తజీవచయము ల్గన్మంతనే దీనతం
గనుచున్నారు తొలంగిపోక నిలు నీ కౌర్యంబు నేఁజూచెదన్. 222

క. అని పల్కఁచుఁ బగచే నగు, ఘనభక్తి స్తుక్తిగల్గు గద కదనమునకై
జననాథుచేత నని తన, మనమునఁ దలపోసి చూచి మహితస్ఫూర్తిన్. 223

చ. ఆలుగనితెంపుతో నసురుఁ డారఘురాముని జూచి నవ్వయం
బలికెను రామ హైర్యపటు బాహుబలంబుల నాకు సంగర
స్థలమునఁ జూపు మెప్పటికిఁ జక్కఁగ నీబలపౌరుషాదులం
దెలిసినవారు కారు జగతింగలవారలు స్వల్పబుద్ధిచేన్. 224

క. అమరేంద్రాదినుశేకుల, గమిలో నొక్కఁడవు కావు కఠ్యముఁజేయకై
నమరసమర్థుని ధర మ, తృముఁ జూచినఁ దొడరఁ జూగు సంఘోషమునన్. 225

- క. నీమగటిమి నేనెఱుగుదు, భూమి స్తానాభిమానములు నీకెపుడు
 స్వేమాఱు చూచి కానను, గామితఫలసింధి కాంక్షగలుగదు మదిలోన్. 226
- సీ. కడిమి కూరుని నన్ను గనుగొనఁజాలవు గుణహీనుడవు సత్వగుణమునీకు
 నెందుఁజూచినఁగాన నందియమెందుకు ఘనముగ నేజాలి గలుగువాడ
 . తేమిచెప్పఁగ నేర వీవు భూపతికులచారరతుండవి చతురమతివె
 భర్తఁబుఁ బోఁద్రోచి తరుమూలమున దాఁగి వాలి నొక్కమ్మన వసుధఁ గూల్చి
- ఆ. నట్టితవలికాడ వనఘమానన మాన, సాటవులను దూరమనిఁ జెలంగ
 నేల నీటుగుల్కునిచోటనుండి నా, తోడఁ బోరలేవు తొలఁగిపొమ్ము. 227
- క. వేదాద్రిగుహలలోపల, నేదిగులును లేకయుండ నేగుము నాతో
 శ్రీదయిత పోరఁ జాలవు, మేదిని నాకీడుగావు మేటిమగడవే. 228
- చ. ననకనందన ప్రముఖసన్తునియోగనిశాంతమండలి
 న్నన మలరార నుండఁగను మంజులబుద్ధినిఁ బొమ్ము శీఘ్రమే
 విశుతజయాభిరాము ననుపేంద్రపుఁగోలల నేలఁగూల్పఁగాఁ
 జనునె సురాసుర ప్రముఖసాహసపంతులు తోడువచ్చినన్. 229
- తే. కావిగుడ్డలు వైగప్పి కాననములఁ, జేరి ఫలకాకములఁ దిని జీవనంబుఁ
 జేయువారలకడ కీవుచేరి యుండు, మనిఁ బ్రవర్తించుకత్తి నీ కనఘ లేదు. 230
- క. ఒక్కండవై భువిఁ దిరుగన్, దిక్కయ్యెం గీశగణము దేశములేకే
 దిక్కులఁదిరుగనయోధ్యయు, దిక్కయ్యెను నీచరిత్ర తెలియదె నాకున్. 231
- ఆ. తోడులేక లిరుగ ద్యుమణిపుత్రుఁడు కూడె, గాధిసుతుఁ డొకండు కలిగె గురుఁడు
 విఱ్ఱివీగి నేడువిభుమాడ్కి నాకడ, నిలిచినావు బోడు నీవు కావు. 232
- ఉ. మీనతహవిలాసమున మేలుగ సాగరమందుఁ గ్రుంకినన్
 దీనతఁ గూర్చి రూపమున దృశ్యముగాకయె దాఁగియుండినన్
 మాకుగ ఘృష్టిరూపమున మాయలఁ బన్నినఁ జిత్రరూపకన్
 దానవనాథుఁ జంపినను ధైర్యముశౌర్యముఁ దిక్కటిల్లఁగన్. 233
- తే. గుఱ్ఱరూపమునను బలిఁ గువలయమునఁ, ద్రొక్కి బలిమిని నృపతులఁ ద్రుళ్లఁగొట్టఁ
 గాఁగుతారిశ్వ మొందినఁగాని నిన్ను, వెదకి వట్టెదఁ బోనీక విదితముగను. 234
- క. మాయావి ననుచు మదిలో, నీయెడఁ దలపోయవలదు పృథ్వీరమణా
 పాయక నీవైజిత్రము, నేయెడలం బోదు పట్టివిడుతునె నిన్నున్. 235
- క. అరు దరు దని నీతమ్ములు, గురుబలులగు కీశవరులు కోయనియార్వక
 ధర. శరవైశ్వానరుచే, సురలగ్నింపంగ నిన్ను స్రుక్కింతు వెనన్. 236
- ఆ. అనిసహస్రవదనుఁ డాడిన ధీరుండు, రమ్యచరితుఁ డైనరామవిభుఁడు
 విని మనంబులోన విస యంపడి నవిర, పలికె వానిఁజూచి బలిమిమెఱసి. 237

- క. దనుజేశ్వర వ్యర్థంబుగ, నిను నీవే పొగడుకొనుట నేర్పరికనమా
ఘనమా విక్రమశక్తుల, ననిఁ జూపుము మేటిమగఁడనై యున్నయెడన్. 238
- క. మామకయజ్ఞ తురంగము, నోమూఢప్రజ్ఞ యిచ్చి యుర్విస్థలిలో
భూమానందవి శేష, స్తోమంబుల నొందుమెపుడు సురుచిరలీలన్. 239
- ఉ. కాదనినీవు కల్కుఁగను గార్తుకనిగ్ధితాస్త్ర సంహతిన్
మేదిని సీతల ల్లనిమి మొడుగ నెత్తురువోఁగు చుండఁగా
సాదరమొప్పు భూతనివహాయతతుష్టినిఁజేసి జ్ఞానసం
పేదులునైన మానులకు వేడ్కనొసంగెద దానవాధమా. 240
- క. ఈపుడమి దుష్టకర్తుల, నేప్రాద్దును మోయలేక పృథుశోకమునన్
దాపంబు నొందుచుండును, గాపాడెన వారిఁ గూర్చి కరుణామతిన్. 241
- సహస్రకంఠ శ్రీరాముల ద్వంద్వయుద్ధము —
- చ. అనుటయు నాతఁ డారఘుకులాధిపు మాటల కాగ్రహించుచున్
ఘనతరకాండకాండములఁ గ్రమ్మన రామునిమీఁద నేమఁగాఁ
గని నిశితాస్త్రజాలములు గార్తుకమా దరివోసి వ్రేసి త
ద్దనుజునిశోల నివ్విరిచి ధారణిద్రోచినఁ జూచి యల్కతోన్. 242
- ఆ. శక్తి భిదిపాలచటులతోమర వర ముసల ముద్గరాదిముఖ్య బాణ
వార మ్రొంద్రపాశుపతవారుణాస్త్రముల్, వైచి వాఁడు రామభద్రుమీఁద. 243
- క. వాఁడేసినసారసములఁ, బోడిమిచెడి పింఁజియగుచుఁ బుడమిన్ రాలన్
వాడిశరంబుల నేసెను, వేడుకతో రామభిభుండు విస్తృతబలిమిన్. 244
- క. వెండియు సహస్రవదనుని, గండలుకడికండలగుచుఁ గడువడిఁ బడఁగన్
దండిగ నెముకలు రాలన్, మండితకాండములఁ గ్రుచ్చి మహితోద్ధతితోన్. 245
- క. సౌరాస్త్ర మర్థచంద్రము, సారసకాచేరదివ్యసాయకవికతుల్
ధీరుండై రఘురాముఁడు, ఘోరాసురుఁ డవనిఁ గూలుకొఱిగై పఱిపెన్. 246
- ఉ. రామనృపాలశేఖరుని ప్రాకటఘోరఘనప్ర కాండమున్
భీమకరాస్త్రజాలములఁ బెట్టుఁగఁ జిందరవంశరై పడన్
గా మహిఁజేసి మండిపడి కన్నుల నిప్పులు కుప్పలై మహా
ద్దామముగాను రాలగను దంష్ట్రల గీటుచు దైత్యుఁ డుగ్రతన్. 247
- లే. పెక్కునారాచములనేసి పీచుడఁచి, విలుగుణధ్వని గావించివేడ్కమించి
యట్టహాసమొనర్చిన నఖిలభూత, తతులు భీతిల్లె జగములు తల్లడిల్లె. 248
- క. ఈరీతి దశశతావధుఁ, డారాముఁడు సమరభూమి నన్యోన్యజయో
దారసుఖంబును గోరుచు, ధీరులునై యుండిరంత దిక్కులువెలుగన్. 249

- క. ఇరువురిమేనులు మూఁపులు, చరణంబులు తోడలు జానుజంఘలు శిరముల్.
శరనిర్భిన్నము లగుచును, విరిసినకింశుకములట్లు వెలిగెను జూడన్. 250
- చ. కినిసి కడంగి రాఘవుఁడు కేలునఁ గార్తుకమూని ధీరతక్
ఘనశరమేయఁగా నదియు గాఢతమంబు జనింపఁజేయుచున్
మనరవ మొప్ప భీషణముగా వడిరాఁగను జూచి యోలి నా
దనుజుఁడు కోపతాపములుదందడిచేయఁగ నుగ్రమూర్తియై. 251
- లే. గంధవహశస్త్రమున దానిగాఢతమముఁ, బాపి తద్భంగ మొనరించి పన్నాస్త్ర
మొకటి వింటను సంధించి యురవడించి, మించినజవంబుతో నేసి మిహిరకులుని.
- క. ఆకోల వెక్కురూపుల, భీకరసర్పంబు లగుచుఁ బృథుగతి రాఁగా
వే కని రాముఁడు నవ్వుచు, బ్రాకటకోదండ మెత్తి పటరభసమునన్. 253
- క. గనుడాస్త్రంబును గైకొని, సరగున సంధించి వాని జక్కఁడుటకై
పరిగించె నంత నాశర, మరిభీకరనినదయంతము నైకడుఁబెలుచన్. 254
- లే. బహుళగరుడాకృతులు దాల్చి పక్షసంఘ, వాతనిర్ధూతపర్వతవ్రాత మగుచు
నిగిడి కడలను బుడమిని నింగి నిండి, నడుచునే త్రుంచెఁ దప్తక్తనాగశరము. 255
- ఉ. వెండియు రాముఁ డాదళజవీరునిపై జ్వలనాస్త్ర మేయ నా
ఖండలకాంతితో నదియు గాఢతరాన్నికణంబు లొల్క భూ
మండలి నెల్ల నిండుకొని మండుచు రాఁగని చూచి వాఁడు వే
దండకరాధ ఘోర భుజదండ సముజ్జ్వలకార్తుకంబునన్. 256
- క. వరుణాస్త్రము సంధించియు, బిఱబిఱ నేయంగ ఓపులభీషణకరపు
మృరద సమావృత పుష్కర, పరసంపాతంబు గలువర్షముతోడన్. 257
- మ. అనలాస్త్రంబును ముంచి పోక యది యుద్యత్కీలలం బైకి రాఁ
గని రాముం డనిలాస్త్ర మేసి వడి నక్కండంబు మున్ముంబుగా
దనుజుం డయ్యెడ దంతిశస్త్రమువడిన్ దర్పించి యేసె న్నహః
ఘనుడౌరామునిమీఁద నుద్దవడితోఁ గ్రౌర్యంబు మిన్నందగన్. 258
- క. ఆసరమున దంతావళ, భాసురతతి గళితబహుళబంధర దానో
ద్యాసితజంబాలితభూ, వాసికయై కదియ రాఁగఁ బార్థివుఁ డలుకన్. 259
- క. పటుపటఁబండ్లను గీటుచు, నిటలస్థలమందుఁ జేమట నిగుడుచునుండన్
బటుకార్తుకగుణనాదము, దటుకునఁ గావించి రోషదర్పితమలియై. 260
- క. హరిశరము శరాసనమున, కరమరుదుగఁ గూర్చి వరపె ఘను లెన్నఁగఁ ద
ద్గురుశరమున హరిసమతః, శరములు వెక్కుగుచు దిశలుబెగ్గడిలంగన్. 261
- క. దారుణనటాఘములచే, దారితసర్వాభీనిపులతలియై పెలుచన్

భూరినిజరావచలితో, దారహర్షిర్వరద మగుచు దర్పించివడిన్.

262

అ. కులిశనిభము లైనగోళ్లచే దత్కుంభి, కుంభములను జేల్చి ఘోరముగను

గుంభినిం బడంగఁ గూర్చె దన్నాగాళి, గోఁతు లెల్లఁ జూచి కుతుక మొంద. 263

కా. ఈరీతిఁ రఘురామదానవవిభు వీక్షింపఁగాఁ జేచ్చి దు

ష్టరోదగ్ర బలాతిరేకములతోఁ బల్కాఱు సన్నధులై

ధీరు లైచ్చుగ నట్టహాసరవము ల్లిచ్చుండలి న్నిండఁగా

సారెం జేయుచుఁ బోరొసర్పిరి వడిక జుచద్యహాపేతులై.

264

తే. ఒండొరులు కొంతవడి దాఁక నుత్కటముగఁ దిరిగిరిగి భ్రమించుచుఁదివిఁపెనఁగి

వలయుముగఁ బోయి క్రమ్మఱి బహుళగతి విశారదులు నై రయంబునకొర్య మొప్పు.

క. సంగరమున నొండొరులెల, మంగళకరజయముఁ గోరి మాతృర్యముతో

సింగములమాడ్కి వెలిగిరి, చెంగటఁ గలవారు చూచి చిత్రంపడఁగన్.

266

క. పోరెడివారలు కూరులు, వీరులు నగువారి గోత్రవిభుసన్నిభులై

దారుణసంగరమందున, వైరుల గుండియలు చెరిర వజలిరి కిరుకన్.

267

తే. వారిబలవిక్రమంబులు వారిహస్త, లాఘవము ఘోరకరకస్త్రలాఘవంబు

సాంపరాయికవైచిత్ర్యపరణి జగతి, వారియం చెన్నవచ్చునే వాసిమిగుల.

268

క. క్రమ్మఱి దృఢమష్టిప్రహా, రమ్ములచే మల్లులట్ల రంభాగమునన్

హుమ్మని పోరిరి పదహా, స్తన్నులు పెనఁగొనఁగఁ బట్టి ధైర్యహున్.

269

క. భండననిజకరవర కో, దండవినిర్దుక్షస్త్రతతిభుగాన్

బ్బండలమండిత రిపుజన, మండల వారిభురీతి మహి వెల్లిరొగిన్.

270

ఉ. నాగులు సిద్ధసాధ్యులును నాకపురేసుఁడు యక్షగుహ్యపు **తెలుగు విశ్వవిద్య**

న్నాగవరేణ్యులు స్తుతులు నాకతలంబున నూడి సొంపుతో

బాగుగ రామదానవులబాహుబలంబును విగ్రహంబునన్

సాగరిన్నిభావమును స్వాంతముపొంగఁగఁ జూచి రాయెడిన్.

గ్రంథాలయం

మహాదు సంఖ్య...

437

క. తారానాథుఁడు నీలుఁడు, తారాసున వాహునాతి తారాది మహా

కూర వహీరుహచరులును, ఘోరాకృతి నొప్పుననుజకుంజరుఁ డెలమిన్.

272

తే. వారిసమరంబు పొడఁగాంచి బహుళభీతి, చేత గడగడపడఁచుచు. జిత్రములను

దిగులుపుట్టంగ నిశ్చేష్టఁ దివిరి కలహ, భూమికుంఠిరి చిత్రమృదోత్తు లట్ల.

273

ఉ. కుమ్మరిసాక చందమునఁ గుంభిని సంచలనంబు నొందె వే

గమ్మున దిగ్గజావళిఁ గంధరసాధులు క్రుంగె నాదికూ

ర్తమ్ము భయంబుచెందె ఫణిరాజు శిరంబులు వాల్చె ఋక్షసం

భుమ్ములు రాలె లోకముల గాఢభయంబు జనించె నాయగిన్.

274

క. శ్రీరామచంద్రుఁ డాయుడ, సారేకుఁ జిక్తంబులొన నమగౌచితమా
దాని జేరించి మహా, శూరులు తన్నెచ్చుచుండ సురుచిరిలన్.

తే. బ్రాహ్మ మస్తంబ విజ్ఞునఁ బరగఁ గూర్చె, దానినెఱిగి సురారాతిదర్శముడిగి
జడిసి మాయాబలుండునై నమరభూమి, వదిలి కనఁబడకుండఁగఁ బాటిపోయె. 2

క. అది గని సర్వసుపర్వలు, విశితంబుగ నభిలజనులు వీరాసురులున్
మదిలో విస్తయమొందిరి, కవనంబును విడిచి వాఁడు కనఁబడ కుంటన్. 2

ఉ. దానినఁ జూచి రాఘవుఁడు దర్శయితోననె నోరి ధైర్యమున్
భోగము బాహుశక్తిబలపూర్ణత నెందుఁజనె స్థరాత్మ నీ
వేగలెఱిగి నా నిపుడు వీరుడఁ శూరుఁడనంచు నాకడన్
బాగుగఁ బల్కువాక్యములు వ్యర్థములయ్యెఁగదా జగంబులన్. 2

తే. ఓడ ననిలొన నెన్నఁ జేనొరుల కనుచు, నాటివీరుంబులును విడనాడ నగునె
మున్ను నృపతుల ధనచయమునుగ్రహించి, తెచ్చుటయుఁగాననంబునఁదిరిగిమాయ.

క. నేసి నిశాసమయంబున, గాసిలి నిద్రించుభరతుఁడఁజేరి వెనక్
దోసం బనకయె హయమున, మోసముచేఁ గొనుచుఁ బురికిఁ బోవుటమాడన్. 2

తే. వీరకృష్ణంబులే యిని యెంచి చూడఁ, బురుషకార్యంబులెట్లవునుబొలుపుమిగుల
వడిఁ బురాకృతదోషంబువలన నిపుడు, చిక్కిరివి నాశరాసలుచేత నిచట. 2

ఉ. కాన నిశాటచాధ నినుఁ గయ్యములొపలఁ బోవ నిత్తునే
మానుగ బ్రహ్మరుద్రులను మాటికిమాటికి నీకుఁ దోడుగాఁ
బూని దయార్ద్రచిత్తములఁ బొందుగ వచ్చిన నింగి కేసినం
గాని సహస్రశీర్షములఁ గాశ్యపి గూర్చెద మగ్రశక్తిచేన్. 2

తే. నేడు నీరక్తమాసముల్ నిభిలభుఁత, తతులు భక్షించి ముదమునఁ దనిసి చూడఁ
గాను జేసెద బ్రోహివి కామలొలు, డవు సురారాతి వీవు నీయవనిలొన. 2

క. నిలునిలు నాముంగల నీ, బలముఁజల బిపుడు చూపి బాహుబలిమిన్
బలిమి ని్నుఁ బరిమార్చియు, నెలమిన్ సుశ్రుతుం గాతు నే నధికముగాన్. 2

క. ఆసన్నవృత్తుడగు నిను, నీచునఁగఱి నోత్త లాడవేలర క్రూరా
రోసము గలిగిన యెడలన్, భాసురముగ నిలిచి పోరు బవరములొనన్. 2

చ. అని పరుషోత్త లాడి శ్రవణాంతరసీమ గుణంబుఁజేర్చి వే
గొనిపరమేష్ఠిమార్గణముఁ గొంకక చాపముఁగూర్చి పెల్లునన్
దనుజానిమోద వేయఁగను దారుణకాలధనంజయాకృతిం
దనరగఁ దచ్చిలీముఖ ముదగ్రత మింటిని నంటి వాసిగన్. 28

క. భుగభుగయని పొగవుట్టగ, ధగధగయని శిఖలు వెలుగఁ దతశిఖకణముల్
ఎగసియఁ జటచిట రాలగ, నగణిశ మగు కాంతిని గుడనత్యుద్ధతితోన్. 287

— రాముఁడేసిన బ్రహ్మస్త్రముచే సహస్రకంఠుఁడు చచ్చుట —

క. చని నిర్జరరిపువత్తము, ఘుఘుగ నదిచొచ్చి పోవఁగ్రక్కున వాఁడున్
వినువీధియండి ధరఁ బడె, ఘనవాహనుపనినఁగూలు గ్రావము రీతిన్. 288

తే. పడి తదీయశరాహతిఁ బ్రాణములను, బాసి దిక్కులు వెలుగొంద భాసురముగ
సకలబాకేతుఁడౌ రామచంద్రుఁడనుఁ, జొచ్చె దేజోమయాత్తుడై శోభనాంగి.

క. ఆనాకేశరిపుప్రపాతహతమై యత్యుగ్రశబ్దంబుతో
నానావర్షకకాఖసంచయము చూర్జితై విచిత్రంబుగా
నానారీతులఁ గూలె భూతలమున న్నాగార్ధిఁబాసె న్వడిక
దీనత్వంబును బాసి లోకవికతుల్ తెల్పొందె సంతృప్తిమై. 290

క. శూరుఁడు సంగరధీరుఁడు, వీరుఁడు నౌదనుజవిఘ్నఁడు విప్రులందూలన్
ఘోరారావము గలిగెను, సారెకు విస్తృతులు నైరి సర్వజనంబున్. 291

తే. అపుడు గంధర్వకిన్నరాద్యఖిలశేవ, వికతి రఘురామరణకర్త వేడ్కఁగూచి
పాడి యాడి సుమాసారవృష్టి గురిసి, రతులసంతోష మొదవ నాయధిపుమీఁద.

సీ. ఆయెడఁగదన మొప్పారెను విఱిగిన కరములు శరములు గళితశక్తి
కరవాలశక్తి ముద్గరభిందివాలము ల్పిరిలి. పరిఘలు పట్టనములు
కడికండలైన చక్రప్రాసవంతయు లోగియైన సురిములు శూలతతులు
తుదలేక పడియున్నతోమరరథములు కూలిన ఘోరక కుంజరములు

తే. సోలి మైచుటచిన రథచోదకులును, రాలిమెఱసెడితోడేరరత్నములును
విగతజీవులునై యున్న వీరదనుజ, వర్గములుకల్గి విస్తయావహము నగుచు. 293

తే. మఱియు నమృతాభిక్తనృక మాడ్కి వెలిగె, హాసమన్వితనిజశేహనురుచి గలిగి
చారువాసంతమాసంబు సరణి నొప్పె రక్తఘృపలాశాళిరమ్యమగుచు. 294

క. నిరవద్యదీప్తిచేతం, బరఁగెడి వేసంగివోలె బంధురమగుచున్
వరదివ్యాంబరమణివి, స్ఫురణంబును గల్గి తమిని చూడ్కుల కింపై. 295

క. వలచినతనపతిచెంగట, విలసితభావమున మెలఁగువెలఁదయుఁబోలెన్
సలలితరాగోదయముం గలిగి జనేక్షణములకును గమరియందై. 296

క. నిరతానందసమాహిత, వరదానసుఖిలు దివ్యవాసమువోలెన్
గరమొప్పు నధికమార్గణ, గురుకోటులు మిగులగల్గి కొమరొందుటచేన్. 297

తే. దివ్యమైనట్టి నేరేడుదీవివోలె, గడఁగి నవఖండరూపంబు గలిగి భూత
రాజవరదేహమునుఁ బోలెఁబ్రబలి వేడ్కఁ. గడల నాడెడి భూతాదిగణముగలిగి.

- క. చొరరానిదగుచుఁ దనరెడి, గురుకాననసీమవోలెఁ గొనకొనిమాడె
వరపుండరీకసముదయ, పరిస్పృతమై చెలంగి సర్వభాగము లందున్. 21
- లే. కమలమిత్రుని రుచినొప్పుగగనభాగ, తలముకై వడి కలిగె నుదారమహిమఁ
గ్రమము దప్పినతారకాప్రకరయుతము, గలిగివైకృతిఁదాల్చినకతన నెపుడు. 31
- క. ధనదునికరణమువోలెకొ, ఘనశంఖాక్షులును గల్గి కడువిస్తయమై
తనరెకొ దురమంతట నా, దనుజాధీశ్వరునిసతులు తమవిభుడనినొన్. 31

— సహస్రకంఠునిభార్యలు రణభూమికి వచ్చి ప్రలపించుట —

- మ. ధరణీనాయకుడైన రామవిభుచేతం గూలె నంచు న్వడికొ
సురవిద్యేషులు చెప్పఁగా విని మహాశోకంబు మై బొంగఁగా
దరుణీసుఖము వెంటనంటి నడువ న్దాపంబు డెదంబులకొ
గరిమంజెందఁగఁ గుందుచుం దుటుములై ఘర్జాంబువుల్లారఁగన్. 31
- చ. అడుగులకెంపుచాయలు రయంబున భూతలమందుఁ బర్వఁగాఁ
దడబడి మేఖలారుచిరదామములకొ సడలంగఁ గౌసులు
న్వడి నసియాడ మించులను పంచనచేనెడి దేహకాంతులకొ
ఉడుగక దిక్కుల నెల్లుఁగుచుండఁగ మందగతుల్ చెలంగఁగన్. 31
- ఆ. కమ్రకంఠహరగణములు తెలిరాల, నశ్రుజలము వరద లగుచుఁ గనులఁ
జారఁ బయ్యెదలును సారెకుఁ దొలగంగ, వేణివార మపుడు వీడిపోవ. 30
- క. వాడినవాతెఱిమోము. ల్వడెడి నుమమాలికలును వెలయుచు నుండకొ
బోడిమి రోదసి నిండఁగ, వీడనిరోదననినాదవిస్తృతి చెలంగన్. 30
- లే. వచ్చి రణభూమిలోపలఁ బడినమగనిఁ, గాంచి మిరిలేనిమహిభాభి కరడులందుఁ
దేరి నిజనాథుమైబడి తెప్పిలేక, హాయటంచని యెచ్చి రాయసురసతులు. 30
- క. వేమారిటుదుఃఖించుచు, నామగువలు పక్కిరంశ నవనీపలియా
రాముని మానవమాత్రుని, గా మది నూహించి నీవు కార్పణ్యమునన్. 30
- క. ప్రాణేశ్వర శ్రీరాముని, బాణాన్ని న్నిడుతమాడ్కిఁ బడి కాలి వెనకొ
బ్రాణములు పాసి మమ్మి, ఖోణీస్థనిద్రోచి యెచటఁ జొచ్చితొ చెపుమా. 30
- క. శ్రీకరభుజబలదర్శిత, పాకారిప్రముఖజేవపరిసన్నత ను
వ్వికచరిత్ర గుణాకర, ప్రాణసత్కీర్తిధాను కరస్పృహమా. 30
- కా. హానాథా మముఁబాసి పోవనగునే యన్యాయముంగానె యీ
దీనత్వంబున నుండఁ జాల మిచట న్నిక్కెవ్వరుకొ లేరుగా
నానాభోగవితాన సౌఖ్యరతుల న్నర్హింతులం జీరుచు
న్నానారీతుల నేలువా రెవరు విన్నాణంబుగాఁ బ్రితితోన్. 31

- తే. దేవతాశ్లేష్ఠః దాదిగ దేవకతుల, సెన్నరాని తపంబున నెలమిబొందఁ
జేసి మృతిలేక యుండ నీక్షిలని దివ్య, వరము లొందినవాడ వవార్యలేష. 311
- క. నినుజూచిన లోకస్థులు, ఘనభయవిత్రస్తులగుచుఁ గాంతారములకొ
మునుకొని వాఁగుదు రయయో, వినవంతలు పుట్టినేడు విశ్వములోనన్. 312
- కా. రామాశ్వంబును దెచ్చినందునఁ గదా రక్షోధిపా నీకు నీ
భూమిం జావొనఁగూడె లేనియెడలం బూర్ణంబుగా నిశ్శమున్
భూమానందరసాద్ధిలో మునుగుచుం బుత్రాదులం గూడి బల్
ప్రేమన్ సౌఖ్యము నొందుచుండువుగదా పేరిందగాఁ బెంపునన్. 313
- క. వినవైతిని మామాటలు, గనవైతిని కార్యసరణి గర్వమునోడక
జువైతిని శ్రీరాముని, ఘనసన్నిధి శరణుచొచ్చి కావు మటంచున్. 314
- సీ. తొల్లి సురాధీశు దురమున నోడించి పావకు మర్దించి పట్టినుమునిఁ
గాటించి నైయుతి గాసిల్లగాఁజేసి పరుణునినోడించి వాయుదేవు
నమరంబులో గెల్చి సాంబమిత్రునిగొట్టి పరఁగసికాచునిఁ బాఱుదోలి
నీలావు లావుగా నిఖిలలోకంబుల నెగడినవాడవు నేర్పుతోడ
- తే. నట్టి నీకట్టి కష్టంబు పుట్టె నేడు, దైవకృతమును నెవ్వరు దాటగలరు
కుడువకయెపోవునే తొల్లి గూర్చిఁ జేసి, నట్టి ప్రార్థకర్త మీ యవనిలోన. 315
- మ. హరితో వైరముఁబూని మున్నెవరు సౌఖ్యం బొందిరే చూడ నా
హరి రామాకృతిఁ దాల్చి దప్తజనసంహారింబుఁ గావించ నీ
ధరలోఁ బుట్టినవాడు నీమనమునన్ దర్శింప లేవైతివో
పురుషగ్రామణి కన్నులెత్తి కరుణం బూర్ణంబుగాఁ జూడవే. 316
- క. శోకింప వలదటం చని, మాకుం బోధింప వేల మాన్యచరిత్రా
శోకాల్లి మునిఁగినారము, చేకొని రక్షించువారు క్షీలి లేరుకదే. 317
- క. ఎన్నఁడు నీనగుమొగముం, గన్నులకుఁబ్బందుగాఁగఁ గనుగొందుమొ నీ
కన్న మతెవ్వరు గలి మా, కున్నారా జగతిమీఁద నూహింపంగన్. 318
- క. ఎక్కడి కేగుదు మిఁక మే, మెక్కడ నివసించు మెవరు హితమగుతెఱపున్
జక్కఁగఁ జూపుదురీయెడ, దిక్కెవ్వరు మాకు నేడు దిలిగుక చెపుమా. 319
- కా. ఆరామక్షితిపాలునాజ్ఞఁ గొని నిత్యప్రాభవోపేతుడై
సారాచారుఁడు వాయు సూనుఁడు మహాగర్భర్తనవచ్చి నీ
కారామాధిపుకార్యబాహుబలసత్వాని ప్రచారంబులకొ
సారెంజెప్పి మఖాశ్వ మిమ్మతసికొ సౌఖ్యంబు చేకూరెడిన్. 320
- క. పలుదుర రామునితోఁ బగ, పలురుహగర్భాండ మతని చంచల్కుక్షిన్

నలినతముగ వర్తించును, దెలియుము నరుఁ డతఁడు కాఁడు దేవుఁడు కనుమా. 321

క. అని నీకు హితము గఱపిన, వినకవ్యాయఁ జూని బట్టి వేగమె చంప
గను యత్నించినఁగని యా, ఘుఁడదరక నిన్నుఁదన్ని కడక స్థనియెన్. 322

ఉ. అకపినాథః మాటలను హర్షమునో విని యున్న నీకు
ప్రాకటమైనకష్టమును బ్రాప్తముగాదుకదా సురాఁరి మే
మికథ గుఁరెఱిగి జగదీశ్వరుతోఁ బగ వల్లటంచుఁ బ
ల్వీకనుజెప్పిన న్విసక వేండ్లపుఁజూపులఁ జూచిపెట్టఁగన్. 323

క. చీహమ్మనిగదింపుచుఁ, గోపంబునఁ దిట్టితపుడు గొనఁగొని కర్తం
చీపట్ల ననుభవించితి, వాఁడవాటిల్లె మాకు నకటా యిచటన్. 324

అ. మృత్యువునకు నీవు మృత్యునై యుండియి, మృత్యుచేతఁ జిక్కి మృతినిఁ జెందు
టరయ మాకుఁజిత్ర మయ్యె నం చని నాథుఁ, గొంతమేఱుఁ దలఁచి కూలియున్న.

క. పరితలలు తొడల నిడిగొని, తత్తనేత్రజలంబుచేతఁ దడపుచు మరల్
గుతలంబునఁ బొరలింపుచు, నతిఘోరముగాఁగ నేడ్చి రాలా జేవీ. 326

— { విభీషణుఁడు సహస్రకంఠభార్యలఁ నూరడించి
హితంబున దేసించుట } —

క. దానవకాంతల దుఃఖము, దానవనాథుండు మాన్ప ధరణీభునా
జ్ఞానమతుండై చని యా, మానినలం జూచి పల్కె మంజులఫణిపిన్. 327

క. భవదీయనాథవనధిని, భవనారుండై నట్టి రామభద్రుని శరసం
భవపావకుఁ డీవేళను, భువనంబుల లక చేసెఁ బురుణింపంగన్. 328

క. రామామోఘహ్రదిని, భీమాచరిపర్వతంబు భేషించె వెనక్
గామినులారా పగచిన, నేమిఫలప్రాప్తికలుగు నెక మికరయన్. 329

ఉ. పుట్టినవారు గిట్టకయె భూమిని నుందురె సార్వకాలమున్
బుట్టినకాయలన్నియును బుట్టినతీరునఁ జెట్టచుండునే
పుట్టఁచుఁ గిట్టఁచున్ పకలభూతచయం బిటులేగుచుండు నీ
గుట్టను మీ రెఱింగి కడుఁ గ్రూరమనోహృథఁబాయు టాపుగన్. 330

క. మానినులారా శ్రద్ధగ, మానుగనేఁ గఱపునీతిమార్గము వినుడి
మానును మానసదీక్షిమా, గానఁగన్ శర్మపదము గావున భక్తిన్. 331

లే. బ్రహ్మవలనను గల్గెనవ్యక్తమొకటి, దానివలన మహత్తను తత్త్వ మయ్యె
నమృతాతత్త్వజగతిమైయలఁచె జాప్తు, లగ నహంకార మనునదిదైవగలిని. 332

లే. పంచకర్తాత్రయంక సంభవము నొందెఁ, బంచభూతాళి వానిచేఁ బరిధవిల్లె
నలరంబున నుత్పన్నమయ్యెఁ బవనుఁ, దతనినుండియె యనలుఁ భాధుగ్నిచలన. 333

- క. అప్పులు కలిగి దానం, దప్పక భువి జనితమయ్యెఁ దద్ధరవలన్
ఒప్పుగ నోషధితతి పెం, పొప్పుగ జన్పించె నంత సుత్కట మగుచున్. 334
- తే. సర్వసస్యంబు లొగిఁబుట్టెఁ జారుకాంతి, చేతఁదశ్చస్యములకుండి చిత్తమైన
ధాన్యసందోహములు కల్గె ధరణిమీఁద, సకలజీవిగణవ్రాతశర్మమునకు. 335
- ఉ. అన్నము పుట్టె వీర్యభవ మంతట దాన జనించె నీతిమై
సన్నులు పూరుషు ల్గలిసి యంగజుకేళిఁ బెనంగ నయ్యెడన్
గ్రన్నన శుక్లరక్తములు గర్భములొపలఁ జేరి పిండమై
పన్నుగ వృద్ధిఁజెంది కడు భాసిలి జీవముగల్గి పిమ్మటన్. 336
- క. తడబడి నవమాసంబులు, గడిచిన గర్భముననుండి కరువలిచేతం
గడువడిఁ ద్రోయంబడి తాఁ, బుడమిన్ జన్పించు దేహి మునుకర్మముచేన్. 337
- తే. పిన్నతనమునఁ బ్రాణులు ప్రీతిపాడి, తరులై కామభోగేచ్ఛఁ దనివి నెంది
వృద్ధులై కష్టములఁ జిక్కి చెలయుచుండు. గాని మీఁదటిగతి వారు గానలేరు.
- క. వనరుహనేత్రుని మాయం, గనఁజాలక వెఱ్ఱులగుచు గర్వముతోడన్
ఘుఱును దూఱుచు దుష్కృత, మానకుం బొల్పుడును రెల్ల మూఢులు పేర్చిన్.
- తే. ఈషణత్రయసంసర్గ మెపుడు మాని, ఘోరములగు పడూర్పులఁ గూడి చెడక
ద్వంద్వములపొందు నందక డెంచుందు, నిందిరేళుని నేనింప నెనెగు సుఖము.
- క. సరసిరుహపత్రేక్షణు, చరితామృత పాకులగుచు జరియించెడిన
త్పరుషులకు దప్ప నన్యుల, దురితాంబుధిఁ ద్రోయుచుండు దుష్టేంద్రియముల్. 341
- తే. అనిలమానసములకు నహర్నిశంబు, లందు నేస్తంబు మెపొందుఁ బొందుగాను
జిత్రమేమకఁబోయినఁ జెలఁగి పవరు, డామనంబును నిత్యంబు నంటి తిరుగు. 342
- క. సకలేంద్రియతతి దానిం, బ్రకటితముగఁ గూడి చురుచు బరమప్రీతిన్
వికలాత్మఁజేయు నెంతటి, సుకవీశ్వరునైన నదియుఁ జోద్యముగాఁగన్. 343
- క. యోగాభ్యాసమువలనన్, బాగుగమానసముఁబట్టి బంధించినచో
రాగద్వేషయుతాఖిల, భోగేంద్రియరాశి వశమపొందుం జూడీ. 344
- మ. కలలోఁగన్న పదార్థ మశ్వరముగాఁ గన్నట్లునెబ్బంగి నీ
యిల నాచందము నొందుచుండు గరిమ న్నైవంఁ దేహేంద్రియా
దులమై నీతి నటింపకే సతతముం దుష్టిం బ్రవర్తింపుచున్
వలనొప్పారఁగ దుఃఖరాశి గడువన్ వాంఛిప మేలేర్పడున్. 345
- చ. పరఁగ ఋణానుబంధమున భర్తృసుతాదుల పొందుఁగల్గు ని
ర్భరముగ నెప్పు డాఋణము పాయునొ తోడనె తత్తనూజనుం
దరగృహసాధవర్గములు ధారుణి నాశము నొందుచుండు ని
వరానిని మీఁతఁగి పరస్పరతి కేగిడివారంధఁ గోరుడి. 346

- క. ఈరాముడు మానవుడే, నా రాక్షసరాజచక్ర నాశముకొఱకై
ధారుణి బుట్టెను నిర్జర, వారప్రార్థితుడు నగుచు పరమం డెలమిన్. 347
- క. ఆనయము సజ్జనపోషణ, మును జేయఁగ దుష్టజనులఁ బుడమిం గూల్పుం
గను మదిఁగోరుచు జనకుని, పసుపున దారామజన్మ పరివృతుఁ డగుచున్. 348
- చ. చని ఖరదూపణాదిసురశాస్త్ర వసంఘముఁ జంపి పిమ్మట
వనితకు బాసి దుఃఖమున భాషజుఁడేరి తదగ్రజన్మసిక్
ఘనముగ నొక్కబాణమునఁ గాశ్యపిఁ గూల్చి రయంబుమీఱి నా
వనినిధిఁగట్టి ధైర్యమున వానరకొటులఁగూడి పెంపునన్. 349
- ఉ. వారక రావణాదుల నవార్యబలాధ్యుల కౌర్యధున్యులం
బోర వధించి మాచులను బుద్ధుల రంజిలఁజేసి కగ భూ
భారము వాపి రాజ్యమును భాసురకీర్తిఁ జేలఁగ నేలుచున్
సారెకు సర్వమానవుల సంతసమొందఁగఁ జేయు గూర్చిమై. 350
- తే. అట్టి దేవాదిదేవుని విమలకు శుని దురిశిమారని సంతసాతుప్తమతిని
రామచంద్రుని రాక్షసప్రకరహరుని, సార్వకాలాబు మదిలోన సరసభక్తి. 351
- క. తలపోయుచు దుఃఖము మీ, తలపులలో విడిచి సద్దత్తతికిం బ్రీతి
వలనొప్పుఁబోవు టొప్పును, సలలితచుగ మీమగండు సద్గతిఁజేసెన్. 352
- తే. అని విభీషణుఁ డాదనుజాధినాథు, సతుల నూరార్చి వేగమె సద్దములకు
ననిసి తత్పుత్రుఁ బుష్కరాక్షాభ్యుఘనుని, బాహుబలధుర్యుఁడైకొని భాసురయగ.
- ఉ. వచ్చి రఘుప్రవీరువరపాదసరోజయఁగంబువైన నా
సచ్చరితాత్మ వైచి యల సారసనేత్రుని రామచంద్రునిక్
నిచ్చలు భక్తితోఁగనుచు నేర్పునఁ బల్కెను మంజుషాక్షులక్
మచ్చితోడ రామ జనమాన్యచరిత్ర పవిత్ర శ్రీకరా. 354
- క. కరుణాసాగర శుభకర, నిరుపమకణదామ రామ నిర్మలభామా
గురుబలసహస్రకంఠర, వరపుత్రుఁడు వీడు వినయపరుఁ డురుభీతిన్. 355
- తే. నీశరణు చొచ్చెఁ గావునఁ నేడువీనిఁ, గావుమీ చిత్రవతికిని గరుణ రాజు
గాఁగఁ జేయు మటంచని కర్పరేశుఁ, డగువిభీషణుఁ డాడినపుడు వినుచు. 356
- సీ. పరపురాజయఁడును బాహుబలుండునా రామచంద్రుఁడు దయారసముచేత
దనపాదములమీఁదఁ దరలనభీతిచే బడియొన్నదశశతవదనపుత్రుఁ
బుష్కరాక్షునిజూచి పూర్ణకృపాదృష్టి చేత నిట్లనియెను జేలపు మిగుల
దనుజేశవరపుత్ర తతదివ్యగుణపాత్ర నెక్కతోఁబాదము ల్విడిచి లెమ్ము
- తే. భద్రమగుఁగాక నీకు నీవసుధమీద, సకలభోగంబులకు మహాస్పదమునైన
చిత్రవతిలోన నెప్పుడు చెన్నుమీఱు, గావురముచేయుచుండుముకాంఠిఁగ్రుల్కు. 357

క. జనకునిని సంస్కారం, జననా కావించి కీర్తనందుము కడలన్
ఒనరుం బుణ్యము సాధ్వస, మును లేదు నిజంబుగాను ముల్లోకములన్. 358

{ శ్రీరాముడు పుష్కరాత్మునికిఁ బట్టముగట్ట
భరతుని నియోగించుట. }

మ. అని శ్రీరాముడు పల్కినంశసముతో నావేళ నుత్సాహియై
తనచేత న్నివసించియున్న భరతున్ ధర్మాత్మునిన్ ధన్యునిన్
గనిపల్కెన భరతేశ వీనిగొనుచున్ గళ్యాణభూయిష్ఠమై
ఘనసౌఖ్యాకరమై విచిత్రశరమై కన్పట్టుచు న్నాంతితోన్. 359

లే. తివురుచుండిన చిత్రవతీపురంబుఁ గాన నేగి తదీయసంస్కారమెలమి
నితనిచేతను జేయించి హితవుగుల్కు, గాను నభిషిక్తుఁగావించి కరుణమించి. 360

క. ఎకిమినిఁ జేసి మంత్రి. ప్రకరము వెనువెంట రాఁగ భాసురలీలన్
బ్రకటితముగ నాచెతకు, నకళింకస్థితిని వీని ననఘా తెమ్మ. 361

ఉ. భానుకులాబ్ధి చంద్రుఁ డిటుపల్కిన నాభరతుండు వేడ్కతో
దానవనాథసూనుని వితర్పితమార్గణుఁ బుష్కరాఖ్యునిన్
మానుగఁగూడి సర్వసుఖమాన్యులై వరశోభనంబునై
గానఁగవచ్చు నవ్వరిని గ్రమ్మనఁ జొచ్చి నికాటకోటులన్. 362

క. గుమలై తముఁగని మెండుగ, నురుములు మ్రోజల్లి పొగడి చూచుచుచుండన్
విమలంబుగ నిజకాంతులు, క్రమముగఁగడలందు మిగుల రాణింపంగన్. 363

లే. రాజమార్గప్రవిష్టులై రహ్యరత్న, సానుశిఖరోపమంబులు జారుకాంతి
కారికాకీరకలవాంస సంభృతంబు, పరమకేకీచమూయుక్త భాసురంబు. 364

వీ. కనకమయానేక కలశసాయుక్తంబు ద్వారకవాటవితానరాణి
రాజితంబు విశేషరత్నసంఘుష్టంబు బహుళవాతాయన భాసురంబు
భామినీనుచక్ర భర్తసాలాన్నత స్వస్తికమాక్షిక ధ్వజనురాగి
సంఘభూయిష్ఠంబు సాలరసాలాని పాదపసందోహ బంధురంబు

లే. రాజమండలదీప్తంబు ప్రకటసౌధ, రాశిరత్నప్రభాజాలరంజితంబు
నైన దశశతపదనుని హరిహర్త్యమును బ్రపేశించె భరతుండు ముదముపొదల. 365

క. మగని న్ననములఁ దలఁచుచు, వగనొందుచు హా యటంచు వసుధంబడుచున్
దిగులొందుచున్న రక్కస, మగువలఁగని పల్కె నపుడు మమత దలిర్పన్. 366

ఉ. భామినులార మీమగఁడు భాసురసద్గతికేగ నీయెడన్
బేమలు మీరుదుఃఖమున ప్రేగుట మంచిదికాదు జీవు లీ
భూమిని నాయువుందోరఁగి పోయినవెంటనే చాపకుందురే
కామనముద్రకున్నులయి గాసిల నేటికి నిత్యమిక్రియన్. 367

- క. మీమనసుల నెల్లప్పుడు, రామామణులార చారురఘురామభుక్
 బ్రేమమునఁదలఁచునున్ధిర. కామితనుభవదము గల్గుఁ గడువడితోడన్. 368
- క. అని హితవచనంబులచే, తను దానవనాథసతుల తతతోకంబున్
 మునుముట్టఁ బాప వారలు, ఘనదుకిభిము మాని రంతఁ గరుణామలియై. 369
- తే. వేదవిహితాగ్నిసంస్కారవిధులఁ దొల్తఁ, దత్తనూజునిచేత నా దశశతాఖ్య
 దైత్యపతికిని జేయించి దశదిసోర్ధ్వ, కర్త నెఱవేర్చఁ జేయుచుఁ గౌతుకమున. 370
- క. రతనాలగ ద్వేమిఁదను, మలిమంతునిఁ బుష్కరాఖ్య మాన్యచరిత్రున్
 గృతకౌతుకమంగళఘను, నలిముదమున నునిచి తాను హర్షముతోడన్. 371
- క. బంగారుకలశములలోఁ, బొంగారెడి సర్వతీర్థ పుష్కరములచేఁ
 జెంగున నభిషేకంబున, శృంగారముచెలంగఁ జేసి జేజేలరన్. 372
- ఉ. ఆయెడ వేత్రహస్తలు మహత్తులు నాయకనాయతోత్తముల్
 సాయకకార్దుకప్రముఖసాధనబాహులు కార్యవాహులున్
 శ్రీయుతులైనధీయుతులు చిత్తము లుల్లసిలంగ సాయులై
 పాయక తత్కుమారునెడ బాళిచెలంగఁగనుండి రింపుతోన్. 373
- చ. పడపడి రాఘవానుజుడు భాసురచామరముఖ్యోభితున్
 నదమలగాత్ర మంత్రిహయసంయుతుఁ బుణ్యునిఁ బుష్కరాఖ్యుని
 న్నదమునఁగొంచు రాఘవనిమోలను జేరి శిరంబువంచి త
 త్నదకమలద్వయంబునకు భక్తిగ నంజలి జేసి సాశ్వతిన్. 374
- తే. పుష్కరాఖ్య సమర్పించె బొలుపుమిగుల, సంతసర్వదుపర్వులు యతులు ముచులు
 మర్కటులు దానవోత్తము ల్పనములందు, సంతసించుచునుండిరి సరసిజాతీ. 375
- క. ఈకరణి రామధీదుఁడు, ప్రాకటముగ దశశతాస్య బవరములోఁగ
 భీకరశస్త్రంబులఁ బర, లోకంబున కనిపె నెల్లలోకులుమెచ్చన్. 376
- క. తారేశాసురసోదర, వారసమాశ్లిష్టుఁ డగుచుఁ బార్థివుఁ డెలమిన్
 సారెకు జనములు పొగడ నుదారపరాక్రముఁడు వెలిఁగె దా రణమందున్. 377

— బ్రహ్మదేవుఁడు శ్రీరాముల నులించుట —

- మ. గిరిజా చెప్పెద శ్రద్ధతోడ విశుమా గీర్వాణసంయుక్తుడై
 సరసీజాననుఁ డేగుజెంచి నకలత్తైపాలచూడామణిన్
 ధరణీజాహృదయాబ్జపూవజుని సద్ధర్మాత్మునిన్ రామునిన్
 సరసీజేక్షణుఁ జూచి మ్రొక్కి పలికెన్ సద్భక్తి మెపారగన్. 378
- క. గామ మునీశ్వరదేవ, స్తోమామలహృదయధామ సుందరనామా
 నీమహిమఁ నెలియఁదరమా, భీమాసురసంఘభీమ పృథ్విబలరామా. 379
- తే. ఆగ్రజన్మలసందోహమందు సర్వ, భూతములయందు దిశలందుఁ బొలుపుమిగులఁ

బర్హతములందు సభిమందు వనములందు, నిండియుండువు చూడంగ నేర్పుతోడ.

ఉ. వేయి శిరంబులుం గనులువేయిపదంబులు వేయిచేతులున్
శ్రీయత నీవు దాల్చి సరసీజనపర్వతవృక్షనిన్నుగా
తోయధికాననాదియతదుగ్ధరథాల్చి ధరించి పేక్షతో
నేయెడనైన భాసిలుదు వీశ్వర మానిహృదబ్జభాస్కరా. 381

క. లోకంబులన్నిచెడి పెం, జీకటియై యుండువేళ జీవననిధిన్
శ్రీకరవలపత్రంబునఁ, బ్రాకటముగ నుండు వీవు బాలునిరీతిన్, 382

క. దేవా నీముఖమున భూ, దేవతలు కరంబులందు ధృతిమంతులు నా
భూవరులు తొడల వైశ్యులు, వావిజన్మించి రంఘీపవమున కూర్చున్. 383

క. మనమునఁ జూర్చుడు కన్నల, నినుండును బ్రాణములవలనఁబ్రృచ్ఛదశ్శుండు నా
భిని సురవర్జము శీర్షంబున నాకము గల్గె నీను బురుషశ్రేష్ఠా. 384

క. శ్రవసుల దిక్కులు గలిగెన్, అవనియుం బవజనిత మయ్యెనందంబుగ నం
భవమొందె హరియు నీముఖ, భువనజమునఁ బొలుపుమిగుల భువనాధీశా. 385

తే. నీహృదయమేను రఘురామ నిత్యధామ, వాణి నీజిహ్వా భవదీయ భాసురాంగ
రోమసందోహములయందు రుచిరకాంతి, పూర్ణతమ లగు దేవతల్ పుట్టిరెలమి. 386

క. పరమబ్రహ్మము నీవే, నిరుపాధికసర్వజగము నీలానుండున్
గరుణాసాగర శుభకర, పరమేశ్వర దురితదూర పరహితకారా. 387

ఉ. స్థావరజంగమంబులును జారుచతుర్దశ్శలోకముల్ మహా
పావనదేవపక్షిఁగువారమృగాన్నిపురోగమాద్రులన్
జీవనరాసులున్ సకలచిత్రపదార్థవిశేషధర్మముల్
భూవనసక్తమానులును బొందుగ నీహృదయంబులొపలన్. 388

చ. కలవు పరాత్పరా పరమగణ్య శరణ్య పరాత్త శ్రీకరా
జలరుహనాథ సర్వగత సర్వచరాచరసాక్షి చిన్మయా
లలితతపఃపరా సకలలక్షణ లక్షితనిర్వికల్పని
ర్సలభివరోగనాశబుధమాన్యచరిత్రప్రవిత్రరాఘవా. 389

సీ. సతతనిరాభాస సాకేతపురివాస కంధిగంభీర భీకరవిదార
నిశ్కంకనిర్దోష నిష్కామనిర్పాప నిఖిలసుఖప్రదసిపుణధీర
సకలాధ్యక్షుభకరసర్వేశసమభావ సత్యసంకల్పక సత్యవాక్య
జగదన్వయాకార జగదేశగురువీర జగదుదయాకార చారుహర

తే. ప్రకృతిహీన నిరంజనప్రబలదనుజ, భీమ రఘుకులసోమ విభీషణాను
రేంద్రరక్షణసీకంటెనెక్కుడైన, దేవుఁడెవ్వఁడు కలఁడర్విఁ దివిరూడ. 390

క. గురుతోధధీప నిర్మల, గురుమధురాలాప హేమగురుమణిచాపా

- నిరకవిశాళితపాపా, నిరసితబలకౌర్యభూపనిర్గతకోపా. 391
- క. కొందఱు నిను గుణిగాఁగను, గొందఱునిర్గుణునిగాఁగ గురుతరభక్తి
డెందములఁ దలఁపుదురు గో, వింద జగద్భారహరణ వివిధాభరణా. 392
- మ. వరదా నీచరణాబ్జము ల్తనమున న్వర్ణించి వారున్నలికే
ధరపై మృత్యుశిరంబుఁదన్ని పెలుచక దర్పించి సంసారదు
ర్భరపాథోసిధి దాఁటి పావనులునైరాణింపు నీలొకను
స్థిరసౌఖ్యంబును జెందుచుందురుకదా దీప్తినిజృంభించుచున్. 393
- ఆ. నిన్నుఁ బ్రతిదినంబు నియతితోఁగొల్వని, వారు పవనపూర్ణభస్మీచయము
తోలె సుతతంబు నుచ్చసనంబుల, విడుచుచుదున్త్రు కోర్కివిస్తాల్లి. 394
- మ. అనఘా యెప్పుడు నీస్వరూపములఁ బ్రత్యక్షంబుగా దృష్టులకే
గనఁగా శక్తులుగారు కాస్త్రములచేఁ గన్నట్టివర్తించునీ
వనయంబుం దతచిత్స్వరూపమున ధాత్యాదిప్రపంచంబు సం
జననంబేర్పడె నంతకిన్న మునుని జర్పింపలే నద్యతా. 395
- క. నలి నెండగాలి పాంథులు, జలమందునఁ గ్రుంకి ఘోరసంతాపంబుకే
లలిదాఁటుకరణి దాఁటుదు, రిలభవతాపంబు ముఱు లీశు భజనచేన్. 396
- క. నీమాయఁ దెలియఁదరమా, ధీమంతులు నైన బుధులు తెలియఁగలేకే
భూమిన్నధుమక్షికసం, స్తోమంబుల మాడ్కిఁజిక్కి చొక్కి రిలేకా. 397
- ఆ. మనసు నిగ్రహించి మానితసంసార, వాంఛ విడిచి వరమభక్తి మించి
చిత్తమందు నిన్ను స్థిరముగాఁ జింతించి, భవభయంబు ప్రజలు పాయవచ్చు. 398
- విభూతివృత్తము. మోక్షలక్షణేక్షణా మోక్షభాగ్యరక్షణా
మోక్షమార్గదాయకా మోక్షసౌఖ్యనాయకా. 399
- ఉపకాలివృత్తము. సర్వాధారా సుగుణవిగుణా సర్వజీవాధిపా సా
సర్వాలీతా సుగుణవరదా సర్వగీర్వాణమోదా
సర్వవ్యాపీ సకలహృదయా సర్వవిశ్వాంతరాత్మా
సర్వాధ్యక్ష కమలచరణా సర్వకార్యప్రసీదా. 400
- క. రామా మునిజనకామా, కామాదివికారమూర కరుణాధారా
ప్రేమస్థావ్రము జగదభి, రామా సత్కీర్తిధామ రఘుకులసోమా. 401
- క. ఈరీతి నజానిచే రఘు, వీరుఁడు పొగడంగఁ బడుచు వెలిగె నిన్నులకే
సారోదారప్రాధిప, తూరులు కసిమెచ్చుచుండ సురుచిరలీలన్, 402
- లే. అంతబలకీర్తికాలియై యనుచున్న, పుష్కరాక్షుండు రఘురాఘపుంగవాబ్బ
చరణముల దివ్యనవరత్నచారుపువ్వు, సమితిచేతను బూజించె సంతసమున. 403
- క. ఘనభక్తిమిగులఁ గ్రమ్ము, అనఘాభుండైన రామచంద్రునిచేతం

- ఋన నిల్పి తన్నయత్వం, ఋనమెలగుచునుండె నతఁడు పూర్ణప్రీతిన్. 404
- చ. రఘుమలసోముడైనరఘురాముఁడు రాక్షసరాజవంశసం
భవకృతపూజఁ గైకొనుచుఁ బల్కెను నాతనిఁ జూచి ప్రీతితో
శివమగుఁగాక నీ కసురశీఘర నీజనకుండు గర్వియై
కవులను యోగిపుంగవులఁ గాంతల మానులఁగాసి పెట్టుచున్. 405
- తే. లోకకంటకుడై మహాలోభబుద్ధి, మెలఁగినందున దురమున మేటికోల
లను వధించితి నాతని ననఘ నీవు, బుద్ధిచుంతుడవై యుండు పుడమిమీద. 406
- క. దీనులయెడ విశ్వాసము, మానుగఁ గైకొనుచు దురభిమానుల వేగం
బోసీక చంపి సంతత, దానధురంధరుఁడ వగుము దానవసాధా. 407

— శ్రీరాములు మరలి యయోధ్యకు వచ్చుట —

- క. అని నీతిగఁగి రాముఁడు, తనతమ్ములఁ గీశతతుల దానవపతుల
న్ననసారఁగూడి పుష్పక, మునునెక్కి సురౌఘ మెలమి ముదమునఁ బోగడన్. 408
- తే. చిత్రవతి డించి సుతోషచిత్ర మమర, నేడుదీవులు గడిచి యహీనహేతు
నగమమై జేరి రాజ్యలై నలినమిత్తుఁ, దుదయగిరివైన వెలుగొందుచుండు రీతి. 409
- క. రామాజ్ఞఁబొంది నిజహృద్ధామంబుల నధికభక్తిఁ దలఁచుచు దివిజ
స్తోమంబు లొలి నిజగృహ, సీమలఁజేరంగఁ జనిరి చెలువము మీఁన్. 410
- ఉ. మేరునగంబు భక్తిగ నమేయకనత్కనకాధ్యరత్నము
ల్లారిమి రామభద్రునకుఁ గోరి యొసంగెను మోక్షకామియై
సారసుభక్తితో నపుడు సారసనేత్రుఁడు రామచంద్రుఁ డిం
పారగ వానిఁ గైకొనుచు భాసురసైన్యసమేతుడై వడిన్. 411
- క. భేరీతూర్యగురుధ్వని, దారితడిజ్జుఘుఁడు నగుచు దర్పముతోడన్
ధీరులు మాన్యులు నృపతులు సారెఘ దమఁ జూచిచూచి సంతసమొందన్. 412
- తే. మంగళాలంకృతము మహామంజూరత్న. భర్తమణికాంతిసంభృతభాసురమ్ము
హస్తీరథసైన్యవాజిప్రళస్తవిబుధ. పూరితం బగు సాకేతపురవరంబు. 413
- క. చొచ్చి మహోన్నతభాగ్యుఁడు, సచ్చరితుఁడునైన రామచంద్రుఁడు పేర్చిన్
ముచ్చటలూరఁగ నుండె వి, యచ్చరు లానంద మొంది యాడుచు నుండన్. 414
- సీ. అప్పుడు సుతోష మంతరంగమ్ముల నుపొంగుచుండఁగా నొప్పుమిగిలి
వల్లవారుణపాణివల్లవోజ్జ్వలలును గరిరాజగమనలు కమలవైరి
వదనలు సరసిజవత్రనేత్రలు మహా నుకుమారతపలతాశోభితలును
పంచాస్యమధ్యలు పక్షవీణబోవలు నాచాన లావేళ హర్షస్థల
తే. గోపురప్రాంతములనుండి కువలమేతుఁ, డైనశ్రీరామచంద్రుని నమలయకుని
జూచి మనముల నుబ్బుచు నురుచిరముగ, వియిఁజేయుచు నుండిరి వివిధగతుల. 415

క. శ్రీయుతుడు రామచంద్రుడు, జాయామణి గూడి పీఠి సవనముజేయం
గా యత్నించె మనంబున, నాయెడ సురతుప్తికొను నధికప్రీతిన్. 416

తే. ఇట్లు తలచాసి సభదీరి హితులఁగార్చి, రతులఁదమ్ములఁ గనుఁగొని రమణ బల్కె
నశ్వమేధు బొనర్చెద నఖిలవస్తు, వితతి నొనఁగూర్చ నియమించి వేడ్కతోడ.

మ. ప్రకటోర్వీరమణప్రధానుల మహాబాహుబలాపేతుల
సుకపీశకుల ధర్మమార్గరతుల జాటాల వైశ్యాదుల
సకలాచారధరామరేంద్రతతులక్ సన్తాప్యులక్ గణ్యులక్
అకలంకస్థితిఁ బిల్వనంపుఁ డని తానాడంగ వారంకటన్. 418

క. రానుజ్ఞ నొంది యెల్లగఁ బ్రేమం బిలిపింప జనులు వేడుకలారం
గామది బొంగుచు వచ్చిరి, శ్రీమహితాయోధ్య కపుడు చెన్నలరారన్. 419

— శ్రీరాముడు వసిష్ఠాదులఁగలసి యశ్వమేధ మొనర్చుట —

క. అమృతమున ఋత్విక్కుర, ణమ్ము పసిష్ఠాదిమానిసాధులకు విభుం
డిమ్ములనిచ్చినఁ గైకొని, సమైదము చెంది దివ్యసరయువుపొంతన్. 420

తే. గౌతమాశ్రేయజాబాలి కణ్వరైభ్య, వామదేవధరద్యాజవాలఖిల్య
గాధిసుతకుంభసంధివ కశ్యపాత్మ, జాదు లగుమానిసక్తిమూత్ వార్ష మొప్పు. 421

మ. హయమేధార్థము శాస్త్రసమృతిగ నుద్యచ్ఛాలలంగట్టఁగా
నయమార్గస్థులఁ బగిపి పిమ్ముటకు విన్నాణంబుగా వానిలో
నియమంబొప్పుఁగ వేదులెల్లఁ గడఁకన్నిర్తింపఁజేసి దు
ర్భయవిధ్వంసకు భూసులేశు నమలుం బ్రహ్మాండభాండోదరున్. 422

క. రాముని దీక్షాసహితుని, భూమిజతోఁగూడ నఖిలభూజనులెల్లం
గామించి చూడ నమృత, భూమిఁ బ్రవేశింపఁజేసి పొందుగవారత్. 423

తే. భద్రకరదివ్యవాద్యరవము సకల, దిశలఁబెంపారుచుండంగ దివిజతులు
చదలువైచుండి సంతోషసహితులగుచు, జూచుచుండఁగ నావేశ సురుచిరముగ.

క. ప్రాతస్సవనము దోలుకక్, బ్రీతిగ మాధ్యందినంబుఁ బిదచ స్ఫుర్తిక్
ఖ్యాతిగఁ దృతీయసవనము, సీతాపతిచేత నపుడుచేయించి రొగిన్. 425

క. శ్రుతినాద మంతకంతకు, వితతంబై పెంపుచెద విబుధశ్రేణు
ల్పతిమంతులు నుగఁగాధ్యులు, సతతము విని చోద్య మదనాగిరి మఱియున్.

సీ. సొరిది ఋగ్వేదయజుర్వేదసామవేదస్థమంత్రిజములై తనరుచున్న
స్వాహాస్వధాకారవారషష్కారములనొనర్పఁగఁజేసి రెలమిమిఱ
నతిరాత్రుసామక మపల నాప్తోర్యామ గారుడచయనము ల్గడకలెల్వ
షట్కంబు ఖాదిరషట్కంబు కాంచన త్రికజంతుఫలషట్క మొకటఁజేర్చి

- తే. యిర్వదొక్కటియూపము లేర్పరించి, లలితవస్త్రాక్షతలచే నలంకరించి
యాగమోక్తవిధానంబు ననుసరించి, నిల్చి రవనిని వానిని నియతితోడ. 427
- ఉ. ఆయెడ లోకమాత వినయాధిగుణోన్నత భక్తరక్షణో
పాయసమేత దివ్యవణి భర్త సుభూషణభూషితావనీ
తోయజనేత్ర భవ్యమత తోడపుభక్తిని రాత్రినంతయున్
బాయక యశ్వమేధహయపావనసేవను జేసె నిష్కతోన్. 428
- క. ఆహయసవమునఁ బ్రీతికొ, ఆహూతులునగుచు దానవారాతులు న
స్నేహమునవచ్చి రమితో, తాపాలులుపై రామవిభుని సరసకు భక్తిన్. 429
- ఆ. ప్రశతసంఖ్యగల్గు కతుసంహారికుశ, రజ్జుశతులచేతఁ బ్రకటితముగ
బంధనం బొనర్చి పరగయూపస్తంభ, ములకుఁ గట్టిరపుడు మోహనాంగి. 430
- క. యాజకులు వస్త్రభూషణ, రాజవిరాజితమునగుచు రాజించెడిదొ
వాజినిగినియూపాగ్ర, భ్రాజితగా రజ్జువులను బంధించి తగన్. 431
- తే. మంత్రపూతను గావించి మగిడిదాని, ఛురికచేతనుచేసింది సొరిసిమించి
గురువసిష్ఠుండు తద్వలఁ గొనుచున్నఁ “బ్రకటితాక్రావయ”యనుమంత్రములచేత.
- తే. ఆహూతు లే్వచ్చి పిమ్మట నాతురుంగ, దేహకృంతనమునుజేసి తిగిచి యంగ
హోమమును జేసె దేవమహోపకార, ముగను మునినాథుఁ డావేశ మోహరించి.
- కా. ఈరితిం బతుసంహారిం ద్రిశతమున్ వేచోక్తమంత్రంబులన్
ధీరుండామనిపట్టి కట్టి పెలుచక దీపింపఁజేసింది త
చ్చారీరస్థవపాంగహోమము లొగిన్ సంప్రీతితోఁజేసె నో
నారీరత్నచు మానివర్గములు విన్నాణాబుగాఁజూడఁగన్. 434
- ఉ. పావకుఁ డాహూతుల్గొనుచు బంధురకీలల నంత సారెకుం
దేవపథంబుదాఁకగను దీప్తవతో నిగుడించి ప్రోల్లస
ద్భావసమేతుడై పలయఁబ్ధగిఁ గ్రుమ్మరె భద్రవాద్యున
ద్రావము మించె దద్విమలరమ్యహవిర్బుజులైరి దేవతల్. 435
- క. రాముం డయ్యెడఁ బ్రేమం, గామించి యెవర్చునట్టిగంధర్వమభో
ద్దామవిచిత్రముఁ గనుఁగొనఁ, గా మదిఁదలపాసి పాసి కౌతుక మచురన్. 436
- తే. జన్మిగట్టలగుములును జగదధీశ, వరులు మూఁడవకొలములవారు పాద
జాతు లితరులు విస్తయ సహితులగుచు, గానుకలుగొంచు నచ్చిరి కౌతుకమున. 437
- క. శ్రీరామచంద్రుఁ డధ్వర, చారువిచిత్రంబుఁజూడఁ జనుదెంచిన భూ
భారవహాదిజనంబుల, నారసి సంతోషమగున్నడై నెయ్యమునన్. 438
- క. రేయింబవళుల నిత్యము, పాయక జననికరములకుఁ బరమప్రీతికొ
జేయించిపెట్టెనన్నము, శ్రీయుతు లరుదెంచుచుండ శీతాంతుముఖ. 439

- సీ. మహి మహితాద్రి సమానసుకాల్యన్న కూటకూటకటాహఘువృత్తుగుచు
లవణమరీచ్యాజ్యలలితవస్తువ్రాత కాకాభిరామవిస్తార చూత
ఫలయుక్తమగుచు విభాసితనారికే రామలరంభాఫలాశీయట్లై
ద్రాక్షేక్షుసందోహరాజితం బగుచు మా వలెలాదిచూరాధ్యసారసాన్న
- ఆ. భక్త్యభోజ్యలేహ్యపాయసాపూపాది, సురుచివస్తుసంఘోభితంబు
నగుచుఁ జూచువారి కలికయవిస్తయ్యా, కరము నగుచుఁ దోషకరము నగుచు 440
- క. వెండియుసిద్ధార్థరసా, ఖండామ్రవిశేషఖండ కలితంబగుచు
స్నేండుగ నుండిన యన్నము, మండితరాజితసుపత్రమండలమందున్. 441
- చ. ఉనిచి నవీనగోఘృతము నొప్పగ దొన్నెలఁబోసి వేడ్కతో
ఘనముగ భక్త్యభోజ్యములు గాదిలివడ్డెనచేసి తుష్టిగాఁ
గను భుజియుంపుఁ డంచనఁగఁ గౌతుక మొప్పఁగ నెల్లవా రొగిం
దిని ముదమంది మేమిపుడు తృప్తులమైతిమి సర్వభోగులన్. 442
- ఉ. నీకు శుభంబు గీర్తియును నిక్కముగానగు రామచంద్ర సు
ష్టోకచరిత్ర యంచనెడి సూన్యతమానవకోటివాక్యముల్
ప్రాకటరీతిగా వినుచు భావములొపల సంతసింపుచు
న్నాకమహాప్రవంశజాఁ డహర్యపరాక్రము డుండెఁ బిమ్మటన్. 443
- లే. ఇటుల నుచ్చావచంబులై హితముగుల్కు, భోజ్యభక్ష్యాన్నరాసులఁబోలుపుమిగిలి
ఘోటకాధ్వరమొప్పారెఁ గొడువలేక, సర్వజనసమ్మతంబునై జగలింపన్. 444
- క. సీతాభామాయుతుండై, భూతలవలెయైనరామభూవిభుఁ డంతఁ
భ్యాతిగదీక్షాంతంబునఁ, జేతో మోవంబు గలిగి చెలువముమీఱన్. 445
- లే. ఆవబృగస్నానముచు జేసి యతులభవ్య, బహుళవశశోటిధనముల భర్తరత్న
భూషణాంబరసంఘాతభూము లెలమి, బ్రహ్మణులకును ఋత్విజప్రవరులకును. 446
- సీ. ఉద్ధాశృహోతల కున్న తాధ్వర్యున కుచు బ్రహ్మకును మదిఁగూర్చి తోడ
నిద్విసత్కారంబు నెలమిఁతోఁగావించి కపుల సన్నానించి కర్మకేతుఁ
డైనవిభీషణు నతనినై న్యంబుల నధికమర్యాదల నాదరించి
దీనప్రకావళిమానసములఁపొంగఁ గవులకు మధులకు గారవించి
- ఆ. తక్కినట్టివారిఁదనిసి యెల్లర నిజ, వాసములకుఁ బోవుభంగిఁ జేసి
భూమిజాతఁగూడి భుజబలసోదర, సంయుతుండునగుచుఁ జతురగలిగి. 447
- క. పదివేలవత్సరంబులు, పదిలముగ నయోధ్య నేలి వరభక్తిగఁ దొం
బిలితోమ్మిదిహయమఖములు, ముదముననొసరించెఁ ద్రిదశముఖు లలరఁగన్. 448
- లే. మానవలి సీత సంతట. మానిచంద్రుఁ, డైననా ల్పీకినివసించువట్టియాశ్ర
మమున నిడిసింపఁగాఁ జేసి మరలభూమి, జాతయాపున బంగారు ప్రతిమయొకటి.

- క. కావింబుజేసి దీక్ష, భావంబలరార భూమిభామాదిమహా
శ్రీవనితాన్వితం డగుచుం, గావించె మఖంబొకండు కాతుక మొప్పన్. 450
- క. పిమ్మట సహస్రవర్షము, లిమ్మహిఁ బాలించి జనకజేశ్వరుఁ డెలమి
సెమ్మిఁ గుళలపులనునా, మమ్ములుగల సుతులఁబిలువ మమతంబనిచెన్. 451
- ఆ. మిత్రసాధ్యయగుచు శత్రుదుస్సాధ్యయా, నాయయోధ్యయందు నతులమైతి
వారి నునిచి తాను భాసురనిజరాజ్య, భారవహసరతినిఁ బాఱఁజొలి. 452
- చ. మనమలరారఁగా నపుడు మానవకోటులఁజూచి నెమ్మి ని
ట్లనియె హితంబుఁ జెప్పెద సురారులకృత్యము మాని పెద్దలం
గని ప్రణమిల్లి వారిదయగాఢముగాఁ గొని సార్వకాలమున్
మనుటయెమేలు కాన మది మాటికిదీనిఁ బ్రసంగింపుఁడి. 453
- శ్రీరాముండు పురజనులకు హితం బుపదేశించుట —
- క. దారలు పుత్రులు ధనములు, సారెకమచుజాలను మోహసాగరమందున్
గారించిముంచు మీరా, దారిసివిడనాడి మంచిదారిని జనుఁడి. 454
- క. భూమిసురసీవావర, కాములునై మెలఁగి వారికరుణను భవిక
స్తోమంబుఁబడసి నిత్యం, బీమహి వర్తింపనగును హితమతులారా. 455
- క. కామోదారము మాని నిష్క్రవటులై కళ్యాణభూయిష్ఠ మై
భీమాఘాతునివారకంబునగుచున్ బెంపారుచున్నామమున్
వేమాఱున్ దలపోసి మీమనములన్ విభ్రాంతులన్వీడుచున్
భామాసంగమకామనాశరతులై బాగొప్ప వర్తింపుఁడి. 456
- చ. భువనహితార్థమై తరులు పూర్ణఫలంబు లొసంగు నిత్యమున్
భువనహితార్థమై నదులు పూర్ణముగాఁ బ్రవహించు నెప్పుడున్
భువనహితార్థమై జలదపూగము నీటి నొసంగుఁగాన మీ
రవనిఁ బరోపకారపరులై చరియింపుఁడి శాంతభావతన్. 457
- ఆ. కంటి గుడ్డి చెనిటి గూని వారలఁగాంచి, పరిహాసించవలదు పాళిమెఱసి
పాపకార్యకరణవద్ధతి వదలుఁడి, పరమధర్మకార్య పరతఃజేసి. 458
- క. మీమానసచక్రంబులు, మామకరూపాభిరామమార్గములుగాఁ
గామించి నేయుచుండిన, కామితఫలసిద్ధిఁగాంతు కడఁటఁజూంఁడి. 459
- క. కపటద్యౌతము లాడక, చపలులఁజేరంగఁజొక చౌర్యక్రియలం
జెప్పుడైన మెలఁగుచుండక, కృపణుల రక్షించుటొప్పుఁ గృపచే నవనిన్. 460
- క. ధరణీసురనిర్జరవర, గురుభూధనముఖచయంబు గోరక యెపుడుం
బరనిందయు నాత్మస్తుతి, నిరసించి మెలంగవలయు నిశ్చయసరణిన్. 461
- సహస్రకంఠ—7

- మ. సకలప్రాణులహృత్సరోజములఁ జంచత్పాణినాతాకృతిం
బ్రకటత్వంబుగఁదాల్చి విష్ణువేలమిన్ భాసిల్లఁ దత్సంస్థితిం
గుకపు ల్లానగలేక జంతుహృదయ తోభంబు నిత్యంబొగిన్
నుకరత్వస్థితిఁ జేసి దోషయుతులై శోభిల్లుచుం దృష్టచేన్. 462
- లే. పుడమి గడిమిని మెలఁగుచుఁ బూర్ణభావ, సారభోగసదానంద జలధిమగ్ను
లగుచుఁ గాలంబుగడసి యంత్యమునమిగులఁ, గాలున మైటపోటులఁ గాసిఁబడుచు. 463
- లే. సిదపఁ గర్తానుసారులై వితతజంతు, జాలగర్భంబులను జొచ్చి సారెఁబుట్టి
పెరిగిచ్చులిఁజెందుచుండురు పృథివిమోదఁ, గానఁన్నఁడుమోదటిగలిని గాన. 464
- క. జ్ఞానంబుగల్గి సత్య, జ్ఞానానందస్వరూపసహితునిఁ బరుని
స్తానుగ యోజనజేయుఁ డ, నూనసుఖస్థాప్తి కలుగుచుండు నిజముగన్. 465
- లే. వేయి శ్రీతునినామముల్ విపులభక్తి, నెవ్వఁ డనిశంబుఁ బఠించు నింపుగాను
జన్మకర్తంబులతనికి జగతిలేవు, నిక్కమని పల్కి రార్యులు నియతితోడ. 466
- క. సత్యమె మోక్ష మొసంగును, సత్యమె సత్కీర్తినొసంగు త్పాతలమందున్
సత్యమె సర్వసుఖంబులు, నిత్యంబొనఁగూర్చుచుండు నియతిదలిర్పన్. 467
- చ. సతతము సర్వజంతుతతిఁ జంపక సత్కరుణాంతరంగులై
యతులను సూరివర్గముల హర్షముతోడుతఁ బూజసేయుచున్
సతులను మాశృభావమున స్వాంతముఁజేపలఁబూనికై జూచుచున్
జితమతులై మహాత్ములను జేరి యజింపుఁడి సార్వకాలమున్. 468
- క. అంతశ్శత్రుల నార్వణః, బంతంబునఁబట్టి తిగిచి బుధించినచో
నంతటఁజిత్తమువకమై, సంతసముచుగలుగఁజేయు సమరసవృత్తిన్. 469
- క. నిరత మశాహతచక్రము, కరమరుదుగ జంతుహృదయకమలములందున్
గురురవయుతమై వెలయును, వరకాంతిస్ఫూర్తు లొప్పు వడిగాఁజొండీ. 470
- లే. తన్మహారవచుధ్యంగతంబు నగుచు, జ్యోతిభాసిల్లుచుండ నా జ్యోతినడుచు
గ్రాలుచున్నానసంబోధుఁ గ్రమసరణి, నదియువలయంబునెపుడొందు నంతమోద.
- చ. పరమసుఖంబు చేడ్పడును బాళిఁజెలంగఁగ భూసుతాత్మసో
దరులను గూడి నేను నిజధామముఁజేరెదఁగానవేడ్కనీ
పురముననుండుఁడంచు బుధపూజ్యుఁడు రాముఁడు పల్క వారు దు
ర్భరతరదుఃఖమగులయి పల్కిరి క్రమ్మఁ భీతచిత్తులై. 472
- క. దేవా నిర్మలభావా, భావతీతాత్మ వాస వాసవముఖ
ద్దేవాదిస్తుతపదరా, జీవా నీదర్శనంబు చేయకయర్హిన్. 473
- క. జీవింపఁజాల మనఘా, భావంబలరార మమ్ముఁ బరమశ్రీతి
న్నీ వెంటఁ గొనుచుఁ జనుమో, పాపనగుణధామ రామ భీషహరనాఘా. 474

క. దారస్వాత్తజభవ్యభర్త ఖచితోద్యద్రత్నసంఘవృవి
స్తారోదగ్రసుభూషణప్రతతిపై సర్వంసహభాగశృం
గారోద్యానవిలాసగానవనభోగప్రాతసంభోభితా
గారాదిప్రకరంబుపై మనసు వేడ్కంబోదు సర్వేశ్వరా. 475

క. నినుఁబొగడనివాక్యంబులు, నినుఁగానని నేత్రతలులు నీవదినేవా
ఘనరతి నతులును లేకయె, గన భువి మనఁగలమె రామ కాంతినుసీమా. 476

లే. దీనమందార మణిహారదీప్తరత్న, భర్తమందిర భవహార పరమధీర
కరుణతోడుత ముష్టేలు ఘనతరోగ్ర, సార దశరథవరసుకుమార శూర. 477

చ. అని కడుదుఃఖమగులయి యదఱు స్రుక్కుచు సందియంబునన్
ఘనగతిఁ గుంచుచు నిగతకల్పవభావము లొప్పఁబల్కు దా
విని జనసాధచంద్రుఁడుచు విశ్రుతలేఖఁడునైన రాముఁడా
మనుజులఁ జూచినతక్కువను మంజూతరోక్తులఁ బల్కె. భామినీ. 478

క. పదియాఱుకళలచే నే, వినితంబుగ నొప్పుచుందు విశ్వేశుఁడనై
సదమలకృపనందొకకళఁ, బదిలంబుగ నుంతుఁగాన భర్తప్రతిమన్. 479

క. కావింపుఁ డందునిత్యము, పావనముగ వెలుఁగుచుండి పరమసుఖాంబున్
గావింపుచుందు భక్తిగ, నేవింపుచుబ్రతుకుఁ డనుచుఁ జెప్పినవారల్. 480

లే. కనకరామునిఁ జేయించి కనకరత్న, ఖచితలేఖాలయంబున ఘనత నిలుప
నందుఁ దాఁజొచ్చి నిలిచెను బొందుగాను, పోడకాంక్షసమేతుఁడై సొంపుమీఱ. 481

ఉ. విష్ణుటనాత్మపుత్రులను బేర్చిని నాపురిడించి ప్రీతిమై
నమ్మనుజాధినాథుఁడు నిజానుజభూమినులాన్వితుండు నై
సమ్మతిమీఱఁగా నపుడు చయ్యనఁ దత్సరయునానదీజలం
విష్టులఁ జొచ్చి మేనులను నెంతయునీటిని ద్రోచి లీలతోన్. 482

— శ్రీరాముఁడు వైకుంఠనగరి కరుగుట —

క. నాకేకాదినుపర్వులు, ప్రాకటముగఁ బ్రస్తులింప రమణీయమునా
వైకుంఠనగరి కేఁగెను, శ్రీకరమగు రూపమునను జెలువముమీఱన్. 483

క. నాటంగోలె జనంబులు, హటకరఘురామవిభుని నధికప్రీతిక
బాటించి భక్తిపరులై, మాటికిమాటికిని తలఁచి మానసతతులన్. 484

అ. కొలుచుచుండి పావకోటులఁబోఁదోచి, జ్ఞానసహితులగుచు సరసిజాత్యు
దయకుఁబాతులగుచుఁ దనరారు చుండిరి, నిత్యవైభవముల నిపుణులగుచు. 485

లే. ముగడి శ్రీరామచంద్రుని మాడ్కి నతని, సుతుల గుళలవనాముల సూరిమతులఁ
గొతుకంబున నేలించి ఘనతఁగారచి, జగతి నందఱు మెలఁగిరి మంత్రమున. 486

- క. భామా నద్గుణసీమా, రాముం డీలాగుభక్తరక్షాకరుఁ డై
కామించియుండు నాపురి, భూమానందంబుతోడ బుధులుప్పొంగన్. 481
- క. దశశతపదనహరంతై, శిశుగురువృద్ధాంగనాది సేవ్యంబగుచున్
దిశలందువెలయుచుండిన, దశరథనుతుచరితమెవరు తఱుగనిభక్తిన్. 482
- చ. చదివిన వ్రాసిన న్వివిన శర్మపదంబొనఁ గూడుఁ గీర్తు లీ
పదిదిశలం దఖండముగఁ బర్వసు నిత్యముఁ బుత్రపౌత్రులుం
బదిలముగాఁజెలంగుదురు భాగ్యమువచ్చును బాపనాశమా
ముదమొనఁగూడుఁ డాడఁగ నమోఘజయంబు ఘనంబుగానగున్. 483
- క. అని పార్వతికిని శంభుఁడు, జననాథుడైన రామచంద్రునివిజయం
బును సర్వము చెలిపిన విని, మనమునసంతోషవార్ధి మగ్నయు నగుచున్. 490
- తే. సతత మారామవిభుపాదసరిసిజముల, భక్తితోడఁ దలంచుచు భీష్మని వినుతిఁ
జేయుచుండెను గైలాసశిఖరిమీఁద, సఖలలోకైకమాత శ్రీహరునివనిత. 491
- క. సూతుఁడు సత్యసమేతుఁడు, ఘ్యాతిగ నీరామజయము నమ్మునితలికిం
గౌతుక మొప్పఁగఁజెప్పిన, నాతఱి విని వార లెలమి హర్షోత్కర్షన్. 492
- చ. మనములఁగోర్కెల్లారగ ఊమాపతి యారఘురాము నెన్నుచున్
వినయముదోఁచు గ్రమ్మఱు వేడ్కను బల్కిరి సూతుతోడ నో
ఘనమతి శ్రీరఘూద్వహునిగాఢను మాకును జెప్పి సంశయం
బును నెడబాసినాడ విఁకఁ బోయెద మిప్పుడు నిస్థలంచుచున్. 493
- క. కరుణాసాగరుఁ డమలుఁడు, నిరితశయానందమోక్ష నిధియై భూభృ
ద్వరుఁడౌరాముఁడు భిక్షుల, నితముఁ గాపాడు చుండు నెమ్మిచెలంగన్. 494
- క. రామునిమహిమను చెలియక, భూమినిగల మూఢజనులు పూర్ణభవాబిం
గామించి చొచ్చి బాధల, వేమాఱును బొందిచుండు పీడింపంగన్. 495
- క. అనిచెప్పి సూతునెన్నుచు, జని రామునినాథు లంత సంతోషముతో
డనుదపమునుజేయఁగఁ జనె, ఘనుఁ డాసూతుండు భక్తికలితుండగుచున్. 496
- చ. నిరతము శ్రద్ధతో శివరు నీరజసేతుఁడునైన రామభూ
వరునిచరిత్ర వ్రాయుదురొ భక్తి బలింతురొ యాలకింతురొ
పరువడి వారికిన్ భవము పాయును మోక్షము వచ్చు నిత్యమై
సురుచిరదివ్యభోగములు శోభిలుచుండును సార్వకాలమున్. 497
- క. ఎందఁకఁ దొగలరాయం, డెందఁక మహర్షిపరసురేశాదిమహా
సందోహమండు మదమన, నందఁకఁ జెలంగు నీమహాకృతి పుడమిన్. 498
- చ. కలుషవిదూర నిర్గతవికార దయాకర సర్వసూరిహృ
జ్జులవిభాకరా సకలకాత్రవభీకర ధీర భూరిని

ర్షలగుణశీలవార జనరమ్యశరీర సృపాలశీఖరా
నలినభవాదిదేవ మునినాయకసేవితనిత్యమందిరా.

499

క. మునిజనకామా దానవ, జనభీమా సుగుణదామ సన్నతనామా
ఘనమోక్షకరణధామా, జననాయకకుముదసోమ జగదభిరామా.

500

మాలిని. అగణితవరశీలా యత్నకార్యాశుకూలా
సుగుణనిచయమాలా సూరిహృన్ద్యభ్యభేలా
విగతకలుషజాలా వీరలక్ష్మీవికాలా
జగదధిపతిబాలా సర్వలేఖారికాలా.

501

సీ. శ్రీరామసేవాప్రసిద్ధగీర్వాణాంధ్రకవితావినిర్మాణఘనపవిత్ర
రామవర్ణులవంశరమ్యపారావారచంద్రదయారససాంద్రకమ్ర
హరితసగోత్రసురార్చనాపస్తంబసూత్రసంతతపాత్రసూరిమిత్ర
కొండయతనయ సద్గుణమణిసంచయ బ్రహ్మవిద్యాహృద్యభివ్యకాయ

లే. నయగుణవిభేయకొండయనామభేయ, విరచితంబగు శ్రీరామవిజయకృతిని
వెలయును తరభాగంబు పెంపునొంది, యవనినాచంద్రతారార్క మగుదు నెపుడు.
సంపూర్ణము.

చెన్నపురి: వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్ వారి
'వావిళ్ల' ప్రెస్సున ముద్రితము. — 1954.

ప ద్య కా వ్య ము లు

	ప్రతి 1-3 ద్వి. అ.
అడవిమల్లెలు, ఎనమండ్ర నారాయణమూర్తి	... 0 8
అథ్యాత్మ రామాయణము	... 2 0
అనిరుద్ధచరిత్రము. అబ్బయామాత్యప్రణీతము	... 1 0
అప్పకవీయము, కొత్తకూర్పు	... 5 0
అప్పకవీయవిమర్శ, శ్రీగిడుగురామమూర్తిగారిది	... 0 12
అంబరీషోపాఖ్యానము, సటీక	... 0 8
అన్యవాదకోలాహలము, ద్విపద, లఘుటీక	... 0 12
అంజనేయదండకము, హనుమద్దండకము	... 0 4
అంధభాగవతము, పద్యకావ్యము 2 సంపుటములు	... 15 0
ఆంధ్రమహాభారతము:—	
ఆదిపర్వము, పద్యకావ్యము, పెద్దద్దు	... 1 8
„ టీక (పాతది)	... 8 0
ఆదిపంచకము	... 11 4
యుద్ధపంచకము, స్త్రీపర్వము	... 7 8
కాంతిసప్తకము	... 7 8
ఆది సభాపర్వములు	... 4 0
జరణ్యపర్వము	... 4 0
విరాటాశ్లోకపర్వములు	... 4 0
భీష్మద్రోణపర్వములు	... 4 0
కర్ణ, శల్య, సౌప్తిక, స్త్రీపర్వములు	... 4 0
కాంతిపర్వము	... 4 0
అనుకావనిక, అశ్వమేధ, ఆశ్రమవాస, మాసల, మహాప్రస్థానిక,	
స్వర్గారోహణపర్వములు	... 4 0
అంధభారతవిమర్శనము, శ్రీమల్లాది సూర్యనారాయణకాస్త్రీగారిది	... 1 8
అంధనామసంగ్రహము, మూలము	... 0 4
„ టీకతో	... 0 10
అనంతునిఘండము (ఛండోదర్పణము)	... 2 0
అనందరంగరాట్ఛండము	... 1 8
అంధ్రీకుమారసంభవము - ఆదిత్యాడి సోమనాథరావు	... 0 12
అంధ్రీభాషాభూషణము, విమర్శతో	... 0 6
అంధనామసంగ్రహము, అంధ్రీనామశేషము, సాంబసిఘంటువు	...
(సిఘంటుత్తయము) కాలికా	... 2 0

ప్రతి 1-కి రూ. ఆ.

ఆంధ్ర శ్రీమద్రామాయణము—శ్రీ జనమంచి శేషాద్రిశర్మ గారిది,
3 సంపుటములు

... 15 0

డిటూ 7 సంపుటములు

... 18 0

ఆంధ్ర భాషార్థ వము

... 1 0

ఆంధ్ర చంద్రాలోకము, సటిక

... 1 4

ఉత్తరరామాయణము, చక్కనికూర్పు

... 6 0

ఉత్తరహరివంశము, నాచనసోమన

... 3 0

కవిరాజమనోరంజనము

... 1 4

కృష్ణదండకము

... 0 2

కవిగజాంకుశము

... 0 4

కవిజనరంజనము

... 0 12

కృష్ణరాయవిజయము

... 0 12

కళాపూర్ణోదయము, నూరసార్యునిది, లఘుటీకానుక్రమణికతో

... 5 8

కాశీఖండము, శ్రీనాథకవి

... 3 8

గజేంద్రమోక్షము, సటిక

... 0 10

గయోపాఖ్యానము, రామనామాత్యకవి

... 0 12

గద్యపద్యసంగ్రహము, విద్వాత్ జ. వే. సుబ్రహ్మణ్యశర్మగారిది

... 0 12

గరుడాచలము - యక్షగానము, పెద్దచ్చు

... 0 4

గీతమంజరి, శ్రీచిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహము

... 0 4

చాటుపద్యమణిమంజరి

... 1 12

చెన్నలసపపురాణము

... 1 8

ఛందోపర్వణము, (అనంతునిభండస్సు)

... 2 0

శైమిసీతారతము, పిల్లలమర్తి పినవీరభద్రకవి

... 2 8

దశావతారచరిత్ర

... 4 0

దసరాపద్యములు

... 0 8

దేశింగురాజాకథ (జంగంకథ)

స్వవిద్యాలయ 8

ధనాధిరామము

... 0 12

ధ్రువోపాఖ్యానము, సటిక

... 0 12

నరసభూపాలీయము, సటిక

... 0

నృసింహపురాణము

... 8

నలోపాఖ్యానము, సటిక

... 0 12

	ప్రతి 1-2	రు. అ.
నలచరిత్ర, ద్విపద, క్యాలికోబైండు	...	2 4
నాచికేతో పాఖ్యానము, మిక్కిలి మల్లికార్జునకవి	...	1 0
నిర్వచనోత్తరరామాయణము	...	2 8
నీతిపద్యసంగ్రహము, సటిప్పణము	...	0 6
నీతిచంద్రిక, శ్రీ చిన్నయనూరిగారిది	...	0 12
,, టీకతో	...	1 4
నీలానుందరీపరిణయము	...	0 12
వంచతంత్రము, వేంకటనాథరాజకవి	...	2 8
ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, పింగళిసూరన	...	2 0
పారిజాతాపహరణము, చిన్ననైజా	...	1 0
పాండురంగమాహాత్మ్యము, లఘుటీక, క్యాలికోబైండు	...	6 8
టనపపురాణము, ద్విపద, చిన్ననైజా	...	4 8
దిల్లఱీయము	...	1 4
భక్తిరసకథకసంపుటము I, 20 శతకములు	...	3 0
,, II	...	3 0
,, III	...	3 0
భాస్కరరామాయణము	...	8 0
భారతసావిత్రి	...	0 2
భగవద్గీతా కందార్థములు	...	1 4
,, పద్యకావ్యము శ్రీ గోపినాథ వేంకటకవికృతము	...	1 4
భోగినీదండకము	...	0 2
మనుచరిత్ర, వావిళ్ల రామస్వామికృష్ణగారి వ్యాఖ్యానముతో		
చిన్ననైజాన మేలుకాగితములమీద ముద్రితము	...	5 0
మల్లభూపాలీయము, నీతికథకము, ఎలకూచి బాలనరస్వరిది.		
వేదము లక్ష్మీరామాయణకృష్ణ టీకతో	...	1 0
యములిచరిత్ర, పొన్నిగంటి తెలగనార్య	...	2 0
డిటా ఆగారిడి వ్యాసమూర్తిగారిది	...	0 3
రత్నపరీక్ష, సాంధ్యకావ్యము	...	0 6
రాధికాసాంతవనము, క్రైతకూర్మము	...	1 8

వావిళ్ల రామస్వామికృష్ణులు అండ్ సన్స్,

చిన్నబాపు 1372.

292, ఎన్.జి.రోడ్, చెన్నపురి. 1.

